

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO
ROZVOJA OBCE

TEKOVSKÉ NEMCE

na obdobie rokov

2024 – 2030

verzia 1.0

Dielo: Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Tekovské Nemce na obdobie rokov 2024-2030

Objednávateľ: Obec Tekovské Nemce
Obecný úrad Tekovské Nemce
Tekovská 405/4
966 54 Tekovské Nemce

Zhotoviteľ: Ing. Iveta Kostková
Vígľašská 1282/34
951 93 Topoľčianky
IČO: 54579287

Spracovateľský kolektív: Ing. Barbora Babjaková, PhD.
Ing. Iveta Kostková
doc. Ing. Viera Papcunová, PhD.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHRSR) obce Tekovské Nemce na obdobie rokov 2024-2030 je nezávislý strategický dokument schválený Obecným zastupiteľstvom obce Tekovské Nemce
dňa 26.02.2024
Uznesením č. 23/2024

OBSAH

ÚVOD.....	5
1 ANALYTICKÉ VÝCHODISKÁ.....	6
1.1 Administratívne začlenenie a geografická poloha obce a väzby obce na dôležité póly rozvoja.....	6
1.2 História obce a jej rozvoj	7
1.3 Zhodnotenie implementácie doterajších stratégií.....	10
1.4 Analýza rozvojových faktorov	12
1.4.1 Prírodné zdroje.....	13
1.4.2 Demografický potenciál	17
1.4.3 Ekonomická štruktúra a ekonomický rozvoj.....	24
1.5 Ekonomika miestnej samosprávy	27
1.6 Sociálna infraštruktúra.....	33
1.7 Technická infraštruktúra	40
1.8 Zhodnotenie dotazníkového prieskumu	42
1.9 Kľúčové trendy vývoja, ak by sa stratégia PHRSR neimplementovala.....	52
1.10 Identifikácia potenciálov, výziev, limitov a problémov	53
1.11 Výstupy SWOT analýzy pre voľbu typu stratégie.....	54
1.12 Výstup benchmarkingu v kontexte širšieho územia	58
1.13 Identifikácia disparít a faktorov rozvoja.....	61
1.14 Strom výziev a problémov	61
2 Rozvojová stratégia.....	63
2.1 Vízia rozvoja a hlavný cieľ.....	63
2.2 Štruktúra priorít a ich väzby.....	63
2.2.1 PRIORITA 1 Základná vybavenosť obce a jej ekonomický rozvoj	63
2.2.2 PRIORITA 2 Sociálna inklúzia a komunitný život.....	64
2.2.3 PRIORITA 3 Životné prostredie a vzhľad obce	64
2.3 Systém cieľov, ich súvislostí a indikátorov.....	64
2.3.1 Detailný popis strategických a špecifických (operatívnych) cieľov a zapojenia partnerov pre implementáciu PHRSR.....	65
3 Implementačný plán a plán monitorovania.....	71
3.1 Nástroje na implementáciu stratégie	71
3.2 Inštitucionálny rámec, riadenie implementácie	74
3.3 Systém monitorovania hodnotenia stratégie	74
3.4 Plán využitia zdrojov vrátane finančného plánu	76
3.5 Riziká implementácie a ich prevencia.....	77

Záverečná správa.....	78
Zoznam príloh	79

ÚVOD

Potreba tvorby Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHRSR) obce vyplýva zo Zákona č. 539/2008 o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, ktorý ukladá obciam povinnosť vypracovávať a aktualizovať PHRSR obce podľa potreby. PHRSR predstavuje strednodobý programový dokument, ktorý vychádza z podrobnej socio-ekonomickej analýzy a stanovuje smer ďalšieho rozvoja obce, ciele a prvoradé potreby a úlohy v zabezpečení všestranného rozvoja. Výsledkom je stratégia rozvoja obce a akčný plán, ktorý transformuje definované strategické ciele do konkrétnych realizačných krokov. Vypracovanie tohto programového dokumentu je takisto podmienkou pre využitie finančných zdrojov EÚ.

Stratégia rozvoja vyjadruje predstavu obce o svojom budúcom rozvoji, ktorý sa bude snažiť dosahovať. Definovanie takejto stratégie, teda stanovenie *„kam sa chce obec dostať v období nasledujúcich 7 rokov“*, dáva obci, jej obyvateľom, podnikateľom a ďalším aktérom možnosť rozhodovať o svojom budúcom rozvoji. Obec je živý organizmus. Jednotlivé články žijú vlastným životom, avšak ovplyvňujú aj životy druhých, a takisto ovplyvňujú aj život obce ako celku. Obyvatelia obce menia priestor, v ktorom žijú rôznymi aktivitami, čo môže viesť k pozitívnemu rozvoju. Často však občania vytvárajú svojimi nekoordinovanými aktivitami bariéry, ktoré brzdia rozvoj celej obce. Práve Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Tekovské Nemce pre roky 2024-2030 vytvára dôležitý priestor pre koordinovanie aktivít realizovaných v obci, ktoré prinesú synergický úžitok celej obci.

Ak však má takýto dokument spíňať svoju úlohu, je nevyhnutné, aby sa jeho prípravy ako aj realizácie zúčastnili všetky záujmové skupiny (obyvatelia, podnikatelia, samospráva, spolky, združenia, ďalší dôležití aktéri). Diskusia všetkých záujmových skupín ponúka príležitosť dozvedieť sa o rozdielnych pohľadoch na problémy v obci, o možnostiach ich riešenia ako aj dozvedieť sa o plánoch jednotlivcov. Preto aj pri príprave tejto stratégie boli realizované workshopy so zástupcami rôznych aktérov a dotazníkový prieskum. Spoločné plánovanie sa zároveň môže stať priestorom pre začatie spolupráce, pre vytváranie inovatívnych riešení medzi rôznymi aktérmi.

Obec v podobe programu rozvoja získava nielen nástroj na proaktívne riadenie rozvoja, založené na iniciovaní potrebných a žiadúcich zmien, ale predstavuje aj určitý kontrolný nástroj napĺňania stanovených aktivít. Z tohto hľadiska ho možno vnímať ako dôležitý nástroj marketingovej komunikácie. Obec vypracovaním programu rozvoja dáva najavo záujem o svoju budúcnosť, ako aj budúcnosť svojich obyvateľov a súčasne tým preberá na seba zodpovednosť za ďalší rozvoj.

1 ANALYTICKÉ VÝCHODISKÁ

Analytické východiská predstavujú zhodnotenie toho, čo v obci je. Je to základný pilier, na ktorom je možné stavať stratégie rozvoja. Pre rozhodovanie o tom, ako ďalej rozvíjať obec, je nutné najskôr vyhodnotiť viacero aspektov, ako:

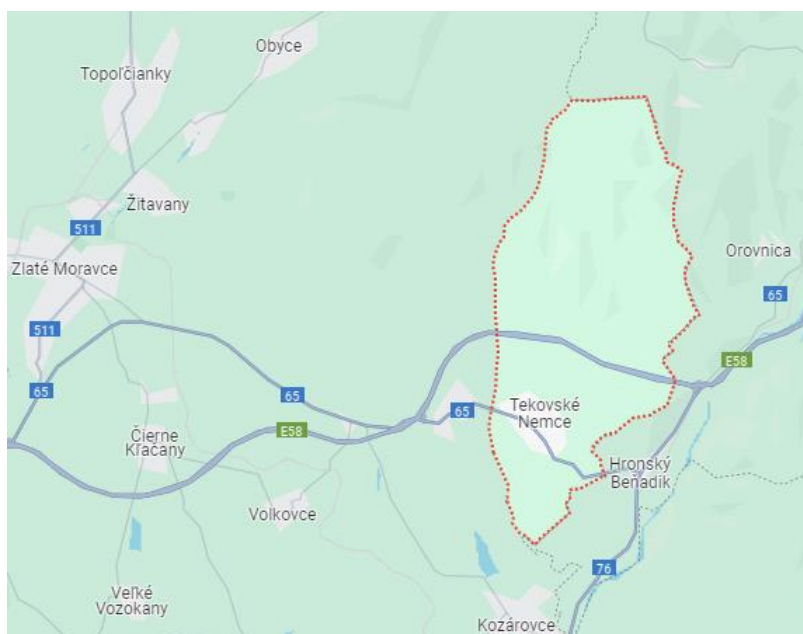
- jej zasadenie do priestoru, historické míľniky
- ako sa napĺňali predošlé plány rozvoja
- rozvojové faktory, ktorými sú prírodné zdroje, krajínovtvorba, environmentálne podmienky, demografický potenciál, ekonomika regiónu
- rozvojové faktory špecifické pre rozvoj cestovného ruchu.

1.1 ADMINISTRATÍVNE ZAČLENENIE A GEOGRAFICKÁ POLOHA OBCE A VÄZBY OBCE NA DÔLEŽITÉ PÓLY ROZVOJA

Obec Tekovské Nemce je najvýchodnejšou obcou regiónu Horného Požitavia. Leží v údolí Tekovského potoka, na rozhraní južných výbežkov Pohronského Inovca a Podunajskej pahorkatiny. Najvyššie položeným miestom v chotári je vrchol Veľkého Inovca 901 m. n. m. Nadmorská výška v strede obce je 244 m. n. m. Chotár obce je odlesnený rovinný až hornatinný. Do východného okraja obce zasahuje časť chránenej krajinej oblasti „Kliča“. V katastri obce sa nachádza prírodná pamiatka „Veľký Inovec.“

Obcou vedie cesta I/65 z údolia Hrona na Zlaté Moravce, od ktorých je vzdialená 12 km. Kataster obce susedí s Hronským Beňadikom, Orovnou, Novou Baňou a Kozárovcami, ktoré patria do regiónu Pohronia, na západe s Čaradicami a na severe s Obycami.

Z hľadiska územno–správneho členenia patrí obec do okresu Zlaté Moravce a do Nitrianskeho samosprávneho kraja.

Obrázok 1 Geografická poloha obce Tekovské Nemce

Zdroj: <https://www.google.sk/maps>

Dopravná poloha obce je vo väzbe na región pomerne priaznivá. Obec leží 12 km od okresného mesta Zlaté Moravce, 41,4 km od okresného mesta Nitra a 130 km od hlavného

mesta Slovenska Bratislavy. Poloha obce sa zatriktívnila výstavbou rýchlostnej komunikácie R1. Vjazd/výjazd Čaradice sa nachádza iba 1,8 km od obce a vjazd/výjazd Hronský Beňadik sa nachádza iba 3,1 km.

Od pólov ekonomického rozvoja nadnárodného významu akými sú Győr či Viedeň je obec vzdialená 135 km (Győr, Maďarská republika), 205 km (Viedeň, Rakúsko).

Od pólov ekonomického rozvoja širšieho regionálneho významu a regionálneho významu je vzdialená nasledovne:

- Tlmače 10,2 km
- Nová Baňa 15,6 km

1.2 HISTÓRIA OBCE A JEJ ROZVOJ

Obec Tekovské Nemce sa vyznačuje vysokým potenciálom a rôznorodosťou kultúrneho dedičstva. Archeologické nálezy dokazujú, že chotár obce bol osídlený už v praveku, čo dokazujú archeologické nálezy, opracované kamene z doby eneolitu (neskorá doba kamenná).

Prvá písomná zmienka obce pochádza z roku 1275, kde sa obec spomína ako Nempty, keď ju kráľ Ladislav IV. vymenil od Benseho a Simona, synov Benedika a daroval ju ostrihomskej kapitule. Dovtedy obec pravdepodobne patrila zemanom a opátstvu vo Svätom Beňadiku. Neskôr celú obec vlastnil ostrihomský arcibiskup. Po moháčskej katastrofe vtrhli do oslabeného Uhorska Turci a nastala vyše 150 ročná okupácia krajiny. Nemce (Nimcsa) sa stali poplatné Turkom a patrili do sandžaku Ostrihom. Nadvláda Turkov sa skončila až v roku 1686. Neskôr obec sužovali prírodné katastrofy a choroby. Obyvateľstvo značne zdecimovala morová epidémia v roku 1713, ako následok vojnových čias. V roku 1740 obec vyhorela a preto žiadala úľavu na dane. Život v obci nebol ľahký, lebo požiare, povodne, nákazlivé choroby a podobné katastrofy boli častým zjavom. Na základe sčítania ľudu v r. 1869 vieme, že na území obce žilo 762 obyvateľov v 105 domoch. Z toho istého materiálu sa dozvedáme, že k obci patrila aj Nemecká huta a Stará Sklenná huta – Jama. Obyvatelia sa v tom čase zaoberali poľnohospodárstvom, pestovaním obilia, chovom oviec, ošípaných a dobytká.

Naproti tomu obyvatelia Nemeckej huty a Starej Sklennej huty sa venovali výrobe dreveného náradia, maľovaniu skla, obrazov, ale aj páleniu uhlia na Jame. V roku 1897 najväčším zemepánom tu bolo banskobystrické biskupstvo, ktoré majetok dalo do prenájmu Izidorovi Wertheimerovi, v r. 1911 nájomcom boli Michal Steiner a Mór Lindenbaum. I. svetová vojna (1914 – 1918) sa negatívne prejavila aj na obyvateľoch obce, keď v nej padlo 37 Nemčanov. Po I. svetovej vojne sa obec stala súčasťou I. ČSR, pričom si naďalej zachovala poľnohospodársky ráz. Nemce sa stali účastníkom SNP, keď po jeho vypuknutí 29. 8. 1944 sa začal otvorený boj proti fašizmu. V čase partizánskych operácií a neskôr padlo 7 obyvateľov obce a 10 bolo väznených. Vojna sa v obci skončila 27. marca 1945. Od 26. augusta 1945 do 9. októbra 1946 sa obec volala Inovce. Neskôr Nemce a v roku 1948 sa premenovala na Tekovské Nemce. Po vojne nastal nový rozvoj obce. Na vidieku prebiehala kolektivizácia poľnohospodárstva. Nové veľké podniky ako i nové sídliská vybudované v Zlatých Moravciach spôsobili odliv mladého obyvateľstva do mesta, čo sa prejavilo v starnutí obyvateľstva obce.¹

¹ Kozolka, T. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Tekovské Nemce 2014-2020

Kultúrne pamiatky obce

Pôvodné historické hodnoty územia sú reprezentované zachovanými prvkami urbanistickej štruktúry a rôznych pamiatok. Najvzácnejšou pamiatkou obce je rímskokatolícky kostol Všetkých svätých postavený v gotickom slohu a prvýkrát spomínaný v roku 1397. Po požiari v roku 1740 bol na základoch vyhoreného gotického chrámu postavený nový barokový kostol. V roku 1935 bol chrám prestavaný, zmenil sa tvar veže a zmenila sa aj orientácia stavby. Hlavný oltár je pseudobarokový z roku 1940 s reliéfom Všetkých svätých, po stranách so sochami sv. Cyrila a sv. Metoda. Kazateľnica je baroková z roku 1740. Tri staré zvony, ktoré sa v kostole nachádzali boli v roku 1917 rekvirované na vojenské účely. Namiesto nich boli z milodarov veriacich uliate nové zvony v r. 1921 u Oktáva Wintera v Broumově. Od roku 2003 je pohon zvonov elektrifikovaný.²

Obrázok 2 Rímskokatolícky kostol Všetkých svätých

Zdroj: <https://soas.nrb.sk/photo/KA/HB/H39/170>

Obrázok 3 Rímskokatolícky kostol Všetkých svätých

Zdroj: <https://soas.nrb.sk/photo/KA/HB/H39/170/171>

² Kozolka, T. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Tekovské Nemce 2014-2020

Obec krášli viacero sakrálnych pamätníkov. Pod kostolom sa nachádza klasicistická kaplnka Bolestnej Panny Márie zo začiatku 19. storočia. Na dolnom konci obce pri ceste smerom na Hronský Beňadik sa nachádza kaplnka Piety, ktorú dal postaviť v roku 1948 Jozef Janček. V kaplnke je polychrómované súsošie Panny Márie (Piety) s viacero závesnými obrazmi. V roku 1932 dala Veronika Debnárová, rod. Valová postaviť kaplnku Panny Márie Pomocnice Kresťanov, ktorá je umiestnená smerom na Nemčianske vinice. V obci sa tiež nachádza šesť božích múk. Pred domom č. 207 je Trojičný stĺp, ktorý v roku 1875 dala postaviť pravdepodobne rodina Gregora Beniaka. Pamätník bol obnovený v roku 1978.

Pri ceste na Hronský Beňadik stojí prístenný kríž z čierneho mramoru s veľkým liatinovým korpusom, ktorý dal postaviť v roku 1933 Jozef Holečka. Ďalšie prístenné kríže sa nachádzajú pri ceste na Čaradice, v záhrade domu č. 289, tiež pred kostolom je kríž z umelého kameňa, ktorý bol postavený v roku 1913.

V záhrade pred budovou základnej školy je postavený pamätník padlých v prvej svetovej vojne z roku 1935. Je to štvorstupňová štvorcová stavba, na spodnej časti je reliéf kľáčiaceho vojaka pri hrobe. Vyššie je umiestnená tabuľa s vytesanými menami 37 obetí.

Za zmienku stojí budova Vzájomnej pomocnice, ktorá bola postavená v roku 1905. Družstvo „Vzájomna pomocnica“ bolo založené z iniciatívy farára Dodeka. Budova sa neskôr používala na obchodné účely, dnes sa v nej nachádza predajňa potravín.

Obec bola známa aj mlynmi. Horný mlyn bol postavený na konci 19. storočia a Dolný mlyn bol postavený okolo roku 1910 Vincentom Kvassaym. Oba mlyny boli vodné a slúžili na šrotovanie obilnín na krmné účely, ale aj na krúpy, ako poživatinu. Ani jeden z mlynov sa doposiaľ nezachoval, pričom mlyny v obci stáli už dávnejšie, o čom svedčí písomná zmienka z roku 1869.³

Obrázok 4 Kaplnka Bolestnej Panny Márie

Zdroj: <https://www.obecnevidzany.sk/nasa-obec#inline-4>

³ Kozolka, T. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Tekovské Nemce 2014-2020

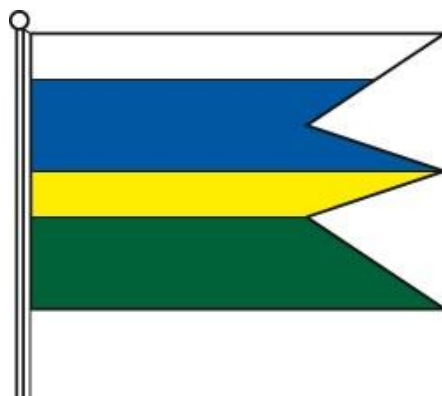
V obci žili a pôsobili aj nasledujúce významné osobnosti:

- Dodek Andrej, kňaz, v obci pôsobil v rokoch 1898 – 1933, v roku 1905 založil úverové družstvo Pomocnica a v roku 1917 Potravinové družstvo, zaslúžil sa o rozvoj ochotníckeho divadla,
- Korbell Tibor (1935 – 1983), rodák z obce, redaktor, publicista,
- Mauchs Michal, kňaz, bernolákovský spisovateľ, člen Slovenského učeného tovaryšstva, v obci pôsobil v rokoch 1783 – 1802, zomrel v Tekovských Nemciach v roku 1802
- Valach Vladimír, doc, Dr., Ing. (26. apríl 1937 Tekovské Nemce- 8.3.2006 Bratislava), ekonóm, bankár, diplomat, vysokoškolský pedagóg a publicista.
- Dušan Sukup (1964) - atlét, účastník halových majstrovstiev ČSSR v ľahkej atletike

Erb, pečať a vlajka tvoria trojicu základných symbolov obce. Erb obce má v modrom štíte na zelenej pažiti privrátené nástroje - strieborný vinohradnícky nožík bez sekáča na zlatej rukoväti a lemeš s výrezom na stĺpicu - medzi nimi z pažite vyrastajúci okolo zlatej palice viníci sa zelený vinič, dolu s dvomi zlatými strapcami. Erb predstavuje spojenie poľnohospodárskeho a vinohradníckeho motívu podľa odtlačku pečatidla obce z roku 1855.

Obrázok 5 Erb obce Tekovské Nemce

Obrázok 6 Vlajka obce Tekovské Nemce

Zdroj: https://ives.minv.sk/heraldreg/detail?id_nositel=1825

1.3 ZHODNOTENIE IMPLEMENTÁCIE DOTERAJŠÍCH STRATÉGIÍ

Pri plánovaní stratégie na ďalšie obdobie je nutné vychádzať z toho, čo už sa v obci realizovalo, akým spôsobom sa podarilo naplniť, resp. nenaplniť predchádzajúce ciele, aby bolo možné poučiť sa z chýb a tiež zachovať kontinuitu v rozvoji. Preto je potrebné zhodnotiť predchádzajúci *Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Tekovské Nemce na roky 2014 - 2020*. Hodnotí sa jednak realizácia projektov a ďalej aj proces implementácie. Nakoľko sa naplnili stanovené ciele.

Obec Tekovské Nemce si v plánovacom období 2024 – 2020 stanovila nasledovný strategický rámec:

Vízia: ***Obec Tekovské Nemce je územie príťažlivé pre život a bývanie v nej, s vybudovanými komplexnými službami pre obyvateľov, so stabilným podnikateľským zázemím, vytvárajúcim pracovné príležitosti, s optimálne využitými prírodnými zdrojmi,***

s maximálnym využitím kultúrneho a spoločenského potenciálu, s kvalitným životným prostredím, s upraveným vzhľadom obcí, s dostupnými službami v oblasti cestovného ruchu.

Strategický cieľ: **Vytvoriť podmienky pre zvýšenie kvality života obyvateľov obce Tekovské Nemce, pre zvýšenie jeho konkurencieschopnosti a ekonomickej výkonnosti s vyváženým rozvojom oblastí trvale udržateľného rozvoja.**

Tento strategický cieľ si obec naplánovala plniť prostredníctvom 14 opatrení v rámci 6 priorít, a to: Priorita 1 Tvorba nových pracovných príležitostí a zvýšenie príjmov obyvateľstva; Priorita 2 Ochrana životného prostredia; Priorita 3 Zachovanie kultúrno-historického dedičstva; Priorita 4 Rozvoj sociálnych a zdravotných služieb; Priorita 5 Skvalitnenie verejnej infraštruktúry; Priorita 6 Rozvoj ľudských zdrojov a spoločenského života.

V rámci Akčného plánu bolo plánovaných 32 projektov a aktivít v celkovej plánovanej hodnote 7,245 mil. €. Keďže do plánovania vstupuje mnoho externých faktorov, ktoré obec nevie úplne ovplyvniť, nebolo možné zrealizovať všetky plánované aktivity.

V obci Tekovské Nemce sa podarilo v rokoch 2017 – 2019 **vybudovať nájomné byty** v celkovej hodnote 871,4 tis. € (566,4 tis. € z vlastných zdrojov-úver a 305 tis. € z EÚ fondov a verejných zdrojov). Ďalej sa v rokoch 2022 – 2023 podarilo **zrekonštruovať dom smútku** v celkovej hodnote cca 20 tis. € (19,8 tis. € z EÚ fondov a verejných zdrojov, 1 tis. € z vlastných zdrojov). V rokoch 2018 – 2023 sa v 2 etapách realizoval projekt **Požiarňa zbrojnica - stavebné úpravy jestvujúcej muštárne a sušiarne** v celkovej hodnote cca 129 tis. (41,26 tis. € z dotácie Ministerstva vnútra SR a 87,63 tis. € z vlastných zdrojov). V rokoch 2020 – 2023 sa realizovala aj **čiastočná rekonštrukcia miestneho rozhlasu** z vlastných zdrojov (cca 9 tis. €).

K naplneniu Opatrenia 5.1 Obnova a rozvoj obcí v rámci Priority 5 Skvalitnenie verejnej infraštruktúry prispeli 3 realizované projekty; a to: vybudovanie nájomných bytov, zrekonštruovaná dom smútku, čiastočná rekonštrukcia miestneho rozhlasu. Ďalej k naplneniu tohto opatrenia, ako aj k naplneniu Opatrenia 3.1 Obnova kultúrnych a historických objektov v rámci Priority 3 Zachovanie kultúrno-historického dedičstva prispel projekt rekonštrukcie budovy muštárne / požiarnej zbrojnice.

Obrázok 7 Dom smútku v obci Tekovské Nemce

Zdroj: Obecný úrad Tekovské Nemce

Obrázok 8 Hasičská zbrojnica v obci Tekovské Nemce

Zdroj: Obecný úrad Tekovské Nemce

Možno zhodnotiť, že síce neboli naplnené všetky opatrenia a priority PHSR obce Tekovské Nemce pre roky 2014 – 2020 (s aktualizáciou do roku 2023) realizované projekty prispeli k naplneniu strategického cieľa aspoň čiastočne. Viaceré z identifikovaných výziev pretavených do opatrení ostávajú výzvami aj pre ďalšie obdobie. Preto pre zachovanie kontinuity budú viaceré nerealizované aktivity naplánované v akčnom pláne pre ďalšie obdobie.

Z výsledkov hodnotenia vyplýva, že:

- By bolo lepšie zjednodušiť strategické priority a zameranie opatrení / špecifických cieľov
- obec Tekovské Nemce sa snažila diverzifikovať zdroje na rozvoj územia, v čom by mala pokračovať aj pri naplňaní pripravovanej stratégie,
- je potrebné si uvedomiť pri plánovaní, že pre investičné projekty sú vždy potrebné aj zdroje z iných zdrojov, a podľa toho aj rozvrhnúť plán. Tu tiež treba skúmať možnosti, ktoré poskytuje spolufinancovanie z EÚ fondov a verejných zdrojov a podľa toho tiež plánovať aktivity, keďže obce sú dosť obmedzené z pohľadu finančných zdrojov, a sú závislé od týchto možností
- pri realizácii projektov sa zamerala najmä na zlepšovanie kvality občianskej vybavenosti, predovšetkým investíciami v oblasti technickej infraštruktúry, ale aj do budov vo vlastníctve obce a do objektov pre rozvoj kultúrno-spoločenských a voľno-časových aktivít, ale nepodarilo sa jej naplniť ciele v oblasti životného prostredia, ekonomického rozvoja, rozvoja podnikania, zdravotných a sociálnych služieb

1.4 ANALÝZA ROZVOJOVÝCH FAKTOROV

Každá obec disponuje zdrojmi, ktoré môžu vystupovať ako faktory jej ekonomického a sociálneho rozvoja. Tie zdroje a faktory, ktoré sa nachádzajú v rámci hraníc katastrálneho územia obce sa označujú ako endogénne (vnútorné) faktory rozvoja a tie, ktoré vplývajú na rozvoj obce z vonka (t.j. spoza hraníc obce) tvoria exogénne (vonkajšie) faktory rozvoja. Súbor faktorov a zdrojov rozvoja obce tvorí rozvojový potenciál konkrétnej obce. Rozvojové faktory

sa rozdeľujú do nasledovných skupín: prírodné zdroje, obyvateľstvo, ekonomické činnosti, sociálna infraštruktúra, technická infraštruktúra, rozpočet a majetok.

1.4.1 Prírodné zdroje

Z geomorfologického hľadiska sa územie obce nachádza na styku vulkanického pohoria Pohronský Inovec so severnými výbežkami Pohronskej pahorkatiny, ktorá je výbežkom Podunajskej pahorkatiny. Hronská pahorkatina je budovaná ílmi, pieskami a štrkami. V ich nadloží vystupujú riečne terasové štrky s niekoľkometrovým pokryvom spraší, lokálne i neolických pieskov. Spraše a sprašové hliny prekrývajú spravidla aj neogénne sedimenty. Oproti okolitej rovine predstavuje sústavu mierne vyzdvihnutých, ale diferencovaných krýh. Väčšina plochy má pahorkatinný ráz, resp. ráz zvlnenej roviny. Nadmorské výšky sa v rovinnej časti pohybujú v rozpätí 115 – 200 m, v pahorkatinnej časti 200 – 320 m. Reliéf je vcelku monotónny, so širokými plochými chrbtami a úvalinovitými dolinami. Hronská pahorkatina má ráz kultúrnej lesostepi s prevahou oráčín.

Pohronský Inovec sa geologicky skladá z neogénnych sopečných tufov, brekcií a andezitových prúdov stratovulkanickej stavby, porušenej zlomami. Na územie obce zasahuje horským krajinným podcelkom Veľký Inovec. Budujú ho andezity a ich pyroklastiká prevažne v tufovom vývoji. Má stredne až hlboko rezaný vrchovinný až hornatinný masívny reliéf na rozlámaných kryhách stratovulkánu. Najvyšší bod tvorí rovnomerná kóta 901 m n.m. Vcelku tu dominujú plošinaté chrbty s prevažujúcou nadmorskou výškou 600 – 700 m. Na výstupy andezitov sa viažu strmé svahy niekedy až bralnej povahy a úzke kaňonovité doliny. Na výstupoch pyroklastík sú hladko modelované tvary s miernymi svahmi a široké doliny. Veľký Inovec predstavuje vrchovinnú až hornatinnú zalesnenú neosídlenú krajinu s lesostepnou, turistickou a rekreačnou funkciou.

Z hľadiska sústavy chránených území členských krajín Európskej únie sa priamo v katastrálnom území obce nenachádza ani nezasahuje územie osobitého významu, ktoré by bolo začlenené do Natury 2000.⁴

Seizmická aktivita, geotermálne vody⁵

Seizmická aktivita územia je výsledkom pôsobenia prirodzených síl v zemskej kôre, prejavujúcich sa krátkodobými otrasmi zeme – zemetrasením. Intenzita zemetrasenia je posudzovaná podľa medzinárodnej Mercalli – Cancaniho stupnice (MC) v rozsahu 1 – 12°. Územie obce podľa normy STN 73 0036 Seizmické zaťaženie stavebných konštrukcií patrí do 3. – 6.° MKS-64. V zmysle tejto normy nie je potrebné projektovať stavebné konštrukcie na seizmické zaťaženie.

Nerastné suroviny

Vzhľadom na geologickú stavbu je územie veľmi chudobné na nerastné suroviny. Podľa údajov ŠÚ SR sa od roku 1996 v katastri obce nenachádza žiadne geologické ložisko.

Klimatické podmienky

Územie obce patrí do klimatickej oblasti miernych zemepisných šírok. Priemerná ročná teplota vzduchu je 9 °C, pričom najteplejším mesiacom je júl (priemerne 18,7 °C) a najchladnejšími mesiacmi sú január a február (-1,8 °C). Obdobie s priemernou teplotou nad

⁴ Kozolka, T. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Tekovské Nemce 2014-2020

⁵ Kozolka, T. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Tekovské Nemce 2014-2020

10 °C sa začína v polovici apríla a končí v polovici októbra. Priemerný počet letných dní za rok v tejto oblasti je 63. Dní, keď teplota vzduchu vystúpi nad 30 °C, tzv. tropických dní, býva 14 priemerne. Výskyt mrazových dní (s minimálnou teplotou – 0,1 °C) je priemerne 22.

Úhrn zrážok v území predstavuje len okolo 662 mm za rok, pričom vo vrcholových a náveterných svahoch Pohronskeho Inovca ročne spadne aj viac ako 800 mm zrážok. Najviac zrážok pripadá na letné mesiace, naopak minimálne množstvo spadne v marci, vo februári a v januári. Priemerný počet dní so snehovou pokrývkou (viac ako 1 cm) sa pohybuje v rozpätí od 39 do 60 dní za rok, pričom vo vyšších polohách nad 600 m n.m. je takýchto dní viac ako 50. V zime prevládajú hlavne juhovýchodné, východné a severovýchodné vetry, v lete západné.⁶

Priamo v obci nie je klimatická stanica. Najbližšia klimatická stanica je iba 4 km vzdialená v obci Hronský Beňadik. Uvedené klimatické charakteristiky získané z klimatickej stanice v obci Hronský Beňadik je tak možné analyzovať aj pre územie obce Tekovské Nemce.

Štatistický úrad zverejnil iba údaje za obdobie rokov 2013-2015. Z tabuľky 1 vyplýva, že v rámci úhrnu zrážok za rok najviac zrážok spadlo v roku 2014, naopak najsuchším rokom bol rok 2015. Z hľadiska maximálnych zrážok za 24 hodín, najviac zrážok spadlo v roku 2015, naopak najmenej v roku 2013. Keďže celé územie obce patrí do teplej klimatickej oblasti, zodpovedá tomu aj počet dní so snehovou pokrývkou. V dôsledku globálneho otepľovania a s tým súvisiacimi klimatickými zmenami dochádza aj k zmenám v rámci zimných mesiacov. V roku 2013 bol počet dní so snehovou pokrývkou 49 a následne v ďalších rokoch sledujeme pokles týchto dní. V roku 2014 bolo v obci zaznamenaných iba 5 dní so snehovou pokrývkou (tabuľka 1).

Tabuľka 1 Vybrané klimatické charakteristiky klimatickej stanice Hronský Beňadik

	2013	2014	2015	2016	2019	2020	2021
Úhrn zrážok za rok (v mm)	847	867	568	*	*	*	*
Max. zrážky za 24 h (v mm)	31	46	48	*	*	*	*
Počet dní v roku - so snehovou pokrývkou	49	5	17	*	*	*	*

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk, * - nedostupný údaj

Vodné pomery

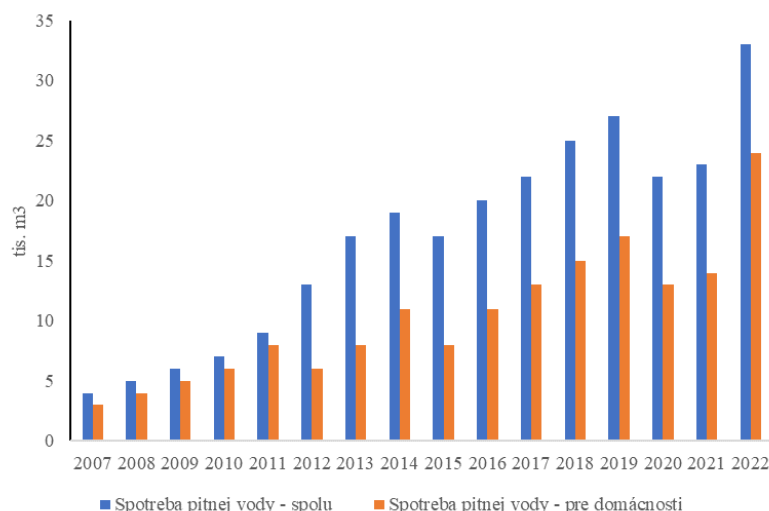
Územie obce hydrograficky patrí do vrchovinnno-nížinnej oblasti. Pre vodné toky je charakteristický dažďovo-snehový typ režimu odtoku – s najvyšším prietokom v marci, v septembri býva hladina miestnych vodných tokov najnižšia. Zvýšenie vodnosti koncom jesene a začiatkom zimy býva výrazné.

Hydrologicky patrí oblasť do povodia Hronu s jeho prítokmi. Územie obce odvodňuje Tekovský potok. Zrážkový tieň Veľkého Inovca spôsobuje, že v obci a jej okolí je pomerne málo zrážok.⁷

Spotreba pitnej vody v obci (množstvo fakturovanej pitnej vody predanej priamym odberateľom) v období rokov 2007-2022 kolísavý trend. Najvyššia spotreba vody v obci bola v rokoch 2022 (33 tis. m³). V porovnaní rokov 2007 a 2022 sa zvýšila spotreba vody v obci viac ako 8 - násobne, čo predstavuje nárast o 29 tis. m³.

⁶ Kozolka, T. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Tekovské Nemce 2014-2020

⁷ Kozolka, T. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Tekovské Nemce 2014-2020

Obrázok 9 Spotreba pitnej vody v obci Tekovské Nemce v období rokov 2007-2022

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

Obdobne aj spotreba pitnej vody pre domácnosti (zahŕňa spotrebu vody v domácnostiach) v období 2007-2022 kopirovala trend spotreby vody v obci. Najvyššia spotreba vody pre domácnosti boli v roku 2022 (24 m³). V porovnaní rokov 2007 a 2022 došlo k nárastu spotreby pitnej vody pre domácnosti o 21 tis.m³, čo predstavuje 8 - násobný nárast.

Flóra a fauna⁸

Celkový charakter obce dotvára rastlinstvo, najmä lesné spoločenstvá. Územie leží na rozhraní karpatskej a panónskej floristickej oblasti, preto sa tu vyskytuje teplomilná i suchomilná vegetácia. Potenciálnu prirodzenú vegetáciu pozdĺž vodných tokov tvoria dubovo-hrabové a dubovo-cerové lesy. Dominantná časť pôvodnej prirodzenej vegetácie však bola vyklčovaná a premenená na kultúrnu step. Jej monotónnosť prerušujú druhotné remízky, tvorené xerothermnými druhmi krovín, ako sú napríklad hloh, šípky, trnky a pod. a zachované zvyšky pozdĺž vodných tokov. Na väčšine poľnohospodárskej pôdy sa pestujú obiloviny a krmoviny, územie však spestrujú i plochy vinogradov, kde podľa Vinohradníckeho členenia územia SR tieto vinohrady patria do Nitrianskej vinohradníckej oblasti a Zlatomoraveckého rajónu. Na južných a juhozápadných svahoch Pohronskeho Inovca doznieva dubový vegetačný stupeň s prevahou hrabových dúbav. Nad ním vyššie rastú bukové dúbavy, dubové bučiny, v najvyšších častiach pohoria rastú bučiny. Druhovité zloženie lesnej pokrývky spestrujú miestami druhotne vysadené smrek, borovice, jedle a smrekovce. Do územia obce zasahuje aj časť chránenej krajiny oblasti "Kliča" s výskytom vzácnej rastliny Ponikleca modrého.

Fauna obce je druhovo rôznorodá. Podľa zoogeografického členenia tu môžeme nájsť živočíchy dvoch zoogeografických oblastí. Prvou je oblasť Západných Karpát, s jej vnútorným obvodom, južným okrskom – reprezentovaným pohorím Pohronský Inovec a druhou je Panónska oblasť, jej juhoslovenským obvodom, dunajským okrskom, jeho nížinnou časťou.

V týchto oblastiach žijú vo viacerých biotopoch rôzne druhy živočíchov:

- Biotop lesa – srnec lesný hôrny (*Capreolus capreolus*), jeleň lesný európsky (*Cervus elaphus*), muflón lesný (*Ovis musimon*), líška hrdzavá (*Vulpes vulpes*), diviak lesný sviňa divá (*Sus scrofa*), sova lesná (*Strix aluco*),

⁸ Kozolka, T. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Tekovské Nemce 2014-2020

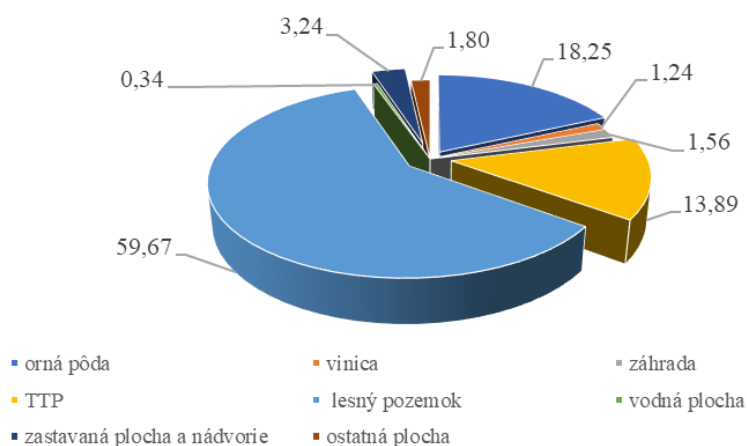
- Biotop polí a lúk – hraboš poľný (*Microtus arvalis*), zajac poľný (*Lepus europaeus*), vrana túlavá (*Corvus corone*),
- Biotop vôd – lieň (*Tinca tinca*), mrena obyčajná (*Barbus barbus*), kačica divá (*Anas platyrhynchos*), užovka fľakaná (*Natrix tesellata*).

Štruktúra pôdneho fondu

Z pôdných typov sa takmer na celom území obce vyskytujú hnedozeme a regozeme. Zalesnené časti územia sa vyvinuli na subtypoch lesných pôd. Tieto v nižších častiach lemujú najmä hnedozeme typické a hnedozeme erodované. Celkovo pôdy na území obce (okrem lesných pôd) zaraďujeme medzi produkčné. Využitie pôdneho fondu je do značnej miery ovplyvnené prírodnými podmienkami. Kvalita pôdy v obci a klimatické podmienky teplej suchej až mierne suchej oblasti sú základným predpokladom pre intenzívne využívanie poľnohospodárskej pôdy. Najviac pestovanými plodinami v tejto oblasti sú obilniny, olejniný (repka ozimná, slnečnica), krmoviny a vinná réva.

Celková výmera katastra obce je 2 850,3 ha, z toho 34,94% (995,8 ha) tvorí poľnohospodárska pôda a 65,06% (1 854,4 ha) nepoľnohospodárska pôda. V poľnohospodárskom pôdnom fonde k 31.12.2022 dominovalo v obci Tekovské Nemce zastúpenie ornej pôdy s výmerou 520,1 ha (52,23%), pričom z celkovej výmery pôdneho fondu to predstavuje 18,25%. TTP tvorili 395,8 ha, čo predstavuje 13,89% z celkovej výmery pôdy a 76,1% z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy. V štruktúre pôdneho fondu v obci nie sú zastúpené chmeľnice a ovocné sady. Záhrady tvorili 44,6 ha, čo predstavuje 1,56% z celkovej výmery pôdy a 4,48% z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy. Vinice boli zastúpené v celkovej výmere 35,3 ha, čo predstavuje 1,24% z celkovej výmery pôdy a 3,54% z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy.

V rámci nepoľnohospodárskeho pôdneho fondu mali najvyššie zastúpenie lesné pozemky s podielom 59,67% z celkovej výmery pôdneho fondu (1700,9 ha) a zastavané plochy a nádvoria s výmerou 92,3 ha (s podielom 3,24% na celkovej výmere pôdy). Vodné plochy tvorili z celkovej výmery pôdneho fondu 0,34% (9,8 ha) a ostatné plochy tvorili 1,80% z celkovej výmery pôdneho fondu (51,3 ha).

Obrázok 10 Využitie pôdneho fondu obce Tekovské Nemce k 31.12.2022 (v %)

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

Na základe vývoja využitia pôdneho fondu, ktoré je prezentované v Tabuľke 2, môžeme skonštatovať, že v sledovanom období sa podiel výmery viacerých kultúr výrazne nemenil. Aj keď došlo v porovnaní rokov 2009 a 2022 k minimálnemu poklesu celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy, ornej pôdy, záhrad aj TTP. Naopak nepatrne vzrástla výmera viníc.

V rámci nepoľnohospodárskej pôdy sa výmera jednotlivých súčastí výraznejšie nemenila, nepatrne vzrástla výmera lesných pozemkov, zastavaných plôch a nádvorí a ostatných plôch.

Tabuľka 2 Štruktúra využitia pôdy v katastri obce v rokoch 2009-2022 (v ha)

Rok	2009	2011	2013	2022	Index 2022/2009
Celková výmera územia obce	2 850,3	2 850,3	2 850,3	2 850,3	1,0
<i>Poľnohospodárska pôda – spolu</i>	998,1	997,0	996,9	995,8	0,99
- orná pôda	522,3	520,3	520,1	520,1	0,99
- chmeľnica	0	0	0	0	-
- vinica	33,8	33,8	33,8	35,3	1,04
- záhrada	45,8	45,8	45,2	44,6	0,94
- ovocný sad	0	0	0	0	-
- trvalý trávny porast	396,1	397,0	397,7	395,8	0,99
<i>Nepoľnohospodárska pôda - spolu</i>	1 852,2	1 853,2	1 853,3	1 854,4	1,001
- lesný pozemok	1 699,6	1 699,6	1 699,6	1 700,9	1,0007
- vodná plocha	9,8	9,8	9,8	9,8	1,0
- zastavaná plocha a nádvorie	91,7	92,8	92,7	92,3	1,006
- ostatná plocha	50,9	50,9	51,0	51,3	1,008

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

Obec má spracovaný ROEP a digitálnu mapu a má schválený územný plán, ktorý bol vypracovaný v roku 2007, zmeny a doplnky k ÚPN č. 1 v roku 2015, zmeny a doplnky k ÚPN č. 2 v roku 2019. V obci prebiehajú pozemkové úpravy formou jednoduchých pozemkových úprav, ktorý zahŕňa 5 lokalít -TN1,TN2,TN3,TN4,TN5 v k.ú. Tekovské Nemce v extraviláne i intraviláne, ktoré sú zahrnuté v zmenách a doplnkoch k ÚPN č. 2, predpokladaný termín schválenia JPÚ je rok 2026.

Dôvody k JPÚ zo strany obce:

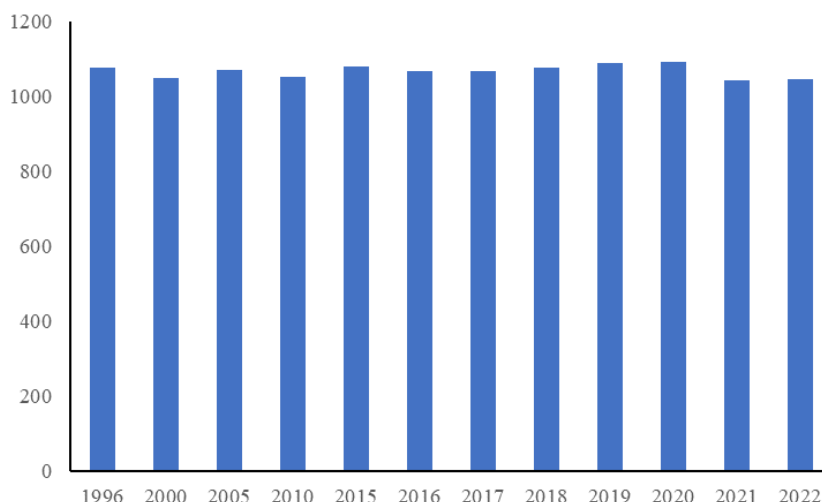
- lokality sú v zmysle ÚP obce zaradené do IBV
- rozdrobenosť pozemkov
- zabránenie odlivu obyvateľstva
- rozvoj obce

1.4.2 Demografický potenciál

Pri analýze demografického potenciálu sa vychádza z údajov ŠÚ SR, ktoré vychádzajú z údajov obyvateľov s trvalým pobytom v danom území. Tieto čísla však môžu skresľovať realitu, keďže v obciach žijú aj ľudia, ktorí tu nemajú prihlásený trvalý pobyt. Táto analýza nám ozrejmi charakteristiku obyvateľov, ktorí v území žijú.

Počet obyvateľov a pohyby obyvateľstva

Obec Tekovské Nemce sa počtom obyvateľov zaraďuje k stredným obciam Slovenska. Z vývoja počtu obyvateľov (obrázok 7) zaznamenaného od roku 1996 až do roku 2022 vidieť, že došlo v porovnaní rokov 1996 a 2022 k 2,79% poklesu počtu populácie v obci, čo predstavuje pokles o 30 obyvateľov. Od roku 1996 až do roku 2022 obec zaznamenáva kolísavý trend počtu obyvateľov. K 31.12.2022 žilo v obci 1 047 obyvateľov.

Obrázok 11 Vývoj počtu obyvateľov v obci Tekovské Nemce v rokoch 1996-2022

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

Na základe analýzy pohlavnej štruktúry je možné konštatovať, že v období rokov 1996-2010 a v roku 2019 prevládala počet žien v obci, v období rokov 2015-2018 a v období rokov 2020-2022 prevládala počet mužov v obci (Tabuľka 3). Tento trend môžeme sledovať aj cez vývoj hodnoty indexu maskulinity aj indexu feminity.

V roku 1996 index maskulinity zaznamenal hodnotu 98, čo znamená, že na 100 žien pripadlo 98 mužov, čo bolo aj najmenej za celé analyzované obdobie. V roku 2015 mal už hodnotu 100, čo znamená, že na 100 žien už pripadlo 100 mužov. Najvyššiu hodnotu dosiahol index v rokoch 2021 a 2022, kedy na 100 žien pripadalo 104 mužov. Podobné tendencie zaznamenávame aj pri indexe feminity. Na základe dosiahnutých hodnôt indexu feminity môžeme skonštatovať, že počet žien na 100 mužov sa výraznejšie nemenil s výnimkou rokov 2021 a 2022. V roku 1996 pripadlo na 100 mužov 102 žien, ale v roku 2020 to už bolo iba 98 žien. Najvyššiu hodnotu index feminity dosiahol v roku 1996 a najnižšiu v roku 2022 (95). Hustota obyvateľov, vyjadrená počtom obyvateľov na km², sa pohybovala v rozpätí od 36,7 obyvateľov na km² (rok 2022) do 39,9 (rok 2021).

Tabuľka 3 Vývoj vybraných charakteristík obyvateľstva v obci v rokoch 1996-2022

Rok	1996	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ukazovateľ												
Celkový počet obyvateľov	1 077	1 051	1 071	1 054	1 079	1 068	1 067	1 076	1 091	1 093	1 043	1 047
Počet mužov	533	521	533	521	542	537	534	540	545	552	531	535
Index maskulinity (počet mužov/na 100 žien)	98	98	99	98	100	101	100	100	99	102	104	104
Počet žien	544	530	538	533	537	531	533	536	546	541	512	512

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE TEKOVSKÉ NEMCE

Index feminity (počet žien/na 100 mužov)	102	102	100	102	99	98	99	99	100	98	96	95
Hustota obyvateľov	37,8	37,2	37,4	37,1	37,7	37,6	37,5	37,6	38,0	38,3	39,9	36,7

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

Celkový počet obyvateľov v obci je ovplyvnený pohybom obyvateľov. Prirodzený pohyb obyvateľov súvisí s prirodzenou schopnosťou človeka, t.j. reprodukciou. V rámci prirodzeného pohybu sa sledujú dve základné zložky, a to pôrodnosť vyjadrená cez počet narodených a úmrtnosť vyjadrená cez počet zomrelých. Výsledkom prirodzeného pohybu je prirodzený prírastok alebo úbytok. Počet narodených v obci Tekovské Nemce v období rokov 1996 až 2022 vykazoval kolísavý trend. Najviac narodených obec zaznamenala v rokoch 1996 a 2010, naopak najmenej sa ich v obci narodilo v roku 2018. V roku 2022 v porovnaní s rokom 1996 sa počet narodených detí v obci znížil o 28,57%. S výnimkou rokov 1996, 2015, 2017, 2020 a 2022 obec zaznamenala prirodzený úbytok obyvateľstva, čo znamená, že viac obyvateľov v obci zomrelo ako sa narodilo (Tabuľka 4).

Tabuľka 4 Vývoj pohybu obyvateľstva v obci v rokoch 1996-2022

Rok Ukazovateľ	1996	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet narodených	14	11	10	14	12	11	10	9	10	12	10	10
Počet zomrelých	14	16	12	18	8	13	8	12	17	10	18	10
Prirodzený prírastok/úbytok	0	-5	-2	-4	4	-2	2	-3	-7	2	-8	0
Počet prisťahovaných	18	16	22	17	24	17	12	23	40	11	16	18
Počet vysťahovaných	22	20	16	27	20	26	15	21	18	11	26	14
Migračné saldo	-4	-4	6	-10	4	-9	-3	2	22	0	-10	4
Celkový prírastok/úbytok	-4	-9	4	-14	0	-11	-1	-1	15	2	-18	4

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

Ďalším pohybom, ktorý ovplyvňuje celkový počet obyvateľov v obci, je mechanický pohyb, ktorý skúma najmä dva javy, imigráciu vyjadrenú cez počet prisťahovaných a emigráciu vyjadrenú cez počet vysťahovaných. Obdobnú situáciu ako pri prirodzenom prírastku/úbytku je možné sledovať aj v rámci migrácie. Najviac obyvateľov sa do obce prisťahovalo v roku 2019, naopak v roku 2020 sa do obce prisťahovalo najmenej obyvateľov. Z obce viac obyvateľov odchádza, čo potvrdzuje aj záporné migračné saldo s výnimkou rokov 2005, 2015, 2018 až 2020 a 2022 (Tabuľka 4). Celkovo tak môžeme konštatovať, že dochádza v obci k úbytku obyvateľov nielen migráciou ale aj tým, že sa v obci rodí málo detí.

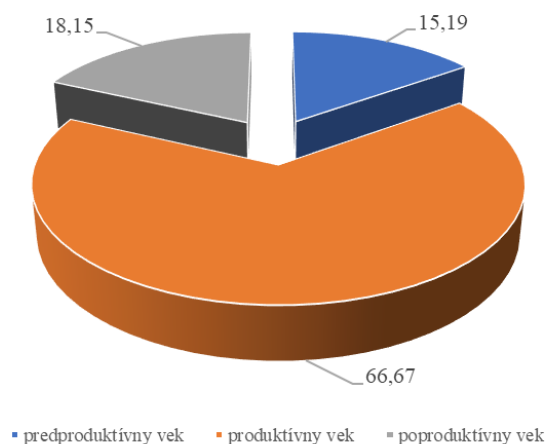
Súčet prirodzeného a migračného prírastku tvorí celkový prírastok obyvateľov, ktorý v obci v sledovanom období s výnimkou rokov 2005, 2015, 2019, 2020 a 2022 dosahoval vždy zápornú hodnotu.

V hodnotách ukazovateľov prirodzeného, migračného a celkového pohybu sa však neodzrkadľujú obyvatelia, ktorí sa do obce prisťahujú, ale k trvalému pobytu sa neprihlasujú.

Veková štruktúra obyvateľstva

Významným ukazovateľom hodnotenia obyvateľstva v obci patrí veková štruktúra. Na základe vekovej štruktúry je možné rozdeliť obyvateľov na tri základné vekové skupiny: obyvateľov v predproduktívnom veku (deti od 0-14 rokov veku), obyvatelia v produktívnom

veku (od 15 – 64 rokov) a obyvatelia v poproduktívnom veku (od 65 rokov). Z hľadiska posúdenia vekovej štruktúry je pre rozvoj obce nutné poznať podiel zastúpenia jednotlivých vekových kategórií na celkovej populácii v obci, nakoľko každá skupina obyvateľov má svoje špecifické potreby a nároky. Na základe údajov zo ŠÚ SR je vo vekovej štruktúre v obci 15,19% - ný podiel obyvateľov v predproduktívnom veku (abs. 159 obyvateľov), 66,67% - ný podiel v produktívnom veku (abs. 698 obyvateľov) a 18,15% v poproduktívnom veku (abs. 190 obyvateľov).

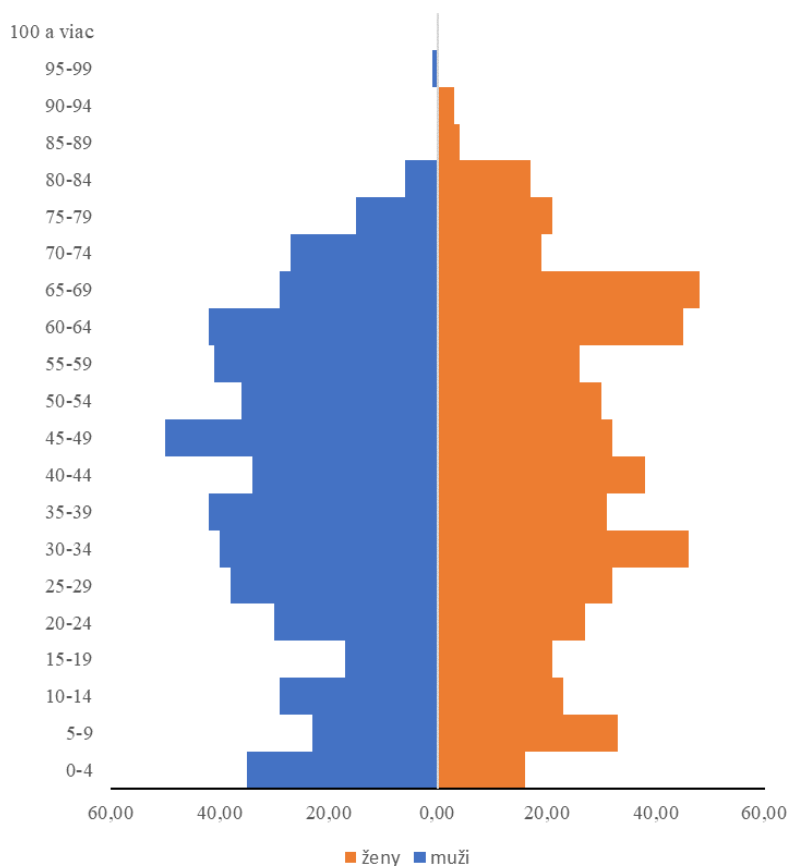

Obrázok 12 Podiel základných vekových skupín v obci Tekovské Nemce v roku 2022

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

Matematicky je možné vekovú štruktúru obyvateľstva vyjadriť cez index starnutia, ktorý predstavuje pomer poproduktívnej a predproduktívnej zložky obyvateľov. Index starnutia dosiahol v roku 2022 v obci hodnotu 119,5 čo znamená, že na 100 obyvateľov v predproduktívnom veku pripadá takmer 120 obyvateľov poproduktívneho veku. Na základe hodnoty indexu sa veková štruktúra obce charakterizuje ako regresívna. Priemerný vek obyvateľov v obci je 42,25 roka. Vekovú štruktúru je možno graficky zaznamenať do vekovej pyramídy, v rámci ktorej je možné predpokladať zmeny vo vekovej štruktúre v ďalších rokoch.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE TEKOVSKÉ NEMCE

Obrázok 13 Veková pyramída obyvateľstva v obci Tekovské Nemce v roku 2022

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

Vzdelanostná štruktúra

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva delí populáciu podľa výšky dosiahnutého vzdelania. Na základe výšky dosiahnutého vzdelania obyvateľa ovplyvňujú štruktúru výroby, ale aj dynamiku početnosti firiem. Vzdelané obyvateľstvo (na každom stupni) je viac informované, rýchlejšie sa zapája do výrobného procesu, skôr nachádza riešenia aj z krízových situácií, je ochotné meniť zamestnania. Je rozhodne aktivizujúcim prvkom ekonomického rozvoja nielen obce, ale aj celého regiónu. Vzdelanostná štruktúra obyvateľov sa sleduje iba v procese sčítania obyvateľov.

Na základe výsledkov jednotlivých SODB vidieť, že v obci v roku 2011 prevládalo obyvateľstvo s učňovským stredným vzdelaním bez maturity a obyvateľia so základným vzdelaním. V roku 2021 sa zvýšil počet obyvateľov so stredným odborným vzdelaním bez maturity aj s maturitou. V roku 2021 sa zvýšil počet obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním II. stupňa takmer 1,9 - násobne a zároveň sa zvýšil aj počet obyvateľov s ukončeným vyšším odborným vzdelaním takmer 3,8 násobne. Mierne sa znížil počet obyvateľov so základným vzdelaním v porovnaní s rokom 2011 (pokles o 10,05%).

Tabuľka 5 Štruktúra obyvateľov obce podľa stupňa ukončeného vzdelania

Najvyšší skončený stupeň školského vzdelania	2011	2021
Základné	199	179
Učňovské (bez maturity)	209	-
Stredné odborné (bez maturity)	107	279
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	34	-
Úplné stredné odborné (s maturitou)	178	272
Úplné stredné všeobecné	27	-
Vyššie odborné vzdelanie	12	45
Vysokoškolské bakalárske	18	-
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	68	127
Vysokoškolské doktorandské	3	-
Bez vzdelania (osoby 0-14 rokov)	158	113
Bez školského vzdelania	-	1
Nezistené	46	45
Spolu	1 059	1 061

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov zo SODB 2011,2021

Národnostná a konfesijná štruktúra obyvateľstva

Aj národnostná a konfesijná štruktúra obyvateľov sa sleduje iba v procese sčítania obyvateľov. Z hľadiska národnostnej štruktúry v obci dlhodobo výrazne dominujú obyvatelia slovenskej národnosti, pričom ich podiel sa pri poslednom sčítaní obyvateľstva mierne znížil (pokles o 4,0%). Pri poslednom sčítaní obyvateľov v obci vzrástol počet obyvateľov s inou národnosťou, ako aj počet obyvateľov s nezistenou národnosťou (tabuľka 6).

Tabuľka 6 Štruktúra obyvateľov obce podľa národnosti v rokoch 2011-2021 (v %)

Národnostná štruktúra	2011	2021
Slovenská	98,58	94,63
Maďarská	-	0,19
Česká	0,47	0,28
Bulharská	0,19	-
Iné	0,09	0,85
Nezistená	0,67	4,05
Spolu	100,0	100,0

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov zo SODB 2011, 2021

Náboženská štruktúra vyjadruje rozdelenie obyvateľstva obce podľa vierovyznania. V období rokov 2011 – 2021 v obci mali najväčšie zastúpenie obyvatelia s rímskokatolíckym vierovyznaním, pričom ich podiel pri poslednom sčítaní klesol o 3,99%. Ostatné cirkvi sa pohybovali pod 1%, s výnimkou evanjelickej cirkvi augsburského vyznania, ktorá v roku 2021 mala zastúpenie na úrovni 1,04%. V roku 2021 pozorujeme aj nárast podielu obyvateľov bez vyznania, pričom nárast bol viac ako 2 – násobný (tabuľka 7).

Tabuľka 7 Štruktúra obyvateľov obce podľa náboženského vierovyznania v rokoch 2011-2021 (v %)

Náboženské vyznanie / cirkev	2011	2021
Rímskokatolícka cirkev	79,32	76,15
Pravoslávna cirkev	0,19	-
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	0,28	1,04
Gréckokatolícka cirkev	0,66	0,94
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	0,09	-
Bez vyznania	6,8	14,23
Iné	0,09	1,89
Nezistené	12,57	5,75
Spolu	100,0	100,0

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov zo SODB 2011,2021

Kultúrno-spoločenská a športová aktivita obyvateľov

Pre aktívne využívanie voľného času majú obyvatelia k dispozícii zariadenia: kultúrny dom, knižnicu, internetovú miestnosť v budove školy. V obci Tekovské Nemce sa tiež nachádza múzeum ľudových tradícií "Gazdovský dom", ktoré je zriadené v starom rodinnom dome a bolo zriadené v roku 2010. Spoločenský a kultúrny život v obci zabezpečuje hlavne kultúrna komisia pri OZ v spolupráci so Základnou a materskou školou. V obci pôsobí detský folklórny súbor „Getelinka“, ktorý vedú manželka Andrea a Michal Žemberyoví.

O dianí v obci sú občania od 01.12.2002 informovaní prostredníctvom obecných novín „Tekovský nemčan“, ktoré od roku 2017 vychádzajú už v celofarebnom prevedení. Obec na viacerých akciách mikroregiónu reprezentuje miestna spevácka skupina „Nádej“ zložená z členov miestnej organizácie JDS.

Pre športové vyžitie v obci slúži 1 futbalové ihrisko, 1 detské ihrisko, 1 multifunkčné ihrisko, 1 minitelocvičňa. Viacúčelové ihrisko je počas týždňa využívané žiakmi ZŠ s MŠ v rámci telocviku, v popoludňajších hodinách cez týždeň väčšinou na volejbal a cez víkendy na tenis. Oddychovať je možné aj na verejných priestranstvách, kde sú umiestnené lavičky. V poslednom období sa dosť rozšíril športový rybolov, predsedom miestneho spolku je p. Milan Bóna.

Jediným organizovaným športom v obci je futbal. Súťažne sa začal hrať v roku 1955 v okrese Zlaté Moravce ako členovia Dedinskej športovej organizácie (DŠO) Sokol, neskôr, keď bola obec pričlenená do okresu Žiar nad Hornom sa DŠO zmenila na Telovýchovnú jednotu, ktorá má približne od roku 1971 až do dnešných čias názov Telovýchovná jednota Družstevník Tekovské Nemce. V obci aktívne pôsobili družstvo Dospelí – VII. Liga skupina C, od roku 2015 až do roku 2020 družstvo Žiaci – IV. Liga, skupina C, a od roku 2017 družstvo Dorast, ktoré aktívne pôsobilo v súťaži do roku 2019. Momentálne prvýkrát v histórii, nemáme v súťažiach prihlásené žiadne družstvo. Sporadicky sa začal hrať stolný tenis v sále kultúrneho domu.

V obci pôsobí Slovenský červený kríž, ktorý vyvíja aktivity v oblasti organizovania rôznych školení, posedení pre starších, návštev detských domovov a aktívny je aj v dobrovoľnom darcovstve krvi. Slovenský zväz zdravotne postihnutých porieďa rôzne zájazdy, posedenia a organizuje návštevy chorých obyvateľov. V obci je tiež činné Občianske združenie Nemčan a Dobrovoľný hasičský zbor, ktorý sa zúčastňuje rôznych požiarnych školení, slúži na

na zdolávanie požiarov a vykonávanie záchranných prác ,je nápomocný pri verejno-prospešnej a kultúrnej činnosti obce.

Kultúrno – spoločenské a športové podujatia

Obec Tekovské Nemce počas roka organizuje viacero kultúrno – spoločenských a športových podujatí pravidelného aj nepravidelného charakteru:

- Uvítanie detí do života
- Posedenie s jubilantmi obce
- Súťaž vo varení gulášu
- Jánske ohne
- Deň otcov
- Stavanie mája
- Mikuláš
- Uvítanie detí do života
- Fašiangová zábava – pochovávanie basy
- Rodičovská zábava
- Hodová zábava
- Vianočné posedenie- Jednota dôchodcov
- Vianočné tvorivé dielne
- Nohejbalový turnaj
- Športové hry seniorov
- Trojkráľový turnaj v stolnom tenise
- Mesiac úcty k starším
- Roľnícka nedeľa

Na uvedených podujatiach spravidla vystupujú so svojim programom domáci, ale aj umelci z okolia, či pozvaní umelci zo Slovenska.

Kultúrno – spoločenské podujatia sa odohrávajú predovšetkým v kultúrnom dome, ale aj na verejných priestranstvách v intraviláne obce.

1.4.3 Ekonomická štruktúra a ekonomický rozvoj

Ekonomické, t.j. výrobné činnosti patria medzi základné faktory ovplyvňujúce socioekonomickú úroveň jednotlivých obcí. Ich význam spočíva v tom, že ovplyvňujú nielen ekonomickú, ale i sociálnu úroveň v obciach. Sú zdrojom pracovných príležitostí, dávajú zamestnancom mzdu, tvoria verejné príjmy, zhodnocujú podmienky územia, v ktorom sú alokované a pod. Ekonomické činnosti v obciach môžeme hodnotiť cez sektorovú štruktúru (zastúpenie činností primárneho, sekundárneho či terciárneho sektora) alebo cez štruktúru podnikov.

Ekonomická základňa obce

Ekonomickú základňu obce reprezentujú najmä súkromné podniky. Podnik predstavuje právnickú osobu, ktorá vykonáva sústavnú činnosť s cieľom dosahovať zisk. Patria sem korporácie (podniky vo vlastníctve skupiny subjektov, ako napr. akciové spoločnosti, družstvá, spoločnosti s ručením obmedzeným a pod.) a kvázikorporácie (podniky vo vlastníctve jedného subjektu). Podniky môžu mať podobu právnických osôb (ďalej PO) alebo fyzických osôb – podnikateľov (ďalej FO).

Právnické osoby sú právne jednotky, existenciu ktorých upravuje zákon nezávisle od jednotlivcov alebo inštitúcií, ktoré ich vlastnia alebo sú jej členmi. Neziskové inštitúcie tvoria právnické osoby slúžiace finančným a nefinančným korporáciám, štátnej správe a domácnostiam, ako napr. rozpočtové organizácie, príspevkové organizácie, ktorých tržby z činnosti nepresahujú 50 % vykazovaných nákladov, ďalej občianske združenia, spolky a kluby, politické strany, cirkvi a iné.⁹

Výsledky prezentované v Tabuľke 8 poukazujú, že v období rokov 2005-2022 v obci Tekovské Nemce došlo k výraznému nárastu ziskových právnických osôb počas sledovaného obdobia. V roku 2005 boli evidované iba 2 právnické osoby ziskové, avšak už v roku 2022 ich bolo 16. V porovnaní rokov 2005 a 2022 sa ich počet zvýšil 8 – násobne. V rámci právnických osôb neziskových počas celého sledovaného obdobia zaznamenávame kolísavý trend. Najmenej subjektov bolo evidovaných v rokoch 2015 a 2016, naopak najviac ich bolo v roku 2005. V porovnaní rokov 2005 a 2022 sa počet právnických osôb neziskových znížil o 28,57%.

Tabuľka 8 Vývoj počtu právnických osôb podľa ziskovosti v rokoch 2005-2022

Rok	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Index 2022/ 2005
Ukazovateľ											
Právnické osoby ziskové	2	2	2	5	7	9	11	12	16	16	8
Právnické osoby neziskové	7	6	3	3	4	4	4	4	4	5	0,71
Spolu	9	8	5	8	11	13	15	16	20	21	2,33

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

V obchodnom registri SR je evidovaný k januáru 2024 16 podnikateľských subjektov, pričom všetky sú s.r.o. Podnikateľské subjekty sa v prevažnej miere zameriavajú na kúpu tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi (maloobchod) alebo iným prevádzkovateľom živnosti (veľkoobchod), sprostredkovateľskú činnosť v oblasti obchodu, služieb, výroby, reklamné a marketingové služby, administratívne činnosti a pod.

Fyzické osoby - podnikatelia nezapísaní v obchodnom registri sú osoby podnikajúce na vlastnú zodpovednosť podľa osobitných predpisov. Sú to živnostníci (podnikajúci na základe živnostenského zákona), osoby so slobodným povoláním (osoby podnikajúce na základe iného ako živnostenského zákona, napr. advokáti, lekári, audítori a iní) a samostatne hospodáriaci roľníci.

Počet fyzických osôb (tabuľka 9) mal v sledovanom období rokov 2005-2022 v obci Tekovské Nemce kolísavý trend. Celkový počet fyzických osôb v roku 2022 v porovnaní s rokom 2005 vzrástol o 30%. Počet fyzických osôb – podnikateľov v roku 2022 porovnaní s rokom 2005 vzrástol o 30% a počet živnostníkov o 30%.

V živnostenskom registri SR je evidovaných k januáru 2024 55 fyzických osôb podnikateľov, pričom aktívnych je 21 subjektov. Predmetom činnosti týchto subjektov sú najmä kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi (maloobchod) alebo iným prevádzkovateľom živnosti (veľkoobchod), sprostredkovateľská činnosť v oblasti obchodu, služieb, výroby, ale aj špecifické práce ako napr. kadernícke služby, výroba a montáž krbov, kachliarstvo a pod.

⁹ http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/index_txt.htm

Tabuľka 9 Vývoj počtu fyzických osôb - podnikateľov v rokoch 2005-2022

Ukazovateľ	Rok	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Index 2022/2005
Fyzické osoby - podnikatelia		59	81	66	63	66	61	70	63	70	77	1,3
Živnostníci		56	79	65	62	64	60	69	60	68	73	1,3
Spolu		115	160	131	125	130	121	139	123	138	150	1,3

Zdroj: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

Z hľadiska sektorovej štruktúry je primárny sektor v obci (poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybné hospodárstvo a ťažba) zastúpený roľníckym družstvom Tekovské Nemce so sídlom v Hronskom Beňadiku. V sekundárnom a terciárnom sektore pôsobí väčšina podnikateľských subjektov.

Podnikateľské subjekty v obci predstavujú skupinu tzv. samozamestnávateľov. Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (EAO) nachádza pracovné príležitosti v okolitých obciach, resp. v širšom okolí obce (Zlaté Moravce, Nitra, Vráble). Potvrdzuje to aj vysoká hodnota ukazovateľa dochádzka do zamestnania získaná v rámci SODB 2021 (72,4%).

Ekonomická aktivita obyvateľstva a miera nezamestnanosti

Počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva v obci Tekovské Nemce v rokoch 2011 a 2021 poklesol o 5%. Celkový počet pracujúcich v porovnaní rokov 2011 a 2021 poklesol o 30%. Čo potvrdzuje aj zníženie podielu pracujúcich na EAO o 30%. Počet nezamestnaných v roku 2021 v porovnaní s rokom 2011 sa znížil o 65%.

Tabuľka 10 Ekonomická aktivita obyvateľov v obci v rokoch 2011-2021

Ukazovateľ	Rok	jednotky	2011	2021	index 2021/2011
Ekonomicky aktívne obyvateľstvo		abs.	536	507	0,95
Počet pracujúcich		abs.	372	262	0,7
Podiel pracujúcich na EAO		%	69,4	51,68	0,7
Počet nezamestnaných		abs.	83	29	0,35

Zdroj: vlastné spracovanie na základe SODB 2011,2021

Počas obdobia rokov 2005 až 2022 sa počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie každoročne klesal (Tabuľka 11). S ohľadom na polohu obce vo vzťahu k okresnému mestu, ale aj krajskému mestu je vysoký predpoklad, že počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie bude aj naďalej klesať, resp. sú to aj obyvatelia obce, ktorí nechcú pracovať.

Tabuľka 11 Vývoj počtu evidovaných uchádzačov o zamestnanie v obci v rokoch 2005 - 2022

Ukazovateľ	Rok	2005	2010	2015	2022	index 2022/2005
Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie		72	61	52	21	0,29

Zdroj: vlastné spracovanie na základe www.statistics.sk

Na základe údajov o ekonomickej aktivite obyvateľstva získaných prostredníctvom SODB 2021 (Tabuľka 12) môžeme konštatovať, že obyvatelia obce sú najväčším podielom zamestnaní v priemyselnej výrobe, vo veľkoobchode a maloobchode a v stavebníctve. Obyvatelia obce bez ohľadu na odvetvie, v ktorom sú aktívni, výraznou mierou dochádzajú do zamestnania mimo obec. 100 % dochádzku do zamestnania sme zaznamenali vo viacerých skúmaných odvetviach.

Tabuľka 12 Ekonomicky aktívne osoby podľa odvetvia ekon. činností v roku 2021

Ukazovateľ	spolu	Podiel na EAO (v %)	z toho dochádza do zamestnania	Podiel dochádzky na odvetví (v %)
Odvetvie ekonomickej činnosti				
Ťažba a dobývanie	1	0,1	1	100
Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov	20	3,9	18	90
Priemyselná výroba	138	27,2	117	84,8
Stavebníctvo	41	8,0	30	73,2
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	50	9,8	40	80,0
Doprava a skladovanie	25	4,9	17	68,0
Odborné, vedecké a technické činnosti	18	3,5	11	61,1
Administratívne a podporné služby	18	3,5	15	83,3
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	25	4,2	20	80,0
Vzdelávanie	33	6,5	30	90,9
Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	2	0,2	1	50,0
Finančné a poisťovacie činnosti	4	0,4	3	75,0
Informácie a komunikácie	3	0,3	2	66,6
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	36	7,1	30	83,3
Ubytovacie a stravovacie služby	7	1,3	3	42,8
Umenie, zábava, rekreácia	4	0,4	2	50,0
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	6	1,1	6	100,0
Ostatné	3	0,3	3	100,0
Nezistené	88	17,3	29	32,9
Spolu	522	100,0	378	72,4

Zdroj: SODB 2021

1.5 EKONOMIKA MIESTNEJ SAMOSPRÁVY

Podmienky pre vplyv miestnej samosprávy na rozvoj obcí v mikroregióne určujú tri zásadné faktory:

1. disponibilné finančné prostriedky, ktoré majú obce v príjmovej časti rozpočtu,
2. majetok, ktorý majú obce vo vlastníctve,
3. kvalita samosprávneho manažmentu, ktorý rozhoduje o využití majetku a o finančných prostriedkoch

Zo zákona o obecnom zriadení a z kompetenčného zákona vyplývajú obciam mnohé kompetencie, na realizáciu ktorých je potrebný rovnako majetok ako aj finančné prostriedky. Problémom je, že rozhodujúca časť činností, ktoré zabezpečuje obec pre obyvateľov či

podnikateľov má charakter verejných služieb (miestne komunikácie, osvetlenie, kultúrne a športové aktivity, sociálna starostlivosť ai.), ktoré obce poskytujú bezplatne a nie sú oceňované.

Obec teda nezískava späť do rozpočtu financie za náklady, ktoré sú spojené s výkonom jej kompetencií v plnom rozsahu, ale len z malej časti. V tomto kontexte sa otvára otázka veľkosti územnej jednotky, ktorá by efektívne dokázala zabezpečovať svoje kompetencie a zároveň aby bola zachovaná možnosť participácie obyvateľov na správe vecí verejných.

Finančné hospodárenie miestnej samosprávy

Finančné hospodárenie samosprávy charakterizuje rozpočet obce, konkrétne jeho príjmová a výdavková časť a narábanie s disponibilnými finančnými prostriedkami. Okrem stálych príjmov, ktoré zabezpečujú obci dane a to tak miestne (najmä z nehnuteľností) ako i podielové (tzv. na hlavu obyvateľa s trvalým pobytom), sa na vlastných príjmoch podieľajú aj príjmy nedaňové – predovšetkým príjmy z využívania majetku a podnikateľskej činnosti.

Fiškálna decentralizácia uplatňovaná od 1.1.2005 priniesla obciam zásadné zmeny týkajúce sa ich financovania. Ďalšou výraznou zmenou je aj zásada tvorby viacročných rozpočtov (3 roky) a s tým súvisiaca aj povinná štruktúra rozpočtu vo forme jednotlivých programov, ktoré by mali byť úzko previazané práve s PHRSR obce (programový rozpočet pre obce nad 2000 obyvateľov).

Bežný rozpočet

Bežný rozpočet sa zostavuje ako bilancia bežných príjmov a bežných výdavkov vzťahujúcich sa k rozpočtovému roku. Bežný rozpočet slúži obci na zabezpečovania bežného (každodenného) chodu obce. Ide o príjmy a výdavky, ktoré sa pravidelne opakujú (napr. príjmy z podielových a miestnych daní, mzdy a odvody zamestnancov, nákup krátkodobého vybavenia, náklady spojené s bežnou údržbou a pod.). Bežný rozpočet má obec povinnosť plánovať ako vyrovnaný (príjmy = výdavky). alebo ako prebytkový (príjmy prevyšujú výdavky).

Príjmy bežného rozpočtu

Z Tabuľky 13 vyplýva, že počas obdobia rokov 2016 až 2022 bežné príjmy obce každoročne narastali. V porovnaní rokov 2016 a 2021 sa celkové bežné príjmy obce zvýšili o 62%. Najväčší objem finančných prostriedkov získava obec vo forme daňových príjmov. Okrem príjmov vo forme podielovej dane, obec vyrubuje na svojom území miestne dane – daň z nehnuteľnosti, daň za psa, daň za užívanie verejného priestranstva, daň za ubytovanie, daň za hracie automaty a daň za umiestnenie jadrového zariadenia. Okrem toho obec vyrubuje aj poplatok za komunálny odpad a drobné stavebné odpady.

V dôsledku pozitívneho vývoja ekonomiky na úrovni štátu každoročne sa zvyšovali príjmy z výnosu dane z príjmov poukázaných územnej samospráve. Príjmy z dane z nehnuteľnosti a za ďalšie miestne dane dosahovali každoročne takmer rovnaké príjmy.

V rámci nedaňových príjmov najväčší objem príjmov tvoria príjmy z využívania majetku. S výnimkou rokov 2017, 2020 a 2022 tieto príjmy každoročne narastali. Ostatné príjmy tvorili hlavne príjmy napr. z administratívnych a iných poplatkov, úroky z vkladov, príjmy z výťažkov z lotérie, poplatky a platby za znečisťovanie ovzdušia a pod.

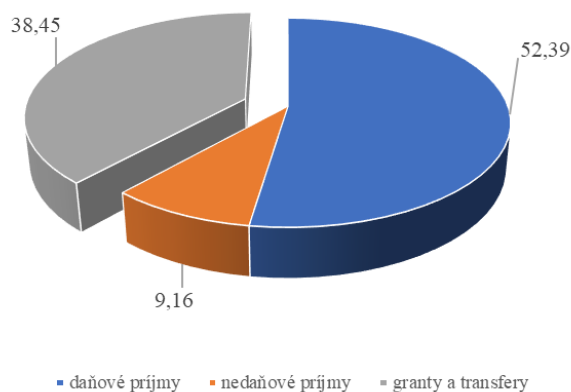
V rámci skupiny príjmov granty a transfery obec eviduje príjmy predovšetkým určené na prenesený výkon.

Bežné príjmy ZŠ s MŠ tvorili príjmy z poplatkov za stravné.

Tabuľka 13 Príjmy bežného rozpočtu obce Tekovské Nemce za obdobie rokov 2016 – 2022 (v tis. €)

Klasifikácia príjmov	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Index 2022 /2016
100 Daňové príjmy spolu	367,9	395,3	428,1	449,7	467,5	470,7	526,6	1,43
z toho výnos dane z príjmov poukázaný územnej samospráve	283,3	303,7	329,0	358,7	373,1	375,8	419,9	1,48
dane z nehnuteľností	33,4	38,3	45,8	36,7	36,3	36,1	38,0	1,14
ostatné miestne dane	51,2	53,3	53,3	54,3	58,1	58,8	68,7	1,34
200 Nedaňové príjmy spolu	46,1	35,4	47,8	88,5	82,3	90,1	92,1	1,99
z toho z využívania majetku	15,7	8,4	22,3	56,0	54,5	57,0	56,2	3,58
správne a administratívne poplatky	23,1	25,6	25,2	32,1	27,5	28,6	35,5	1,54
ostatné nedaňové príjmy	7,3	1,4	0,3	0,4	0,3	4,5	0,4	0,05
300 Granty a transfery	222,7	225,6	246,8	296,3	365,9	386,5	386,5	1,74
Z toho dotácie na prenesený výkon	222,7	225,6	246,8	296,3	365,9	386,5	386,5	1,74
ostatné transfery	0	0	0	0	0	0	0	0
Bežné príjmy ZŠ s MŠ	0	0	39,4	18,5	21,9	23,6	30,6	-
Bežné príjmy spolu	636,7	656,3	762,1	853,0	937,6	970,9	1 035,8	1,62
Daňová sila obce (v €)	338,8	370,5	397,9	412,2	427,7	451,3	502,9	1,48
Ekonomická sila obce (v €)	586,3	615,1	708,2	781,9	857,8	930,8	989,3	1,68

Zdroj: Výročné správy obce - Finstat, vlastné spracovanie

Obrázok 14 Štruktúra bežných príjmov obce Tekovské Nemce v roku 2022 (v %)

Zdroj: záverečné účty, vlastné spracovanie

Z Obrázku 14 vyplýva, že najväčší podiel na celkových bežných príjmoch obce predstavujú príjmy vo forme daňových príjmov (52,39%). Nedaňové príjmy, ktoré predstavujú predovšetkým príjmy z využívania majetku predstavujú 9,16% a granty a transfery podiel 38,45%.

Výdavky bežného rozpočtu

Z Tabuľky 14 vyplýva, že počas obdobia rokov 2016 až 2022 bežné výdavky obce každoročne narastali. Celkové bežné výdavky vzrástli v roku 2022 v porovnaní s rokom 2016 o 82%. Viac ako 4 – násobne vzrástli výdavky spojené s bývaním a občianskou vybavenosťou. Dvojnásobný nárast výdavkov zaznamenala aj oblasť ekonomická a viac ako dvojnásobný nárast aj oblasť všeobecných verejných služieb a oblasť nakladania s odpadmi. Aj bežné výdavky ZŠ s MŠ sa v roku 2022 v porovnaní s rokom 2016 zdvojnásobili. Obec každoročne s výnimkou roku 2018 zvyšovala aj bežné výdavky do oblasti protipožiarnej ochrany.

Naopak pokles bežných výdavkov v roku 2022 v porovnaní s rokom 2016 bol zaznamenaný v oblasti športových a rekreačných služieb, v oblasti cirkevných a náboženských spoločenstiev a v oblasti sociálnej pomoci v HN. Výdavky v kategórii ochrana verejného zdravia v roku 2021 súviseli s protipandemickými opatreniami súvisiacimi s Covid-19.

Tabuľka 14 Výdavky bežného rozpočtu obce Tekovské Nemce za obdobie rokov 2016 – 2022 (v tis. €)

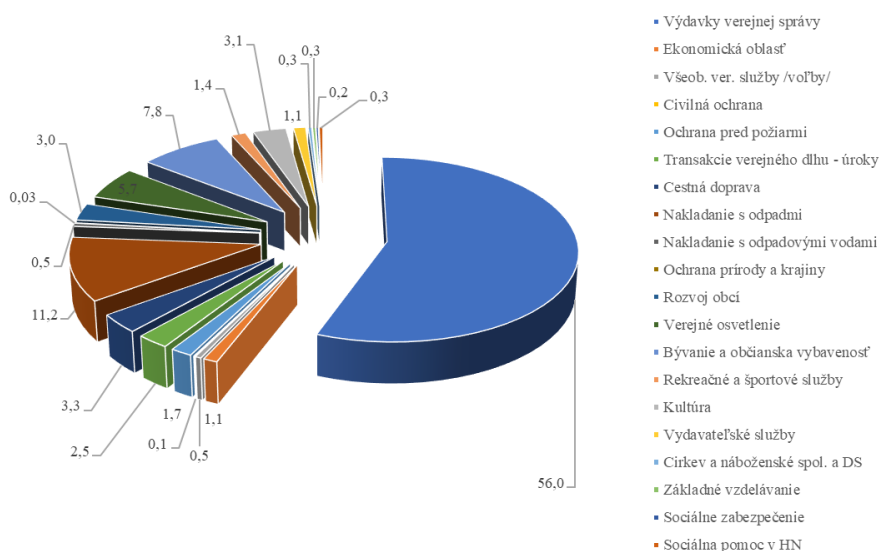
Funkčná klasifikácia	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Index 2022 /2016
Výdavky verejnej správy	115,1	117,0	125,3	143,8	149,3	163,1	196,0	1,7
Ekonomická oblasť	1,9	2,7	3,1	3,3	3,8	3,8	3,8	2,0
Všeob. ver. služby /voľby/	0,7	0,6	0,5	1,6	0,7	0,7	1,6	2,28
Štatistické služby	-	-	-	-	2,6	1,8	-	-
Civilná ochrana	0,2	0,15	0,17	0,18	4,3	0,2	0,2	1,0
Ochrana pred požiarimi	1,5	3,5	2,7	4,3	4,9	5,2	5,8	3,87
Transakcie verejného dlhu - úroky	-	-	1,1	5,8	9,3	9,0	8,7	-
Všeobecná pracovná oblasť	19,6	-	-	-	-	-	-	-
Cestná doprava	11,7	6,9	8,5	7,0	1,1	9,9	11,6	0,99
Nakladanie s odpadmi	17,3	19,0	23,7	22,1	29,4	54,4	39,1	2,26
Nakladanie s odpadovými vodami	-	-	1,0	1,4	1,9	5,8	1,8	-
Ochrana prírody a krajiny	0,1	0,1	0,1	0,09	0,1	0,1	0,1	1,0
Rozvoj bývania	2,6	10,1	0,15	-	-	-	-	-
Rozvoj obcí	5,8	3,5	10,0	9,9	7,3	9,8	10,4	1,79
Verejné osvetlenie	14,5	15,4	16,7	15,3	14,1	18,9	20,1	1,39
Bývanie a občianska vybavenosť	6,2	14,9	26,6	27,8	24,5	24,7	27,3	4,4
Ochrana podpora a rozvoj verejného zdravia	-	-	-	-	-	20,7	-	-
Rekreačné a športové služby	7,2	13,5	9,3	9,9	6,6	4,7	4,8	0,67
Kultúra	6,3	8,5	16,2	9,9	7,8	9,2	10,9	1,73
Vydavateľské služby	2,8	2,5	1,3	1,4	1,5	3,9	4,0	1,43
Cirkev a náboženské spol. a DS	1,8	1,1	0,58	1,3	9,3	1,9	1,1	0,61

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE TEKOVSKÉ NEMCE

Základné vzdelávanie	5,5	4,0	6,0	6,5	-	-	0,9	0,16
Centrá voľného času	0,05	0,08	0,00	0,00	-	-	-	-
Sociálne zabezpečenie	0,4	0,3	0,7	2,9	0	0,09	0,7	1,75
Sociálna pomoc v HN	2,2	2,8	4,4	2,9	2,1	1,5	1,2	0,55
Bežné výdavky ZŠ s MŠ	322,7	351,4	394,0	490,9	538,6	575,4	647,8	2,007
Bežné výdavky spolu	546,15	578,03	652,1	768,3	819,2	924,79	997,9	1,82

Zdroj: Závěrečné účty obce, vlastné spracovanie

Najväčší podiel výdavkov v rámci bežného rozpočtu obce tvorili v roku 2022 výdavky verejnej správy (56,0%), ktoré súvisia so zabezpečením fungovania obecného úradu a odmeňovaním volených predstaviteľov obce. Viac ako 11% z bežných výdavkov obec vynakladá na oblasť odpadového hospodárstva. Takmer 8% smeruje do oblasti bývania a občianskej vybavenosti a 3% výdavkov smeruje do oblasti kultúry, rozvoja obcí a cestnej dopravy. Takmer 6% bežných výdavkov smeruje na zabezpečenie osvetlenia v obci. Ostatné skupiny výdavkov sa pohybovali v priemere okolo 1% resp. menej ako 1% (obrázok 15).

Obrázok 15 Štruktúra bežných výdavkov obce Tekovské Nemce v roku 2022 (v %)

Zdroj: záverečné účty, vlastné spracovanie

Kapitálový rozpočet

Kapitálový rozpočet sa týka tvorby dlhodobých aktív, čo znamená, že slúži na tvorbu a zhodnocovanie majetku, má investičný charakter. Kapitálový rozpočet môže byť plánovaný ako prebytkový (príjmy prevyšujú výdavky), ako vyrovnaný (príjmy = výdavky), ale môže byť aj schodkový (príjmy sú nižšie ako výdavky), ale len za podmienok stanovených zákonom č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v znení neskorších noviel.

Tabuľka 15 Kapitálový rozpočet obce Tekovské Nemce za obdobie rokov 2016-2022 (v tis. €)

KAPITÁLOVÝ ROZPOČET	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kapitálové príjmy spolu	7,0	5,0	291,7	291,1	11,2	22,7	0,3
Kapitálové výdavky spolu	62,0	53,8	832,3	1 036,0	80,8	2,9	37,7

Zdroj: záverečné účty, vlastné spracovanie

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE TEKOVSKÉ NEMCE

Z tabuľky 15 vyplýva, že počas celého obdobia rokov 2016 - 2022 obec každoročne realizovala investičné aktivity. Kapitálové príjmy pochádzali predovšetkým z príjmov za predaj pozemkov a kapitálových transferov. Kapitálové príjmy v roku 2020 tvorila len dotácia zo štátneho rozpočtu na prestavbu časti budovy „Muštárne“ na Hasičskú zbrojnicu, ktorá následne bola aj v roku 2020 realizovaná. Kapitálové príjmy v roku 2021 boli tvorené len príjmom za predaj pozemku na výstavbu technickej infraštruktúry pri nedostavanom bytovom dome na ulici Tekovská vo vlastníctve firmy DIMIMAX s.r.o. Topoľčianky. Najvyššie kapitálové príjmy obec dosiahla v rokoch 2018 a 2019, pričom v daných rokoch realizovala aj najvyššie kapitálové výdavky v oblasti rozvoja bývania a občianskej vybavenosti obce – výstavba bytových domov v obci – 18 b.j a 12 b.j. V roku 2022 obec použila kapitálové výdavky aj na prípravu projektovej dokumentácie pre zberný dvor a ČOV a kanalizáciu a na rekonštrukciu domu smútku.

Tabuľka 16 Rekapitulácia rozpočtového hospodárenia obce Tekovské Nemce za obdobie rokov 2016 - 2022 (v tis. €)

ROZPOČTY	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Index 2022/2016
Bežné príjmy spolu	636,7	656,3	762,1	853,0	937,6	970,9	1 035,8	1,62
Bežné výdavky spolu	546,15	578,03	652,1	768,3	819,2	924,79	997,9	1,82
Kapitálové príjmy spolu	7,0	5,0	291,7	291,1	11,2	22,7	0,3	0,04
Kapitálové výdavky spolu	62,0	53,8	832,3	1 036,0	80,8	2,9	37,7	0,61
Finančné operácie príjmové	1,0	7,1	513,8	587,0	70,0	12,5	21,6	21,6
Finančné operácie výdavkové	0	0	2,6	16,3	27,3	30,8	27,9	-

Zdroj: záverečné účty, vlastné spracovanie

Súčasťou rozpočtu sú aj finančné operácie, ktorými sa vykonávajú prevody prostriedkov peňažných fondov obce a realizujú sa návratné zdroje financovania a ich splácanie. Za finančné operácie sa považujú aj poskytnuté pôžičky a návratné finančné výpomoci z rozpočtu obce a ich splátky, vystavené a prijaté zmenky, predaj a obstaranie majetkových účastí. Finančné operácie nie sú súčasťou príjmov a výdavkov rozpočtu obce. Výdavkové finančné operácie predstavovali splácanie istiny z prijatého úveru na bytové domy.

Disponibilný obecný majetok a jeho využitie

Majetok obce je dôležitým nástrojom rozvoja obce. Obec Tekovské Nemce neprevádzkuje žiadnu podnikateľskú činnosť a nemá zriadené ani založené žiadne právnické osoby a tiež obec nemá zriadenú žiadnu príspevkovú organizáciu.

Tabuľka 17 Hodnota a štruktúra aktív obce Tekovské Nemce v roku 2022

AKTÍVA	HODNOTA v tis. €	ŠTRUKTÚRA v %
1.Neobežný majetok spolu (A+B+C)	2 621,6	87,1
z toho		
A. Dlhodobý nehmotný majetok celkom	6,1	0,23
B. Dlhodobý hmotný majetok celkom	2 409,2	91,9
z toho		
Pozemky	210,6	8,74
Stavby	2 025,9	84,1

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE TEKOVSKÉ NEMCE

C. Dlhodobý finančný majetok	206,3	7,87
2. Obežný majetok	387,2	11,95
3. Časové rozlíšenie	1,0	0,95
Majetok spolu (1+2+3)	3 009,8	100,0
Majetková sila obce (v €)	2 874,7	

Zdroj: Súvaha, Finstat, vlastné spracovanie

Z tabuľky 17 vyplýva, že na celkovej hodnote majetku najväčší podiel tvorí dlhodobý hmotný majetok (91,9% z celkového neobežného majetku a 80,04% z celkovej hodnoty majetku). Obec vlastní pozemky v celkovej hodnote viac ako 210 tis. € a stavby v hodnote viac ako 2 025 tis. €. Obežný majetok tvorí predovšetkým zúčtovanie transferov rozpočtu obce a VÚC a pohľadávky z nedaňových príjmov obce a daňových príjmov obce ako aj finančné prostriedky na bankových účtoch a v pokladnici. Časové rozlíšenie predstavujú náklady budúcich období.

Tabuľka 18 Hodnota a štruktúra pasív obce Tekovské Nemce v roku 2022

PASÍVA	HODNOTA V TIS. €	ŠTRUKTÚRA V %
1.Vlastné imanie spolu	1 271,8	42,3
z toho		
Výsledok hospodárenia	1271,8	100,0
2. Záväzky spolu	907,3	30,1
z toho		
Rezervy	1,1	0,12
Dlhodobé záväzky	842,8	92,9
Krátkodobé záväzky	41,6	4,6
3. Časové rozlíšenie	830,7	27,6
Vlastné imanie a záväzky spolu (1+2+3)	3 009,8	100,0

Zdroj: Súvaha, Finstat, vlastné spracovanie

Z hľadiska hodnotenia pasív tvorí vlastné imanie 42,3 % a záväzky 30,1% podiel na celkovej hodnote pasív. Dlhodobé záväzky sú tvorené záväzkami zo sociálneho fondu a krátkodobé záväzky tvoria predovšetkým záväzky voči dodávateľom, nevyfakturované dodávky, zúčtovanie s orgánmi sociálneho a zdravotného poistenia. Časové rozlíšenie predstavujú výdavky budúcich období.

1.6 SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA

Sociálna infraštruktúra je dôležitá pre uspokojovanie potrieb obyvateľstva, ale má vplyv aj na rozmiestnenie niektorých výrobných podnikov. Rozmiestnenie sociálnej infraštruktúry je spojené najmä so štruktúrou obyvateľstva, ako aj veľkosťou obcí v území.

Domový a bytový fond

Bývanie v obci je typicky vidiecke. Ponuka bývania a stav domového a bytového fondu sú kľúčovými faktormi, ktoré vplyvajú na rozvoj obce a sú predpokladom naplňovania jej obytnej funkcie. Obytná funkcia obce Tekovské Nemce je základnou funkciou tejto obce.

V obci prevažuje malopodlažná zástavba rodinných domov. Ponuka bývania a stav domového a bytového fondu sú kľúčovými faktormi, ktoré vplyvajú na rozvoj obce a sú predpokladom naplňovania jej obytnej funkcie.

Stav domového a bytového fondu sa v podmienkach Slovenska sleduje v desaťročných intervaloch v rámci SODB, preto aj v ďalšej analýze uvádzame hodnotenie domového a bytového fondu za rok 2011 a za rok 2021, v rámci ktorého však bola použitá iná štruktúra údajov.

Z tabuľky 19 vyplýva, že v roku 2011 bolo v obci celkovo 389 bytov, pričom 22,6% z nich je neobývaných. Najčastejšou príčinou neobývanosti bližšie nešpecifikované dôvody (59,09%). V roku 2021 vzrástol počet bytov obci o 9,8%, pričom sa aj mierne zvýšil počet neobývaných bytov. V obci za 10 rokov vzrástol počet bytov v rodinných domoch, ale aj v bytových domoch aj v dôsledku výstavby dvoch bytových jednotiek v obci. V obci majú dominantné postavenie byty v rodinných domoch (64,52% v roku 2011, 81,03% v roku 2021). Obec v roku 2011 evidovala aj jeden družstevný byt, avšak v dôsledku zmien v rámci poľnohospodárskeho družstva došlo aj k zmenám v tejto oblasti.

Tabuľka 19 Počet bytov podľa vlastníctva v roku 2011 a 2021

	2011	2021
Počet bytov celkom ¹⁰	389	427
z toho byty trvalo obývané v:		
rodinnom dome	251	346
bytovom dome	33	60
prevádzková budova s bytmi	-	-
neskolaudovaný rodinný dom	-	15
fiktívny objekt	-	2
Družstevné byty	1	-
Iné	16	4
Počet neobývaných bytov	88	100
% podiel neobývaných bytov	22,6	23,4

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V rámci veľkosti obytnej plochy u trvalo obývaných bytov v obci v roku 2011 prevládali byty s rozlohou 40-80 m² (178 bytov, čo predstavuje 59,14% z celkového počtu trvale obývaných bytov). Takmer rovnakým podielom v rámci trvalo obývaných bytov boli zastúpené veľkometrážne byty nad 100 m² – 16,3% a byty s rozlohou 81-100 m² – 14,9%. Malometrážne byty s výmerou do 40 m² tvorili 9,63% bytov.

V roku 2021 prevládali byty s celkovou rozlohou 80-100 m² (83 bytov, čo predstavuje 25,4% z celkového počtu trvale obývaných bytov). Takmer rovnakým podielom boli zastúpené byty s celkovou rozlohou 100-120 m² (15,6%) a byty s celkovou rozlohou viac ako 150 m² (14,5%). Malometrážne byty do 30 m² tvorili 0,61% z celkového počtu trvalo obývaných bytov.

Z celkového počtu trvale obývaných bytov bolo v roku 2011 61,13% bytov napojených na plynové kúrenie a 28,2% bytov používalo na vykurovanie pevné palivo a 3,99% bytov využívalo na vykurovanie elektrinu.

¹⁰ Byt je obytná miestnosť alebo súbor obytných miestností s príslušenstvom usporiadaný do funkčného celku s vlastným uzavretím, určený na trvalé bývanie a pre účely sčítania aj tzv. iné obydlie, ktoré pôvodne nie je určené na bývanie, nespĺňa požiadavky na byt, ale v rozhodujúcom okamihu sčítania slúžilo na bývanie.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE TEKOVSKÉ NEMCE

V roku 2021 bolo v obci 60,42% bytov napojených na plynové kúrenie, 33,5% bytov využívalo pevné palivo a 3,98% bytov používalo na vykurovanie elektrinu.

Tabuľka 20 Celková podlahová plocha trvalo obývaných bytov v m² v roku 2011 a 2021

VEĽKOSTNÁ PLOCHA BYTOV	2011	2021
Menej ako 40 m ²	29	-
40-80 m ²	178	-
81-100 m ²	45	-
Viac ako 100 m ²	49	-
Menej ako 30 m ²	-	2
30-40 m ²	-	9
40-50 m ²	-	7
50-60 m ²	-	20
60-80 m ²	-	35
80-100 m ²	-	83
100-120 m ²	-	51
120-150 m ²	-	70
Viac ako 150 m ²	-	48
nezistené	-	2
Spolu	301	327

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V obci bolo v roku 2011 celkovo 365 domov, z toho trvale obývaných 277. V roku 2021 celkový počet domov vzrástol o 2,19%, avšak vzrástol aj počet neobývaných domov. V obci prevládajú byty v rodinných domoch, čo je dôsledkom vidieckeho charakteru obce. Z celkového počtu trvale obývaných bytov tvorili rodinné domy v roku 2011 97,83% - ný podiel a v roku 2021 93,53%. Neobývané domy boli najčastejšie z dôvodu, že sú nespôsobilé na bývanie.

Tabuľka 21 Počet domov v obci Tekovské Nemce v rokoch 2011 a 2021

	2011	2021
Počet domov celkom ¹¹	365	373
z toho trvalo obývané:		
Rodinné domy	271	260
Bytový dom	5	7
Fiktívny objekt	-	2
Neskolaudovaný rodinný dom	-	9
Nezistený	1	-
Počet neobývaných domov	88	95
% podiel neobývaných domov	24,1	25,5

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

¹¹ Dom je bytová budova (rodinný dom, bytový dom, domov sociálnych služieb, zariadenie pre seniorov, internát, študentský domov a pod.) bez ohľadu na to, či bola v rozhodujúcom okamihu sčítania obývaná a pre účely sčítania aj nebytová budova, ak bola v rozhodujúcom okamihu sčítania obývaná (útulok, chatrč, neskolaudovaný rodinný dom a pod.).

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE TEKOVSKÉ NEMCE

Z hľadiska vlastníctva najviac domov je v rukách fyzických osôb (95,3% v roku 2011, 93,16% v roku 2021 z celkového počtu trvale obývaných domov). V roku 2021 4,67% domov bolo v kombinovanom vlastníctve.

Tabuľka 22 Forma vlastníctva domového fondu v obci Tekovské Nemce v roku 2011 a 2021

	2011	2021
Počet domov celkom ¹²	277	278
z toho vlastníci:		
Fyzické osoby	264	259
Zahraničný vlastník	-	2
Kombinácia vlastníkov	7	13
Náboženská alebo cirkevná inštitúcia	-	2
Nezistený	6	2

Zdroj: SODB 2021, vlastné spracovanie

V rámci hodnotenia rokov výstavby obývaných domov v obci je možné konštatovať, že v roku 2011 bolo najviac domov postavených v období rokov 1946 – 1990, čo predstavuje 74,73% - ný podiel z celkového počtu trvalo obývaných domov. Do roku 1945 sa postavilo v obci celkovo 45 domov, čo predstavuje 16,24% - ný podiel z celkového počtu trvalo obývaných domov. V období rokov 1991 – 2001 a po roku 2001 sa v obci postavilo 25 trvalo obývaných domov (15 domov v rozmedzí rokov 1991-2001 a 10 domov po roku 2001).

V roku 2021 vyplýva, že v období rokov 2001 až 2016 bolo v obci postavených 30 nových domov, čo predstavuje 10,79% z celkového počtu trvale obývaných domov. Tento vývoj potvrdzuje skutočnosť, že obec sa neustále rozvíja. Do budúcnosti však nárast počtu nových domov môže vytvárať tlak na výstavbu ďalších zariadení sociálnej infraštruktúry.

Tabuľka 23 Obdobie výstavby domového fondu v obci Tekovské Nemce v roku 2011 a 2021

	2011	2021
Počet domov celkom ¹³	277	278
z toho postavené:		
do roku 1945	45	-
1946-1990	207	-
1991-2000	15	-
2001 a neskôr	10	-
pred rokom 1919	-	5
1919-1945	-	37
1946-1960	-	77
1961-1980	-	77
1981-2000	-	52
2001-2010	-	6
2011-2015	-	4

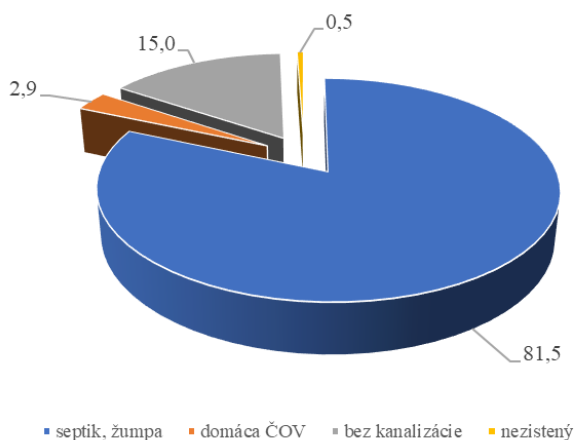
¹² Forma vlastníctva domu vyjadruje právny vzťah k vlastníctvu domu / iného obydli. Iné vlastníctvo zahŕňa domy osobitného určenia a ostatné domy nezaraďované do žiadnej z predchádzajúcich možností, napr. občianske združenia.

¹³ Obdobie výstavby je časový údaj o roku vydania kolaudačného rozhodnutia o užívaní stavby.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE TEKOVSKÉ NEMCE

2016 a neskôr		20
---------------	--	----

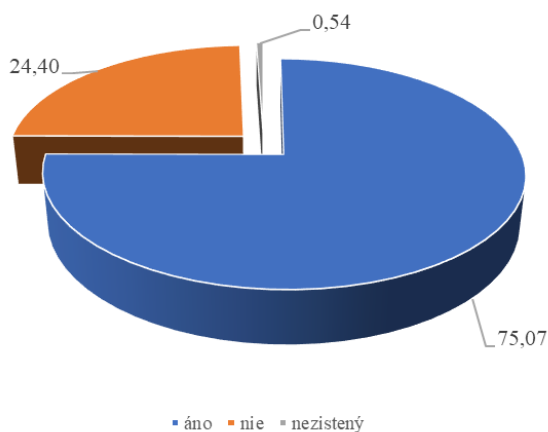
Zdroj: SODB 2021, vlastné spracovanie

Obrázok 16 Napojenie domov na kanalizačnú sieť v % v roku 2021

Zdroj: SODB 2021, vlastné spracovanie

V obci nie je vybudovaná kanalizácia, čo dokazuje aj 81,5% domov napojených na žumpu alebo septik. 2,9% domov má vybudovanú vlastnú ČOV a 15% obyvateľov je bez kanalizácie.

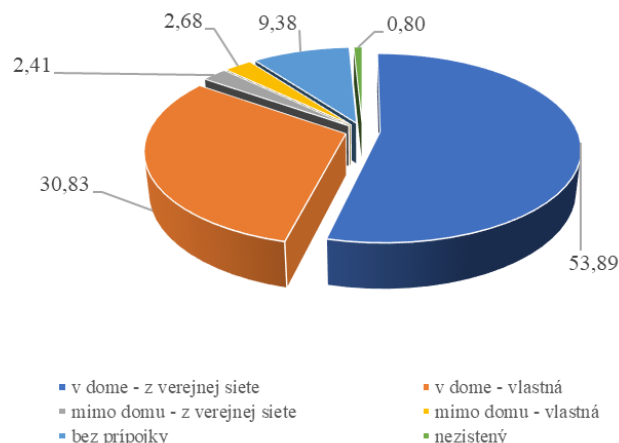

Obrázok 17 Napojenie domov na plyn v % v roku 2021

Zdroj: SODB 2021, vlastné spracovanie

Obec je plynofikovaná, tomu zodpovedá aj napojenosť na plyn. V obci je 75,07% domov napojených na plyn. Obyvatelia využívajú však aj iné alternatívne zdroje vykurovania.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE TEKOVSKÉ NEMCE

Obrázok 18 Napojenie domov na verejnú vodovodnú sieť v % v roku 2021

Zdroj: SODB 2021, vlastné spracovanie

Obec má vybudovanú verejnú vodovodnú sieť. Až 53,89% obyvateľov je napojených v dome na verejnú sieť a 2,41% je napojených na verejnú sieť, ale mimo domu. Obyvatelia využívajú aj vlastné zdroje vody. Iba 2,68% obyvateľov sa napája na vlastný zdroj vody mimo domu a 30,83% domov sa napája na vlastnú vodovodnú sieť v dome. 9,38% domov je bez vodovodnej prípojky.

Školstvo

V obci sa nachádza základná škola s materskou školou, ktorej súčasťou je aj školský klub detí a školská jedáleň. Základná škola s materskou školou je samostatný právny subjekt. Základná škola je 9 – ročná plnoorganizovaná so spádovými obvodmi Tekovské Nemce a Čaradice (od 5. - 9.ročník) Deti z obce okrem týchto škôl dochádzajú aj do školských zariadení v Zlatých Moravciach. Od 1.mája 2002 sa škola stala samostatným právnym subjektom a od 1.júla 2002 sa stal jej zriaďovateľom Obecný úrad v Tekovských Nemciach. Od 1. júla 2003 bola zlúčená materská škola so základnou školou, vznikla ZŠ s MŠ, ako jeden právny subjekt. Súčasne sa stal zriaďovateľom školy Obecný úrad v Tekovských Nemciach.

V materskej škole pracujú 4 kvalifikovaní pedagogickí zamestnanci a 1 nepedagogický zamestnanec.

Tabuľka 24 Počet detí v materskej škole

ROK	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Počet žiakov	23	29	29	28	34	34	29	33

Zdroj: Správa o výsledkoch a podmienkach výchovno-vzdelávacej činnosti školy, vlastné spracovanie

Dňom 1. augusta 1960 sa započalo so stravovaním v materskej škole. V septembri roku 1960 sa ocitla materská škola v priestoroch malého rodinného domu na ulici Za potokom. V troch malých, nevyhovujúcich miestnostiach, ako sa neskôr ukázalo, bolo krajne núdzové, nevyhovujúce riešenie. Napriek tomu vyučovanie takto pokračovalo až do roku 1962. Začiatkom apríla tohto roku uvoľnil MNV kancelárske priestory v budove bývalej obecnej školy, ktoré do toho času užíval a tým bolo umožnené tieto priestory poskytnúť pre materskú školu. Dňom 7.októbra 1964 bolo zavedené celodenné stravovanie detí a kuchyňa začala variť aj pre žiakov a učiteľov ZŠ. V materskej škole sa začalo s celodennou prevádzkou od 7.00 do 18.00 hodiny. Bol vybudovaný nový rozvod vody v objekte školy. V novembri roku 1971

bola ukončená prestavba sociálnych zariadení, zlepšili sa podmienky v záhrade, pribudlo oplotenie a nové pieskovisko. S pribúdajúcim počtom žiakov sa začalo uvažovať o ďalšom rozširovaní priestorov – prístavbou k objektu materskej školy. K rozšíreniu priestorov skutočne došlo v školskom roku 1977/78. Umožnilo to uvoľnenie objektov, ktoré do toho času užívala ZDŠ. Pre ZDŠ boli odovzdané nové priestory, vybudované prístavbou. V školskom roku 1980/81 vedenie školy v spolupráci s vedením obce sa nakoniec rozhodli otvoriť ďalšiu – teda druhú triedu a umiestniť ju do uvoľneného učiteľského bytu na ulici Krátky Rad. Prístavba materskej školy bola dokončená, skolaudovaná a odovzdaná do užívania až 10.mája 1982.¹⁴

Základná škola ponúka pre svojich žiakov rôzne záujmové krúžky – napr. hudobno – umelecký, prírodovedno – turistický, Getelinka, Maškrtný jazýček a pod.

Budova materskej školy bola zrekonštruovaná. Budova základnej školy prešla čiastočnou rekonštrukciou. Boli vymenené okná a dvere a zrealizovaná termoregulácia vykurovacej sústavy.

V základnej škole pracuje 11 pedagogických zamestnancov a 4 nepedagogickí zamestnanci.

Tabuľka 25 Počet žiakov v základnej škole

ROK	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Počet žiakov	84	76	83	77	80	77	85	90

Zdroj: Správa o výsledkoch a podmienkach výchovno-vzdelávacej činnosti školy, vlastné spracovanie

Školský klub detí je súčasťou školy a navštevujú ho žiaci 1.-4. ročníka. V školskom klube pracujú 1 kvalifikovaný pedagogický zamestnanec. Školský klub detí nemusia navštevovať všetci žiaci 1. – 4. ročníka.

Tabuľka 26 Počet žiakov v ŠKD

ROK	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Počet žiakov	22	21	24	25	25	25	25	25

Zdroj: Správa o výsledkoch a podmienkach výchovno-vzdelávacej činnosti školy, vlastné spracovanie

Zdravotníctvo

V obci aktuálne nie je dostupná priama lekárska starostlivosť – pacienti dochádzajú k lekárovi najmä do ambulancií v Zlatých Moravciach a Novej Bani. Prevádzka lekárne nie je zriadená. Za špecializovanou zdravotnou starostlivosťou obyvatelia dochádzajú do Zlatých Moraviec alebo do Nitry kde je nemocnica.

Sociálna starostlivosť

V obci sa nenachádza žiadne sociálne zariadenie a obec neposkytuje pre svojich obyvateľov ani opatrovateľskú službu. Obec neposkytuje ani stravovanie pre seniorov.

¹⁴ <https://zsteknemce.edupage.org/a/profil-skoly>

Služby obyvateľstvu

Obyvatelia majú k dispozícii potraviny, Hostinec Šabík, kaderníctvo, kozmetické služby. V obci sa nachádza aj rímsko – katolícky farský úrad. V obci sa nachádza cintorín, ktorého kapacita je postačujúca a takisto dom smútku. V obci sa nachádza hasičská zbrojnica. Obec vydáva obecný časopis – „Tekovský nemčan“ a je súčasťou mikroregiónu „Požitavie – Širočina – záujmového združenia obcí pre CR“ a súčasťou Miestnej akčnej skupiny Občianske združenie pre rozvoj mikroregiónu „Požitavie – Širočina“.

1.7 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Komplexne vybudovaná technická infraštruktúra je významným rozvojovým faktorom v každom sídle, pretože vytvára podmienky pre rozvoj podnikania i pre kvalitu života jej obyvateľov.

Vzhľadom k tomu, že sa všetky súčasti technickej infraštruktúry budujú z verejných zdrojov (štátnych, obecných) pre obyvateľstvo ako i pre podnikateľov plynú z nej tzv. aglomeračné efekty v podobe úspor vlastných nákladov, ktoré by museli vynakladať z vlastných prostriedkov na zabezpečenie vody, kúrenia a likvidáciu odpadovej vody.

Cestná sieť a dopravné systémy¹⁵

Obcou Tekovské Nemce prechádza cesta III. triedy č.0761 v dĺžke 1,1 km, ktorá prepája cesty I. triedy č.76 (prepája Štúrovo a Hronský Beňadik) a č.65 (prepája Nitru a Martin), čím zabezpečuje kvalitnú dopravnú dostupnosť do okresného mesta Zlaté Moravce. Na túto komunikačnú os sú napojené miestne komunikácie v celkovej dĺžke 7,1 km. Katastrálnym územím obce prechádza rýchlostná cesta R1. V obci sú vybudované chodníky v celkovej dĺžke 2,2 km. Tiež sú vybudované tri lávky pre peších ponad potok k jestvujúcej miestnej komunikácii Za potokom.

Parkovacie plochy sa nachádzajú hlavne v centre obce v blízkosti obecného úradu, základnej školy a multifunkčného ihriska.

Železničná doprava

Obec nemá priame železničné napojenie, v obci preto nie je situovaná ani železničná stanica. Najbližšia železničná stanica pre obyvateľov je v obci Hronský Beňadik, ktorá je vzdialená 3 km.

Letecká doprava

Najbližšie letisko medzinárodného významu sa nachádza v Bratislave, vzdialené približne 131 km.

Autobusová doprava

Verejná doprava je zabezpečovaná Arriva Nitra, a.s, ktorá prevádzkuje 4 autobusové linky s počtom 49 spojov, prevažne s cieľovou stanicou v okresných mestách Zlaté Moravce a Levice. V obci sa nachádzajú tri autobusové zastávky: Tekovské Nemce, Maňúch; Tekovské Nemce, Dolná ul. a Tekovské Nemce.

¹⁵ Kozolka, T. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Tekovské Nemce 2014-2020

Vodné hospodárstvo¹⁶

Obec má vybudovanú verejnú vodovodnú sieť. Vodovodná sieť je zásobovaná vodou zo skupinového vodovodu Zlaté Moravce, voda je dopravovaná do zemného „VDJ“ 2 x 150 m³ (302,30 m n.m. / 299,00 m n.m.). Doprava vody do „VDJ Tekovské Nemce“ sa uskutočňuje cez potrubie DN 150-ocel'. Z „VDJ Tekovské Nemce“ je voda gravitačne dopravovaná, cez zásobné potrubie DN 150-PVC, do rozvodnej vodovodnej siete obce. Priamu distribúciu vody k spotrebiteľom zabezpečujú vodovodné prípojky, ktoré sú napojené na rozvodnú vodovodnú sieť.

Energetické hospodárstvo

Energetické hospodárstvo v obci tvoria elektrické rozvodné siete a plynofikácia.

Energetické siete

Obec je zásobovaná elektrickou energiou zo 6 transformovní 22/0,42 kV. Transformovne sú napojené z 22 kV vzdušného vedenia č.305 lúčovým systémom. Vedenie vychádza zo 110/22 kV transformovne Žarnovica.

Plynofikácia¹⁷

Obec je napojená na zásobovanie plynom, pričom 95 % domácností má plynovú prípojku. Primárnym zdrojom zemného plynu (ZP) obce je VTL plynovod PN63 DN500 Kozárovce -T. Nemce - Hrabiny. Z tohto zdrojového VTL plynovodu je vysadená pre obec VTL prípojka PN63 DN100 T. Nemce. Sekundárnym zdrojom ZP v obci je STL plynovodná DS PN4 T. Nemce. STL plynovodná DS PN4 T. Nemce je v súčasnosti prevádzkovaná na pretlak do 100 kPa. Táto tzv. miestna sieť (MS) je tvorená úsekmi STL plynovodov z ocele a z PE a zabezpečuje v obci plošnú dodávku ZP.

Telekomunikácie

V obci je vybudovaná verejná telekomunikačná sieť, ktorej správcom je Slovak Telekom, a.s. Okrem toho je územie obce pokryté signálom mobilných operátorov Orange Slovensko, a.s., a Slovak Telekom, a.s., O2 Slovakia, s.r.o. a SWAN, a.s. Všetky spomínané spoločnosti poskytujú aj internetové pripojenie. Verejné osvetlenie v obci bolo rekonštruované v roku 2014. V obci je vybudovaný miestny rozhlas, ktorý si však vyžaduje rekonštrukciu, pretože v rokoch 2020 – 2023 sa realizovala len čiastočná rekonštrukcia miestneho rozhlasu.

Odpadové hospodárstvo

Obec v súčasnosti nemá vybudovanú kanalizačnú sieť. Splašky sú zhromažďované v žumpách, ktoré sa musia vyvážať.

Na území obce je zavedený systém zberu odpadov.

Tabuľka 27 Odpadové hospodárstvo obce

TYP ODPADU	SPOLOČNOSŤ VYKONÁVAJÚCA ZBER	INTERVAL VÝVOZU
Papier	Waste transport a.s., Kalná nad Hronom	1 x za štvrtrok
	Miroslav Kováč - MS KOV, Zlaté Moravce	2x do roka školský zber
Sklo	Waste transport a.s., Kalná nad Hronom	1 x za 2 mesiace
Viacvrstvé kombinov. materiály	Waste transport a.s., Kalná nad Hronom	1x polrok

¹⁶ Územný plán obce

¹⁷ Územný plán obce

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE TEKOVSKÉ NEMCE

Odpady s obsahom škodlivín	Enviropol,s.r.o Bratislava	2x ročne
	Waste Recycling,a.s. Zlaté Moravce	
Biologický rozložiteľný odpad		
	Waste transport a.s.,Kalná nad Hronom	
Textil a šatstvo	Peter Kucharčík, Žilina	1 x14 dní
Elektroodpad	Enviropol s.r.o., Bratislava	2x ročne
	Waste Recycling a.s., Zlaté Moravce	
Batérie a akumulátory	Enviropol,s.r.o Bratislava	2x ročne
	ASEKOL, s.r.o, Bratislava	1x ročne
Plasty	Waste transport a.s.,Kalná nad Hronom	1x mesačne
Kovy	Zberné suroviny Žilina, a.s., Zlaté Moravce	Podľa potreby (min. 2x ročne)
Zmesový komunálny odpad	Waste transport a.s.,Kalná nad Hronom	1x 14 dní
Objemný odpad	Technické služby mesta, Zlaté Moravce	Podľa potreby (cca 6x ročne)
Drobný stavebný odpad	Technické služby mesta, Zlaté Moravce	Podľa potreby (cca 6x ročne)

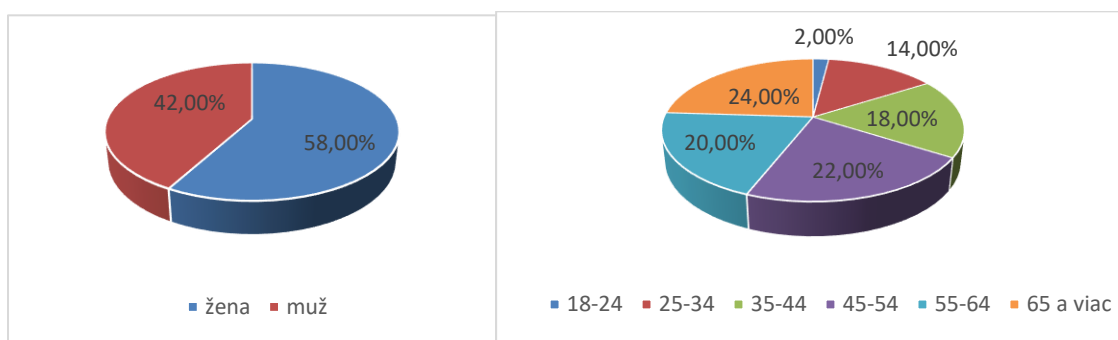
Zdroj: Program odpadového hospodárstva obce 2014-2020

Zmesový komunálny odpad je zneškodňovaný na skládke Waste transport a.s.,Kalná nad Hronom, drobný stavebný odpad, objemný odpad je zneškodňovaný na skládke Technické služby mesta, Zlaté Moravce. Obec nemá vybudované kompostovisko, nakoľko obyvatelia majú vlastné kompostéry vybudované priamo vo svojich záhradách, ktoré im bezodplatne zabezpečila obec.

1.8 ZHODNOTENIE DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU

Pre získanie ďalších informácií o obci a správne stanovenie ďalšieho smerovania rozvoja bol v obci Tekovské Nemce realizovaný dotazníkový prieskum (september - október 2023). Prieskumu sa zúčastnilo 50 respondentov, čo tvorí 4,7 % obyvateľstva. Táto vzorka je pomerne malá, takže nie je možné konštatovať, že ide o relevantné názory a postrehy všetkých obyvateľov obce, preto výsledky prieskumu možno vnímať skôr ako možné nápady a postrehy.

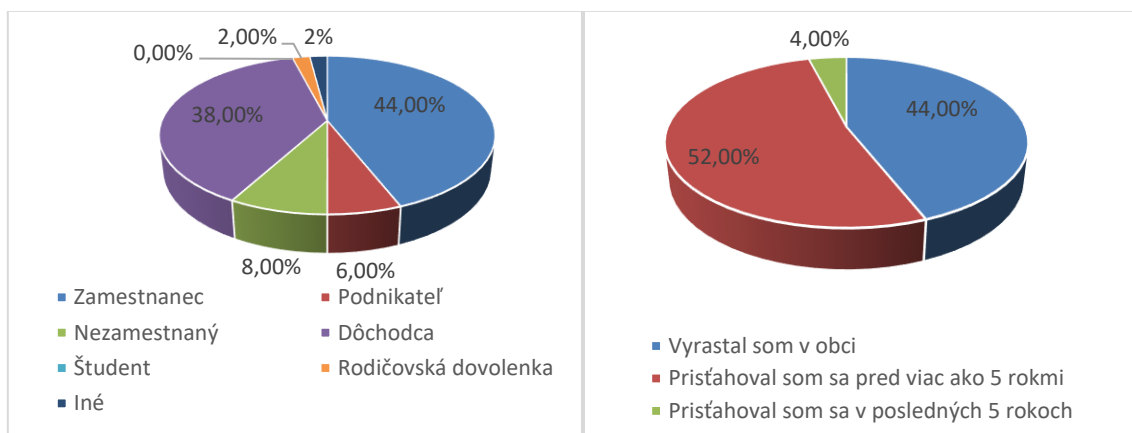
Medzi respondentmi bolo 58 % žien a z vekového hľadiska bolo takmer rovnomerné zastúpenie respondentov vo všetkých vekových skupinách od 35 rokov. Najmenšie zastúpenie mala veková skupina 18 – 24 rokov.

Obrázok 19 Štruktúra respondentov podľa pohlavia a veku v %

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Najväčšiu skupinu tvorili zamestnaní ľudia (44,00 %, čo predstavuje 22 respondentov, ďalej to boli dôchodcovia (38,00 %, čo predstavuje 19 respondentov) 4 nezamestnaní (8 %), traja podnikatelia (6,00 %) 1 respondent na rodičovskej dovolenke (2 %) a jedna opatrovatelka (2 %). Väčšina respondentov sa do obce prisťahovalo do obce v posledných piatich rokoch (52,00 %, čo predstavuje 26 respondentov) a druhou najpočetnejšou skupinou boli obyvatelia, ktorí sa v obci narodili (44 %, čo predstavuje 22 respondentov). Dotazníkom sa potvrdilo, že obyvatelia, ktorí v obci žijú dlhodobo, poznajú jej problémy, ale aj rozvojový potenciál. Dotazníkového prieskumu sa zapojili aj 2 obyvatelia, ktorí žijú v obci kratšie ako 5 rokov a môžu priniesť nové nápady a pohľady na územný rozvoj.

Obrázok 20 Štruktúra respondentov podľa sociálneho statusu a dĺžky života v obci

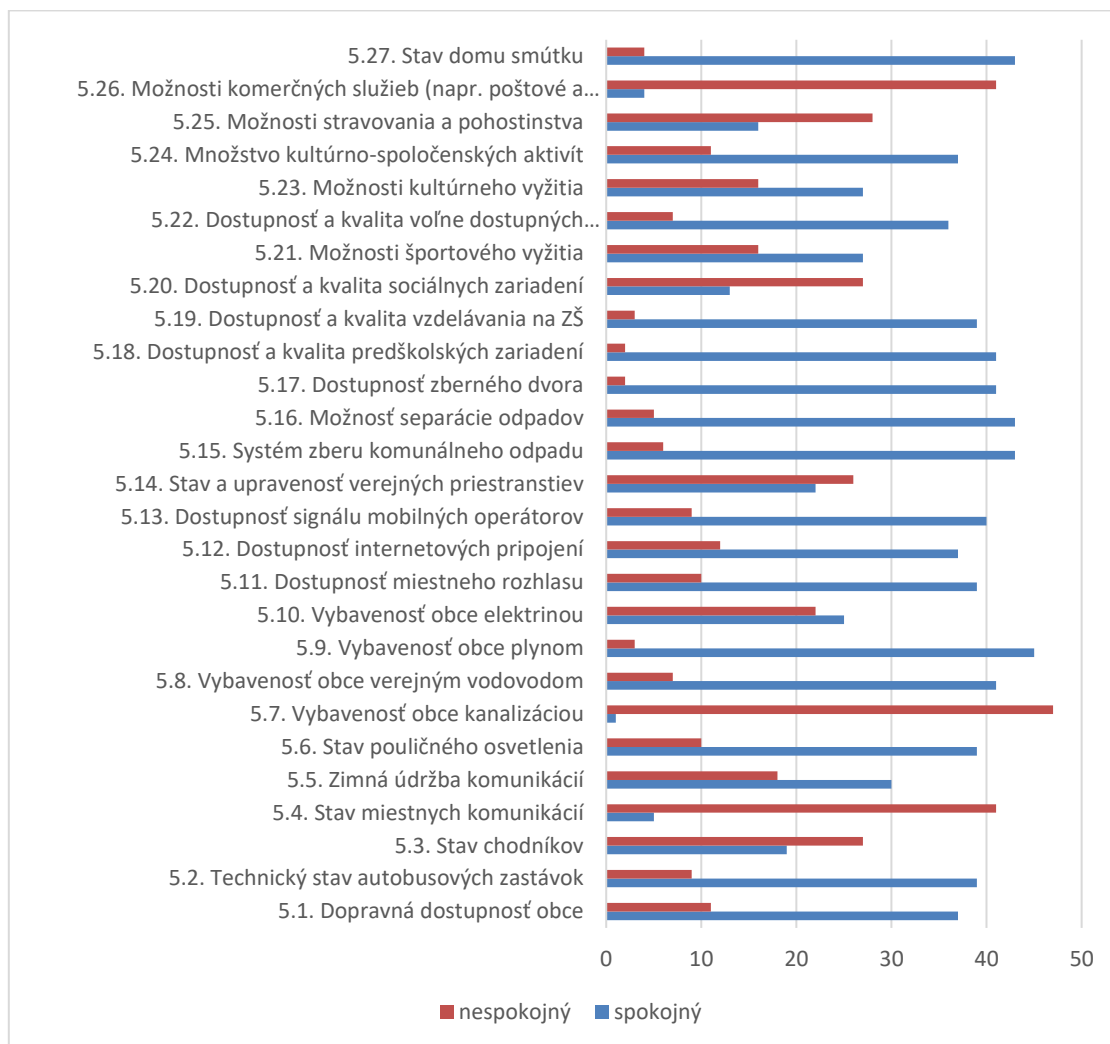
Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Respondenti sú viac-menej spokojní s prevažnou väčšinou služieb v rámci technickej infraštruktúry okrem výraznej nespokojnosti s kanalizáciou a čiastočná nespokojnosť bola vyjadrená aj so stavom miestnych komunikácií a chodníkov a miestneho rozhlasu a častým problémom s výpadkom elektrickej siete. Väčšia polovica respondentov nie je spokojná so stavom a upravenosťou verejných priestranstiev. Zo sociálnej infraštruktúry sa s najväčšou nespokojnosťou prejavuje dostupnosť komerčných služieb (91,1 %, čo predstavuje až 41 respondentov), zhruba polovica respondentov nie je spokojná s dostupnosťou sociálnych zariadení a s možnosťami stravovania v obci a tretina respondentov nie je spokojná s, s možnosťami športového a kultúrneho vyžitia.

Okrem hodnotenia spokojnosti s kvalitou a dostupnosťou služieb v obci, mohli respondenti uviesť, ktoré služby im najviac chýbajú v obci. Z odpovedí respondentov vyplynulo, že z komerčných služieb im najviac chýba pošta, obchod, resp. doručovanie potravín domov napr. spoločnosťou TESCO a služby v oblasti stravovania a ubytovania. V oblasti zdravotnej starostlivosti chýbajú v obci ambulancie pre deti a dorast a lekáreň a v oblasti sociálnej starostlivosti by občania uvítali sociálny taxík alebo inú formu prepravy občanov do zdravotníckych zariadení, inú sociálnu starostlivosť o seniorov, napr. aj zber šatstva do práčovne. V oblasti voľnočasových aktivít bol zaznamenaný záujem o centrum voľného času, posilňovňu, prípadne iný športový objekt pre verejnosť, zvýšenie kvality detského ihriska a zvýšenie kultúrnych podujatí pre deti a rodičov. Spomenutá bola aj práca s mládežou a podporou ich talentu a hľadanie riešenia na znižovanie vlastných nákladov na tieto záľuby (napr. zdieľanie hudobných nástrojov, športového a pracovného náradia a pod.). Respondenti očakávajú aj komplexné riešenie areálu cintorína, od prístupovej cesty, parkovania a osvetlenia, až po bezbariérové vstupy a toalety. Jeden respondent sa vyjadril aj

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE TEKOVSKÉ NEMCE

k zlepšeniu dopravného značenia a iné prvky na zvýšenie dopravnej bezpečnosti (zrkadlo pri výjazde z Obecnej ulice na Tekovskú ulicu).

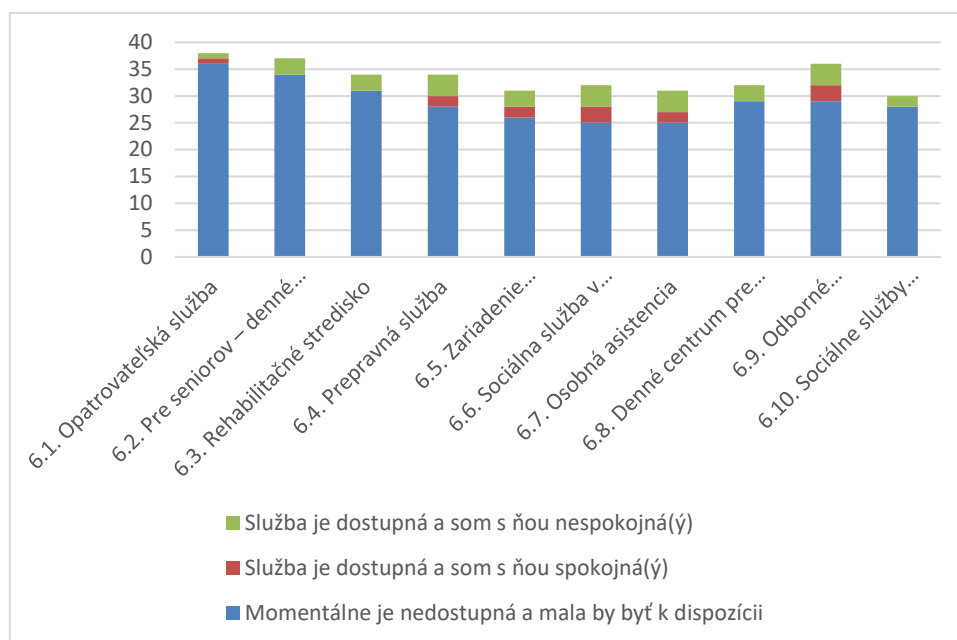

Obrázok 21 Spokojnosť s poskytovaním služieb v obci

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

V rámci hodnotenia špecifických sociálnych služieb viac ako 80 % respondentov označila všetky uvedené služby ako nedostupné, len jeden až štyria respondenti uviedli, že vymenované služby určené pre seniorov alebo ľudí s obmedzenou možnosťou samostatnej prepravy sa v obci nachádzajú a sú s nimi prevažne nespokojní.

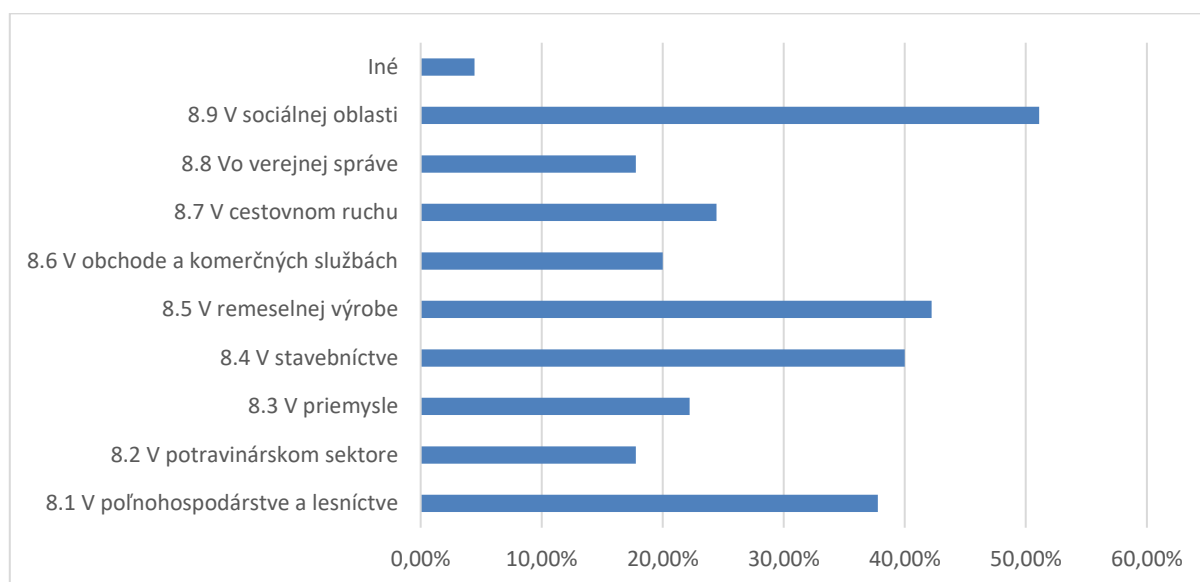
PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE TEKOVSKÉ NEMCE

Obrázok 22 Dostupnosť a kvalita niektorých špecifických sociálnych služieb

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Najžiadanejším odvetvím pre vznik pracovných miest je sociálna oblasť, stavebníctvo a remeselná výroba, po ktorých nasleduje poľnohospodárstvo a lesníctvo. Respondenti uviedli medzi inými oblasťami aj potrebu riešenia verejnej dopravy a podporu tvorby pracovných miest v IT oblasti.

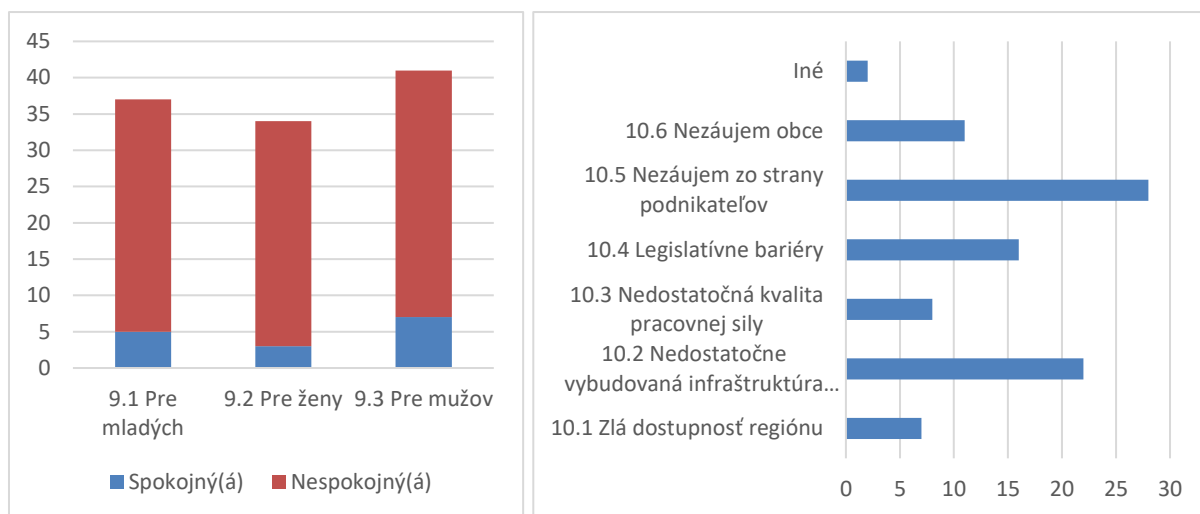

Obrázok 23 Najpotrebnejší vznik nových pracovných príležitostí

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Z odpovedí respondentov vyplýva vysoká nespokojnosť s pracovnými príležitosťami v obci pre mladých, mužov aj ženy. Dôvody prečo nevznikajú tieto pracovné príležitosti vidia obyvatelia predovšetkým v nezájme zo strany podnikateľov ale aj obce, v nedostatočne vybudovanej technickej infraštruktúre potrebnej na podnikanie, a v legislatívnych bariérach.

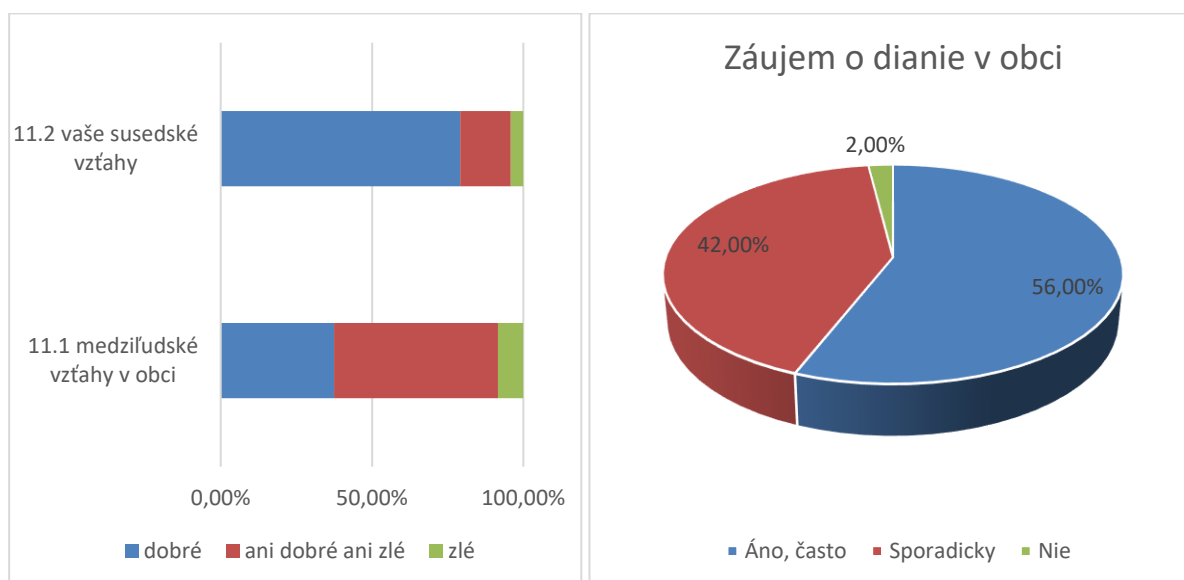
Niektorí respondenti to odôvodňujú tým, že ide o malú obec, kde nie je dostatočné zázemie pre pracovné príležitosti. Dostatočná pracovná ponuka sa nachádza v širšom okruhu obce, v spádových mestách do 30-40 km.

Obrázok 24 Spokojnosť s pracovnými príležitosťami v obci a dôvody nevznikania nových pracovných príležitostí

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

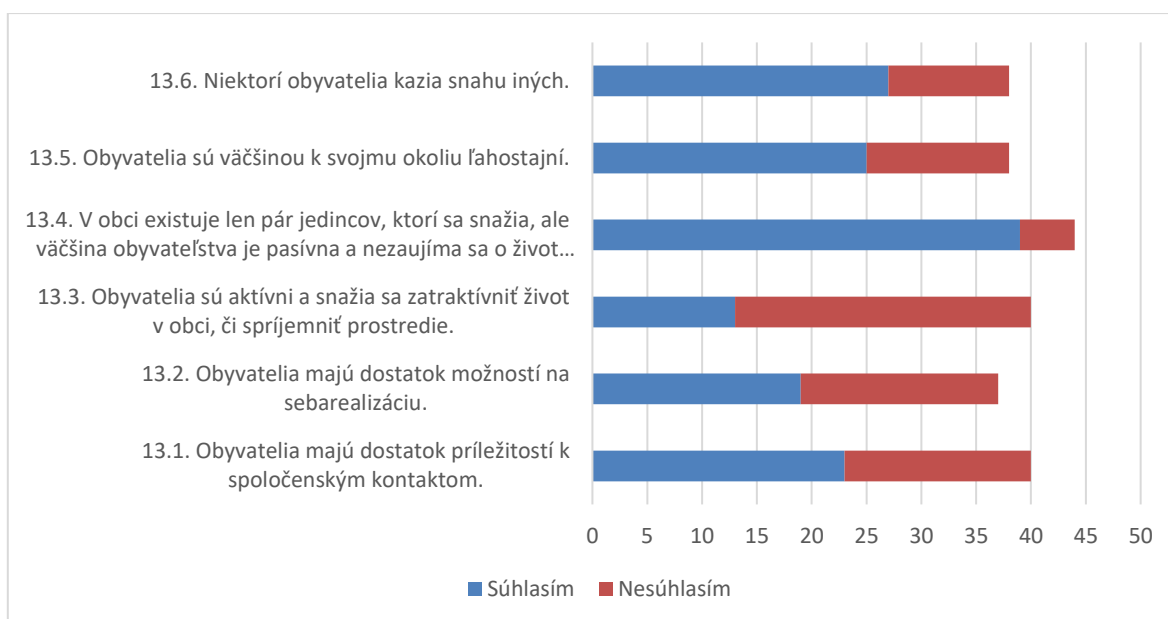
Čo sa týka sociálneho života v obci, väčšina respondentov vníma susedské vzťahy ako dobré (79,17 %, čo predstavuje 38 respondentov) a medziľudské vzťahy v obci ako neutrálne (ani dobré, ani zlé) (54,17 %, čo predstavuje 26 respondentov). Nadpolovičná väčšina respondentov (56 %) sa o dianie v obci zaujíma často, zvyšok respondentov sa o dianie v obci zaujíma sporadicky, jeden respondent sa o dianie v obci nezaujíma.

Obrázok 25 Hodnotenie susedských vzťahov a participácia obyvateľov na živote v obci

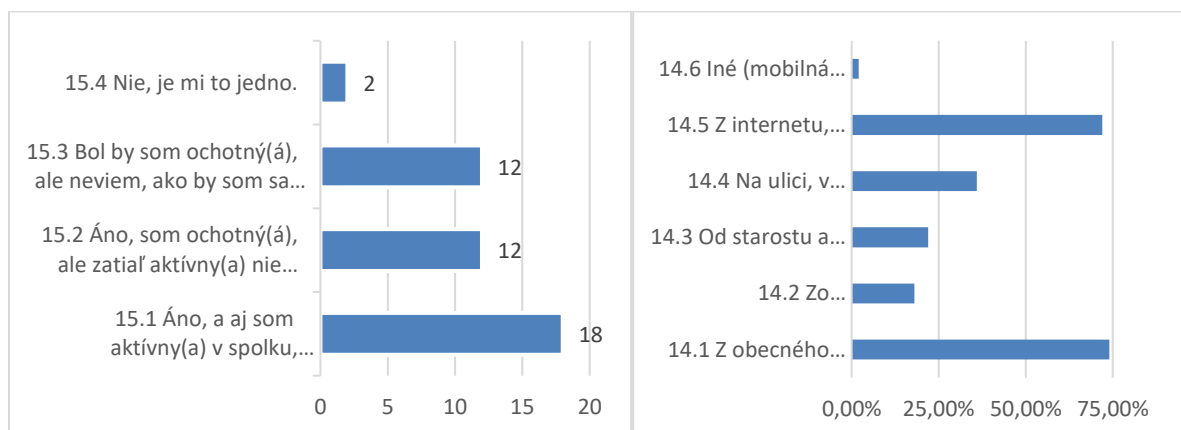
Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

V rámci prieskumu sme sa snažili získať aj pohľad obyvateľov na možnosti ich seberealizácie resp. participácie na živote obce. Väčšina respondentov uviedla, že v obci existuje len pár jedincov, ktorí sa snažia, ale väčšina obyvateľstva je pasívna a nezaujíma sa o život v obci. Napriek tomu, že obyvatelia majú dostatok príležitostí pre seberealizáciu a majú dostatok príležitostí k spoločenským kontaktom, sú obyvatelia väčšinou k svojmu okoliu ľahostajní. Až 68 % respondentov uviedlo, že majú záujem podieľať sa na aktivitách v obci, z toho 41 % respondentov je aktívnych v združeniach, resp. spolkoch na území obce a takýmto spôsobom sa podieľajú na kultúrno – spoločenskom živote obce. Najčastejšie uvádzali Miestny spolok Jednoty dôchodcov, DHZ, Slovenský červený kríž, Folklórny súbor Geľelinka a členovia Kultúrnej komisie obce. Medzi respondentami sa dvaja vyjadrili, že nemajú záujem zapájať sa do akýchkoľvek aktivít realizovaných na území obce.

Obrázok 26 Hodnotenie výrokov

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

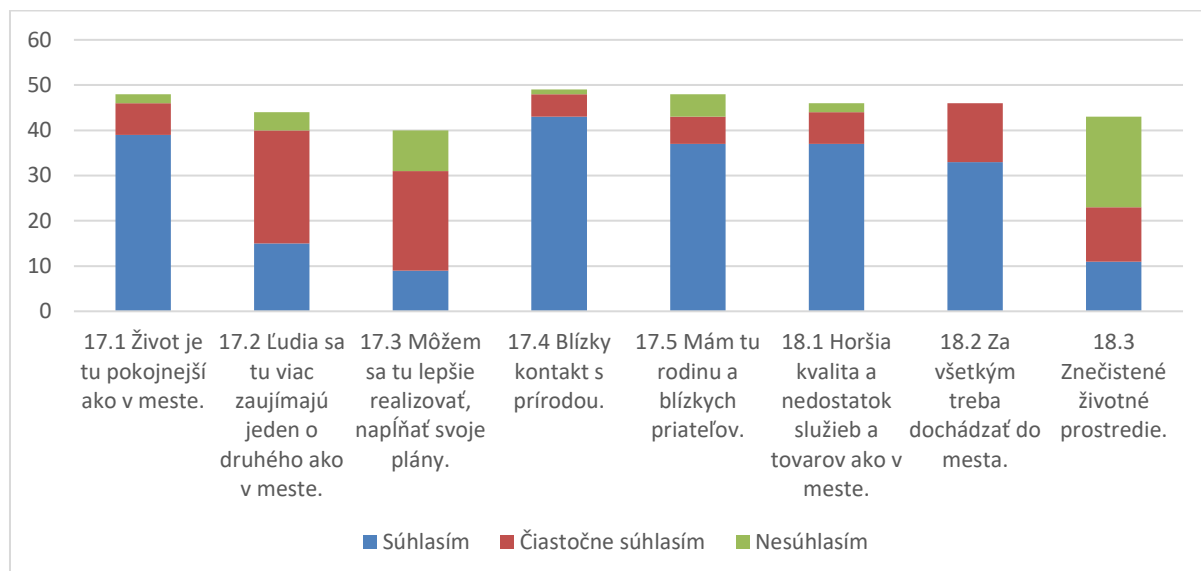

Obrázok 27 Ochota obyvateľov podieľať sa na aktivitách obce a zdroje informácií o dianí v obci

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

V rámci prenosu informácií najviac obyvateľov (viac ako 70 % respondentov) získava informácie z obecného rozhlasu a úradnej tabule, z internetu a tlačovín. Tretina respondentov uviedla, že informácie získava z neformálnych stretnutí v obchode, v kostole a na ulici, Pomerné zastúpenie v rámci odpovedí majú aj komunikačné toky priamo od starostky, poslancov alebo priamo na zasadnutiach obecného zastupiteľstva a iných verejných zhromaždeniach.

Ako výhodu života v obci respondenti najčastejšie uvádzali, že život v obci je pokojnejší ako v meste, obyvatelia majú blízky kontakt s prírodou a zároveň aj skutočnosť, že majú v obci rodinu, priateľov a blízky. Obec má podľa respondentov zaujímavú polohu a okolie pre bývanie. Naopak za nevýhodu života v obci najčastejšie uvádzali horšiu kvalitu a nedostatok služieb v porovnaní s mestom a potrebu dochádzky za službami a prácou do mesta. V rámci tohto okruhu sa zopakovali negatívne stránky života v tejto obci, akými sú chýbajúca kanalizácia a s tým spojené problémy pri vypúšťaní žump, časté výpadky elektrického prúdu, alebo iné doteraz nespomínané negatívne stránky života v tejto obci vyplývajúce z ľahostajnosti niektorých obyvateľov pri udržiavaní čistoty a poriadku pred vlastnými obydliami.

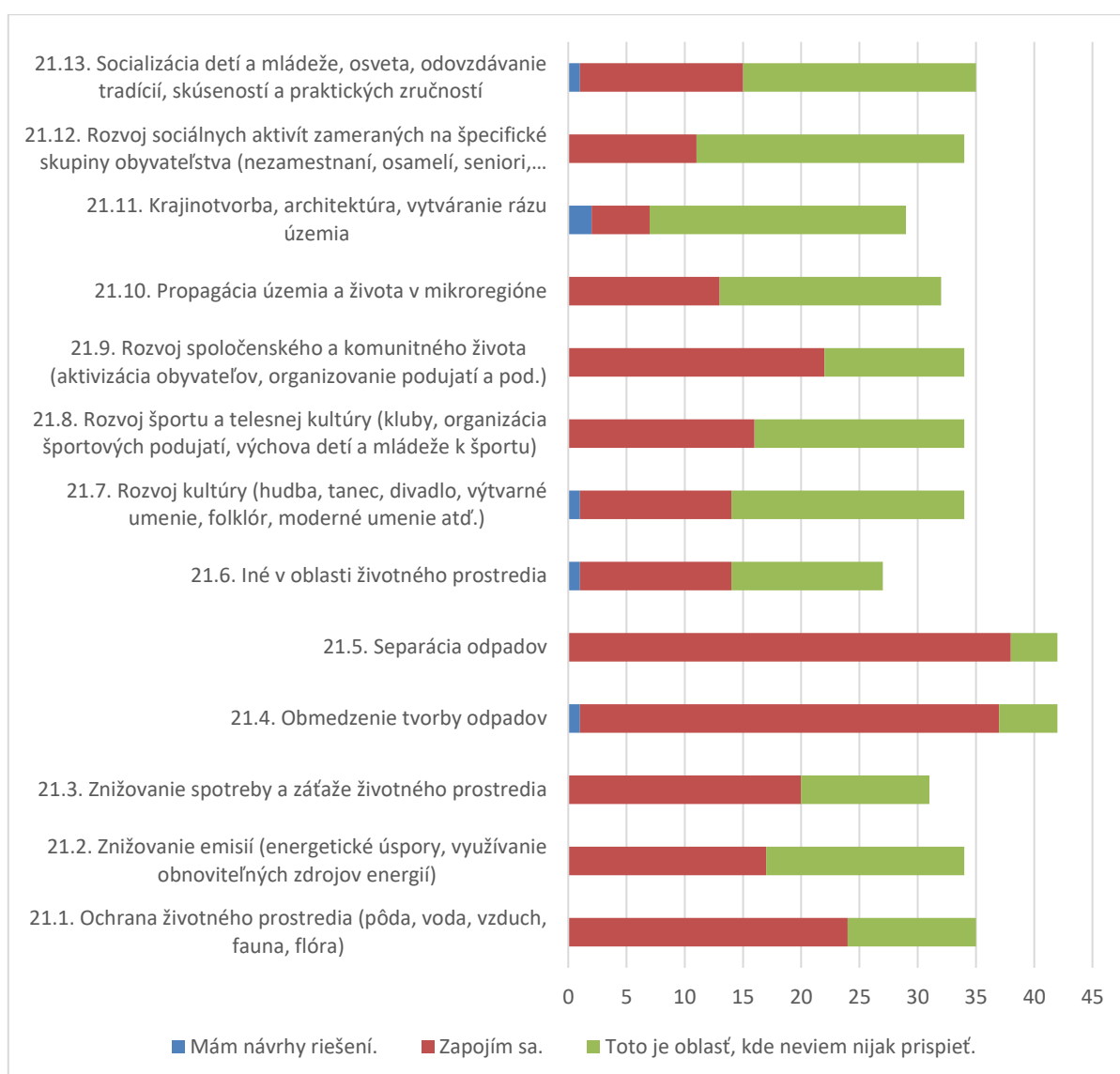
Obrázok 28 Odpovede na otázku: Čo sa Vám páči resp. nepáči na živote v obci

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Obec ako predstaviteľ miestnej samosprávy v rámci svojich kompetencií a aj na základe rozhodnutia obyvateľov spravuje svoje územie samostatne. V našich kultúrnych podmienkach táto tradícia nie je rozšírená vzhľadom na minulosť, ale je vidieť aj posun v spoločnosti smerom k aktívnejšiemu prístupovaniu k správe vecí verejných. Úloha obyvateľov nekončí len voľbami, ale ich právom a povinnosťou je aj aktívne zapájanie sa do verejného života a do riešenia tých kompetencií, ktoré dokáže riešiť. Preto ďalšia časť dotazníka smerovala k identifikácii oblastí, v rámci ktorých sa obyvatelia môžu priamo zapojiť do realizácie projektov v obci. Najviac respondentov uviedlo, že saedia zapojiť do oblasti odpadového hospodárstva – separácia odpadov, obmedzenie tvorby odpadov a aktivity pre ochranu životného prostredia (pôda, voda, vzduch, fauna, flóra). Ďalšou oblasťou je znižovanie spotreby a záťaže životného prostredia, znižovanie emisií a iné aktivity v oblasti životného prostredia. Naopak oblasti, kde sa obyvatelia nevedia vôbec zapojiť, alebo nemajú

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE TEKOVSKÉ NEMCE

predstavu, ako by to mohli urobiť je rozvoj sociálnych aktivít zameraných na špecifické skupiny obyvateľstva (nezamestnaní, osamelí, seniori, zdravotne postihnutí a pod.), či prekvapivo, rozvoj kultúry a propagácia územia. Z toho vyplýva, že je potrebné viac komunikovať a s obyvateľmi aj v tejto oblasti. Rozvoj sociálnych aktivít zameraných na špecifické skupiny obyvateľov zase napr. pravidelným nákupom, či ostrihanie kríkov v záhradke pre staršieho suseda, čo určite mnohí respondenti aj robia. Oblasť kultúry je vyslovene oblasť, kde samospráva maximálne môže vytvárať predpoklady pre realizáciu takýchto aktivít nielen pre jednotlivcov, či skupiny obyvateľov, ale aj pre združenia, ktoré pôsobia v obci. Jednou z možností je aj vytvorenie fondu na finančnú podporu rozvoja takýchto aktivít v obci resp. vytvoriť, či zatraktívniť podmienky na ich realizáciu. Preto je také dôležité, aby plánovanie aj samotný rozvoj, prebiehali participatívnym spôsobom, a teda aby sa zapájali nielen predstavitelia samospráv, ale aj ďalší aktéri v území. Síce si to vyžaduje mnohokrát náročnejšiu komunikáciu, ale časom prináša pozitívne výsledky.

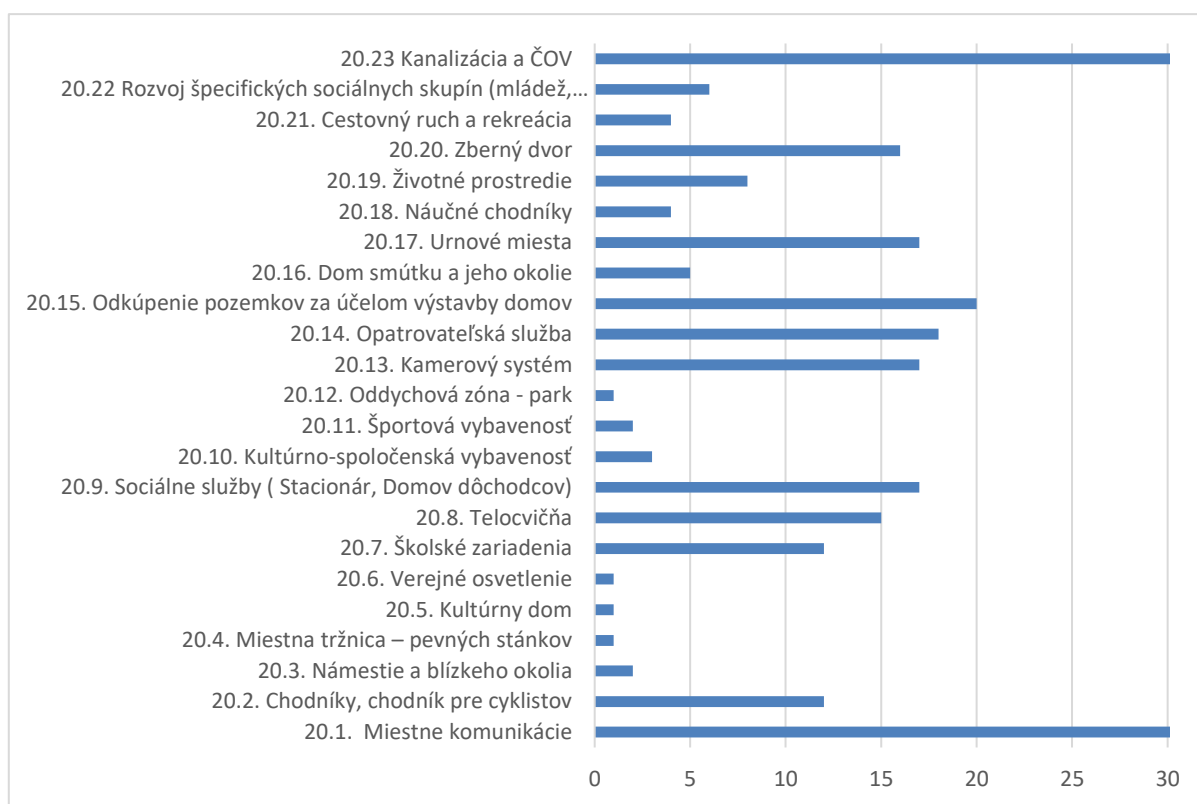

Obrázok 29 Možnosti obyvateľov zapojiť sa do projektov obce

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

S rozvojom súvisí aj jasné definovanie toho, čo chceme dosiahnuť, dakedy a s akými prostriedkami. K tomu slúži aj tento dokument, jeho strategická a implementačná časť. V rámci prieskumu respondenti podľa potrieb, ktoré v území pociťujú, stanovili priority pre jednotlivé aktivity. Najviac respondentov by využilo finančné prostriedky na vybudovanie, resp. na dobudovanie kanalizácie a ČOV a na rekonštrukciu miestnych komunikácií. Nevyhnutnou potrebou sú pozemkové úpravy, ktoré vyvolajú investície do individuálnej bytovej výstavby. V oblasti občianskej vybavenosti je potrebné doplniť zabezpečenie obce kamerovým systémom, pokračujúcou rekonštrukciou verejného osvetlenia a doplnkových prvkov na cintoríne.

Ďalšou oblasťou kam by mali smerovať finančné zdroje je budovanie a rekonštrukcia sociálnych služieb, zabezpečenie opatrovateľskej služby budovanie, resp. rekonštrukcia školských zariadení a vytvorenie podmienok pre kultúrno-spoločenskú vybavenosť, nasledujú investície do športovej vybavenosti a investície na ochranu životného prostredia.

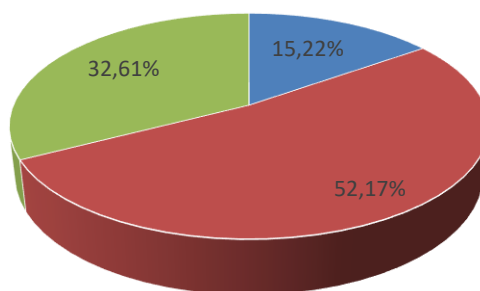

Obrázok 30 Možnosti využitia finančných prostriedkov pre rozvoj obce

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Posledná oblasť dotazníka sa zaoberala budúcnosťou a predstavou o tom, kam by mala obec smerovať. Sú to veľmi významné informácie pre ďalšie strategické nasmerovanie. Víziu, ktorú si respondenti zvolili, bude víziou obce na obdobie rokov 2023-2029. Z ponúkaných vízií si až 65,3% obyvateľov vybralo víziu: **„Obec bude predovšetkým príjemným miestom pre bývanie s dostupnými a kvalitnými službami, atraktívnym vzhľadom a kvalitným životným prostredím s bohatým kultúrno-spoločenským životom.“**

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE TEKOVSKÉ NEMCE

- 19.1 Obec bude známa v širokom okolí vďaka rozvinutému cestovnému ruchu založenom na lokálnych produktoch a službách. Domácim obyvateľom bude poskytovať príjemný priestor pre bývanie.
- 19.2 Obec bude predovšetkým príjemným miestom pre bývanie s dostupnými a kvalitnými službami, atraktívnym vzhľadom a kvalitným životným prostredím s bohatým kultúrno-spoločenským životom.
- 19.3 Obec bude predovšetkým príjemným miestom pre bývanie s dostupnými a kvalitnými službami s dostatkom pracovných príležitostí pre domácich obyvateľov.

Obrázok 31 Vízia obce

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

1.9 KĽÚČOVÉ TRENDY VÝVOJA, AK BY SA STRATÉGIA PHRSR NEIMPLEMENTOVALA

Obec Tekovské Nemce je zasadená do širšieho územia. Môžeme sledovať určité vývojové trendy, ktoré ovplyvňujú život a hospodárenie obce (napr. pandémie COVID-19, vysoká inflácia, zvýšenie cien energetických vstupov). Môžeme pozorovať vývoj na rôznych úrovniach, preto aj kľúčové trendy vývoja je možné rozdeliť do roviny regionálnej a ďalej globálnej.

Čo sa týka regionálnej roviny – v tomto prípade je chápaný región v širšom poňatí – Nitriansky kraj. Túto rovinu charakterizujú nasledovné trendy ovplyvňujúce aj vývoj v území obce. Je to zmena vidieckeho charakteru obce, a to dvoma smermi; obce v blízkosti väčších miest sa menia na tzv. satelity – výrazne tu rastie počet domov, bytov a prudko rastie počet obyvateľov, ktorí za prácou odchádzajú do blízkych miest. Tento trend okrem veľkého tlaku na zabezpečenie základných služieb (vybudovanosť sietí, dostupnosť technickej a sociálnej infraštruktúry), prináša aj negatívne dôsledky v podobe zmeny krajiny a straty unikátnosti územia, preťažnosti životného prostredia, problémy s odpadovým hospodárstvom, s dostupnosťou služieb, a v neposlednom rade so zmenou v spoločnosti, komunite. Nadmerne rýchly nárast obyvateľstva nie je komunita schopná absorbovať a narušujú sa väzby a vzťahy v území. Dochádza k urbanizácii a k zmene vidieckeho charakteru života na mestský (anonymný, bezvzťahový). Opačný smer vývoja zaznamenávajú zase obce, ktoré sú odľahlejšie, resp. na hranici dostupnosti do väčších miest, regionálnych ekonomických centier. Tieto obce čelia problémom starnutia populácie, odchodu ekonomicky aktívneho obyvateľstva, pasívnejším kultúrno-spoločenským životom a zvyšujúcej sa potrebe zabezpečovať obcou sociálno-komunitné služby.

Obec Tekovské Nemce začína smerovať skôr k tomuto druhému smeru vývoja, čo prináša nové výzvy, ale aj príležitosti. Charakter obyvateľstva je pomerne stály a neočakáva sa extrémny nárast v najbližšom období a zmena charakteru na satelit. Dostupnosť do obce je relatívne dobrá, čo vytvára príležitosť pre príchod nových obyvateľov, ktorí ocenia polohu obce. Túto príležitosť by obec mala využiť aj vzhľadom na riziká vyplývajúce zo starnutia populácie. Poloha a charakter obce tiež vytvárajú mnohé príležitosti pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu (vzhľadom na blízkosť viacerých významných objektov záujmu masového turizmu). Aj napriek tomu, že samotná obec nie je z hľadiska podmienok masového cestovného ruchu atraktívnym miestom pre turistov, má predpoklady pre rozvoj vidieckeho, aktívneho, zážitkového turizmu. Ako súčasť Občianskeho združenia pre rozvoj mikroregiónu "Požitavie - Širočina" má príležitosti aj pre rozvoj v tejto oblasti. Je dôležité aby bol rozvoj CR v regióne strategicky riadený, pretože len tak môže ponúknuť atraktivitu celého regiónu. Vidiecky cestovný ruch je jedným z dôležitých sektorov, ktoré môžu výraznou mierou prispieť k ekonomickej samostatnosti v regióne.

Globálne trendy, ktoré pozorujeme sú – environmentálne, klimatické a spoločensko-ekonomické.

Medzi environmentálne trendy možno zaradiť:

- rast tvorby odpadov, ktoré výrazne ovplyvňujú všetky zložky životného prostredia
- trendy v znižovaní tvorby odpadu, ktorý nevieme ďalej spracovať
- cirkulárna ekonomika, resp. zvyšujúci sa tlak na druhotné využívanie odpadov
- zmeny v štruktúre plodín pestovaných na orných pôdach s orientáciou na energetické plodiny, čo ovplyvňuje biotopy, vytvára negatívne externality
- zvyšujúca sa spotreba dreva a tlak na lesné hospodárstvo

Klimatické zmeny zasahujú aj územie obce. Náhle zmeny počasia, sucha a zvyšovanie teplôt spôsobujú významné škody. Tieto je možné minimalizovať jednak správnymi preventívnymi postupmi a ďalej správnym krízovým manažovaním. Bez strategického riadenia a plánovania preventívnych opatrení a správania sa v krízových situáciách rastú aj škody.

Pod spoločensko-ekonomickými trendami možno identifikovať:

- Digitálne technológie prinášajú veľa možností podporujúcich rozvoj, umožňujú zmenu povahy práce, vykonávanie mnohých povolání je menej viazaných na konkrétne miesto, ako to bývalo. Tento trend môže obci Tekovské Nemce pomôcť, aby sa nezmenila na marginalizovanú obec s prestárlym obyvateľstvom,
- Orientácia na nové sektory a nové oblasti v ekonomike – tento trend poukazuje na to, že ekonomika sa v dlhodobom meradle bude v EÚ orientovať výraznejšie na robotizáciu vo výrobe, na rozvoj sektoru služieb, inovačné a kreatívne odvetvia. Tento trend môže mať negatívny dopad na mikroregión, v rámci ktorého je väčšia časť obyvateľstva zamestnaná práve vo výrobných sektoroch zameraných na automobilový priemysel a pod. Negatívny dopad je možné minimalizovať jednak vytváraním príležitostí pre samozamestnávanie v regióne, alebo pre zvyšovanie kvalifikácie zamestnancov.
- Starnutie populácie vytvára tlak na dostupnosť kvalitných služieb, zvyšuje náklady spoločnosti na zdravotný, sociálny systém a znižuje kvalitu života obyvateľov v poproduktívnom veku. Je potrebné hľadať spôsoby a možnosti, aby populácia v poproduktívnom veku (ktorá je vďaka rozvinutému zdravotníckemu systému čoraz schopnejšia), bola čo najdlhší čas aktívna. Tým môže vytvárať ďalšie ekonomické hodnoty a znižovať svoju závislosť na sociálnom systéme.

1.10 IDENTIFIKÁCIA POTENCIÁLOV, VÝZIEV, LIMITOV A PROBLÉMOV

Na základe výsledkov analýzy, dotazníkového prieskumu boli identifikované potenciály, výzvy, limity a problémy, ktoré vychádzajú buď z obce, regiónu alebo z vonkajších vplyvov. Každý z týchto prvkov je dôležitý pre stanovenie stratégie; potenciály vychádzajú z územia – identifikovaním ich treba využiť pre ďalší rozvoj; výzvy sú potreby, na ktoré stratégia musí reagovať a navrhovať riešenia; limity sú obmedzenia rozvoja mikroregiónu – nastavením cieľov je možné tieto limity akceptovať, posúvať alebo minimalizovať; a nakoniec problémy, ktoré je nutné riešiť, inak sa budú prehlbovať.

Vnútorňý potenciál:

- Výhodná geografická poloha obce s dobrou dostupnosťou do okresného, ale aj krajského mesta (blízkosť R1)
- Dobrá základná vybavenosť (okrem kanalizácie má obec vybudované ostatné prvky technickej infraštruktúry – vodovod, cesty, chodníky, plynofikácia, telekomunikačné siete, internetové pripojenie), zavedený separovaný zber
- Pekné a kľudné prírodné prostredie
- Zachovanie vidieckeho charakteru obce
- Udržiavaná a čistá obec
- Pretrvávajúci lokálpatriotizmus u domáceho obyvateľstva
- Dobré susedské vzťahy

Vnútorňé a vonkajšie výzvy:

- Vysoká denná odchádzka za prácou mimo obce

- Negatívny demografický trend vývoja obyvateľstva
- Preventívne opatrenia proti prírodným katastrofám
- Znižovanie tvorby odpadov a zvyšovanie podielu druhotne spracovateľného odpadu
- Zmena štruktúry zamestnania v dôsledku robotizácie a digitalizácie
- Vyššia ekonomická samostatnosť obce prostredníctvom podpory lokálnej ekonomiky (zvyšovanie podielu príjmu, ktorí domácnosti vytvoria v obci, aby sa budovala ekonomická samostatnosť, vytváranie pridanej hodnoty v obci a budovanie lepších služieb a tým zvyšovanie spotreby v obci, ale aj vytváraním služieb v cestovnom ruchu)
- Rast potreby zabezpečenia komunitných služieb pre špecifické skupiny obyvateľstva
- Rastúci počet seniorov a potreba udržania ich aktívnosti
- Zvyšovanie zainteresovanosti obyvateľov, tretieho sektora a podnikateľského sektora na celkovom rozvoji obce a budovanie ich spoločenskej zodpovednosti a hrdosti na obec a región

Vnútorné a vonkajšie limity

- Potreba koordinovaného rozvoja cestovného ruchu, zameraného na destinačný manažment
- Aktívnosť obyvateľov obmedzená len na pár jedincov, odlišnosť v ich pohľade na život na vidieku, bez záujmu o zapojenie sa do diania v obci
- Limitované finančné zdroje, najmä na náročnejšie investície (do technickej a sociálnej infraštruktúry, odpadového hospodárstva, vodozádržných opatrení, či projektov na vytváranie pracovných miest a pod.)
- Limitované zdroje samosprávy pre zavádzanie nových a inovatívnych riešení pre zabezpečenie kompetencií (nielen finančné, ale najmä ľudské, legislatívne)
- Limity znalostné pre nachádzanie nových riešení

Vnútorné a vonkajšie problémy:

- Rast množstva odpadov a celkovo spotreby tovarov, energií
- Nedostatočná ochrana proti prírodným živlom
- Pasivita obyvateľov
- Vysoká zamestnanosť mimo obce a štruktúra zamestnanosti nastavená na rizikové odvetvia (monotónna práca v budúcnosti nahraditeľná robotmi alebo digitalizáciou, vysoká nahraditeľnosť ľudských zdrojov)

1.11 VÝSTUPY SWOT ANALÝZY PRE VOĽBU TYPU STRATÉGIE

SWOT analýza je jednoduchá a pritom výstižná, vyčerpávajúca a objektívna charakteristika silných a slabých stránok obce z pohľadu poskytovaných sociálnych služieb a jej možných príležitostí a ohrození. Súčasne zahŕňa základné analytické poznatky o faktoroch, ktoré je možné využiť v prospech rozvoja sociálnych služieb v obci a faktoroch, ktorým je potrebné v navrhovanej rozvojovej stratégii čeliť, resp. ich eliminovať.

Samotná SWOT je skratkou 4 základných charakteristík týkajúcich sa hodnotenia vnútorného prostredia a vonkajšieho prostredia obce:

- Silné stránky (S – STRENGTHS) predstavujú faktory, ktoré majú na rozvoj obce pozitívny vplyv. Zahŕňajú komparatívne a konkurenčné výhody obce pre rôzne typy rozvojových aktivít.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE TEKOVSKÉ NEMCE

- Slabé stránky (W – WEAKNESS) predstavujú faktory, ktoré majú negatívny vplyv na jeho rozvoj a obmedzujú rozvojové aktivity,
- Príležitosti (O – OPPORTUNITIES) tvoria faktory, ktoré plynú prevažne z vonkajšieho prostredia a môžu rozvoj obce ovplyvňovať pozitívne,
- Ohrozenia (T – THREATS) faktory, ktoré negatívnym spôsobom ovplyvnia rozvoj obce.

Tabuľka 28 SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
- výhodná geografická poloha v blízkosti krajského mesta Nitra - pekné a kludné prírodné prostredie, zachovaný vidiecky charakter obce - udržiavaná a čistá obec - vhodné pôdno-klimatické podmienky pre poľnohospodársku prvovýrobu, lesníctvo, ale aj vidiecky cestovný ruch - vybudované vodovodné siete, plynofikácia - existencia vodného toku Inovecký potok a zdroje podzemných vôd - existencia lochov (vyhlbené diery do pieskovca, ktoré slúžili ako úkryty pred Turkami) - chránené územie Veľký Inovec, chránené územie Kliča - vybudovaná telekomunikačná sieť, elektrická sieť - zavedený separovaný zber odpadu - dobré autobusové dopravné spojenie - dobrá dostupnosť obce - dobré susedské vzťahy - pretrvávajúci lokalpatriotizmus - súdržnosť obyvateľov obce v rozhodujúcich situáciách - zachovávanie kultúrnych tradícií - aktívny samosprávny manažment (starosta, poslanci OZ) - záujem obyvateľov o verejné dianie - aktívne spoločenské organizácie a súbory - organizovanie rôznych kultúrnych a športových podujatí (bohatý kultúrny a spoločenský život) - história vinohradníctva a vinárstva - spolupráca s obcami v rámci Mikroregiónu Požítavie-Širočina - existencia kultúrnych a historických objektov: kostol a menšie sakrálné pamätníky: kaplnky, Trojičný stĺp, viacero božích múk a prícestných krížov. Tiež pamätník padlých z I. sv. vojny, budova Vzájomnej pomocnice, budova obecnej ľudovej školy - kultúrne zariadenia: kultúrny dom, obecná knižnica, klub mládeže, internetová miestnosť (v budove školy) a izba ľudových tradícií - športoviská: futbalové ihrisko, detské ihriská, minitelocvičňa a multifunkčné ihrisko. - základná škola s materskou školou	- nedostatočne využívaný potenciál prírodných podmienok - zanedbané vinice, existencia neobrábaných pozemkov - nedobudovaná infraštruktúra (kanalizácia a ČOV) - zlý stav existujúcej verejnej infraštruktúry (cesty, chodníky, parkoviská, mosty, osvetlenie, rozhlas, atď.) - zlý technický stav verejných budov (kultúrny dom, budovy ZŠ, MŠ) - nedostatok, resp. zlý stav priestorov pre využitie voľného času - chátrajúce kultúrne a historické objekty - nedostatočné autobusové spojenia vo večerných hodinách a cez víkend - neupravené a znečistené okolie vodných tokov - existencia lokálnych zdrojov znečistenia životného prostredia - slabá uvedomelosť obyvateľov ohľadom životného prostredia - obec nemá vybudované žiadne kompostovisko - negatívny demografický vývoj zapríčinený stálym poklesom prirodzenej reprodukcie obyvateľov - vysoké zastúpenie obyvateľov so základným a učňovským vzdelaním, nízke percento vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov - nehlásenie sa prisťahovaným obyvateľom k trvalému pobytu v obci - nedostatok zdravotných a sociálnych služieb - nedostatok bytov - absencia komunitných sociálnych služieb - nedostatok pracovných príležitostí priamo v obci - vysoká odchádzka za prácou do okolitých miest - nevyužívané kapacity poľnohospodárskych objektov PD - nedostatočná ponuka komerčných služieb - slabo využitý potenciál pre turistický ruch, nedostatočný marketing a propagácia

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE TEKOVSKÉ NEMCE

• vydávanie časopisu Tekovský nemčan • služby: turistická ubytovňa, pohostinstvo, predajne potravín, predajňa rozličného tovaru, cukráreň, kaderníctvo.	• absentujúca koordinácia kultúrnych a športových podujatí v rámci mikroregiónu • nízky záujem obyvateľov o veci verejné
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
• využitie prírodného potenciálu (zdrojov) pre rozvoj podnikateľských aktivít a aktivít cestovného ruchu so zameraním sa na vidiecky cestovný ruch, vinohradníctvo a vinárstvo • rozvoj špecializovanej poľ. výroby, ovocinárstva, pestovanie drobného ovocia • dobudovanie technickej infraštruktúry • rekonštrukcia existujúcej verejnej infraštruktúry • prepojenie cyklotrás na existujúce cyklotrasy v okolí • rekonštrukcia verejných budov • výstavba a modernizácia športovísk, telocvične, priestorov pre trávenie voľného času • rekonštrukcia kultúrnych a historických objektov • zosúladenie autobusových spojov • využitie obnoviteľných zdrojov energie • zlepšenie kvality životného prostredia • zlepšenie systému separácie odpadov vo vzťahu k eliminácii lokálnych zdrojov znečistenia • zvýšenie environmentálneho povedomia obyvateľov • zlepšenie demografickej situácie obcí prisťahovaním obyvateľov mladších vekových kategórií • zlepšovanie vzdelanostnej štruktúry obyvateľstva • vytváranie podmienok pre zvyšovanie zamestnanosti v obci • zvýšenie zapojenosti v rámci budovania partnerstiev v okolí • vytváranie partnerstiev vo vnútri obce a navonok • zlepšiť propagáciu obce • rozšíriť domácu a cezhraničnú spoluprácu • využitie aktívnej činnosti spoločenských organizácií a využitie vnútorného ľudského potenciálu • zabezpečenie podpory činnosti spoločenských organizácií • zabezpečenie dostupnosti zdravotných a sociálnych služieb • bytová výstavba	• čierne skládky odpadu • vysoká denná odchádzka za prácou • nevysporiadané majetkové vzťahy k pozemkom • existencia jadrovej elektrárne Mochovce • zvyšovanie % obyvateľov v poproduktívnom veku • zhoršovanie kvality životného prostredia • odchod mladých ľudí do miest • nízky záujem obyvateľov o veci verejné • sociálna izolovanosť • znižovanie kúpyschopnosti obyvateľov • meniac sa legislatíva

• vysporiadanie vlastníckych vzťahov• podpora malých a stredných podnikateľov• aktívne vyhľadávanie potencionálnych investorov• zabezpečenie služieb pre podnikateľov a pre obyvateľov	

Zdroj: vlastné spracovanie

Návrh strategického prístupu vyplývajúci zo SWOT analýzy

Výsledky SWOT analýzy potvrdzujú identifikované výzvy, limity a problémy vychádzajúce z analýzy zdrojov. Boli identifikované viaceré oblasti, ktoré sa týkajú jednak životného prostredia a krajiny ako takej, ďalej socio-ekonomické charakteristiky týkajúce sa ekonomiky regiónu ako aj zabezpečenia sociálneho rozvoja, oblasti rozvoja cestovného ruchu a oblasti komunitných služieb a ďalej oblasti týkajúcej sa komunitného života a zabezpečovania kompetencií samospráv. Ďalšia problémová analýza bude postavená na využití silných stránok, riešení/ odstraňovaní slabých stránok, napĺňaní príležitostí a minimalizácie rizík. Príležitosti vychádzajú z vnútorných potenciálov, ale aj z výziev, a snažia sa reagovať aj na minimalizáciu rizík. Takto bude orientovaný aj strategický rámec.

1.12 VÝSTUP BENCHMARKINGU V KONTEXTE ŠIRŠIEHO ÚZEMIA

Na území Strategicko – plánovacieho regiónu Nitra bolo podľa Registra združení obcí k 1. septembru 2021 registrovaných 11 združení obcí. Hoci zo samotného registra združení obcí nie je zväčša zrejmá oblasť ich činnosti (väčšina združení obcí uvádza ako oblasť činnosti len „iné združenie“), v Registri obcí uvádzajú ako oblasť činnosti najmä odpadové hospodárstvo, životné prostredie či rozvoj obce a regiónu.¹⁸

- Nitrianske regionálne združenie obcí ZMOS
- Ponitrianske združenie obcí pre separovaný zber a nakladanie s odpadmi
- Regionálne združenie miest a obcí – Požitavský región
- Regionálne združenie podzoborských obcí - Zoboralji Községek regionális Társulása
- Záujmové regionálne združenie miest a obcí Mochovce
- Združenie obcí - regionálne vzdelávacie centrum samosprávy v Nitre
- Združenie obcí MIKROREGIÓN "Podtríbečie - Drevenica"
- Združenie obcí mikroregiónu Veľké Zálužie-Lehota-Jarok-Báb-Rumanová
- Združenie obcí pre trvalo udržateľné nakladanie s komunálnymi odpadmi
- Združenie obcí za zdravšie Požitavie
- Združenie obcí ZOBOR

Ďalšou inštitucionalizovanou formou spolupráce sú verejno-súkromné partnerstvá – Miestne akčné skupiny. Z regionálneho hľadiska pôsobí v rámci Strategicko – plánovacieho regiónu Nitra niekoľko verejno-súkromných partnerstiev, ktoré majú štatút Miestnych akčných skupín (MAS) a prakticky je tak pokryté skoro celé územie. Obec Tekovské Nemce je členom takéhoto združenia. Miestna akčná skupina - Občianske združenie pre rozvoj mikroregiónu „Požitavie – Širočina“ pôsobí na území, ktoré sa nachádza v severovýchodnej časti Nitrianskeho kraja a zahŕňa celkovo 18 obcí a 1 mesto. Z toho 13 obcí sa nachádza v južnej časti okresu Zlaté Moravce 4 obce a mesto Vráble sú z okresu Nitra a obec Kozárovce z okresu

¹⁸ Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja strategicko - plánovacieho regiónu Nitra do roku 2030

Levice. Menovite hovoríme o obciach: Čaradice, Červený Hrádok, Čierne Kľačany, Choča, Malé Vozokany, Nemčiňany, Nevidzany, Nová Ves nad Žitavou, Slepčany, Tajná, Tekovské Nemce, Tesárske Mlyňany, Veľké Vozokany, Vieska nad Žitavou, Volkovce, Čifáre, Telince, Kozárovce a mesto Vráble.

Špecifickou formou verejno-súkromného partnerstva sú regionálne rozvojové agentúry (RRA), ktorých hlavnou úlohou je aktivizácia hospodárskeho a sociálneho potenciálu územia v ktorom pôsobia, a to inštitucionálnym prepojením územnej samosprávy, podnikateľského sektora a tretieho sektora. Pozitívnym príkladom dobrej praxe môže byť Nitriansky samosprávny kraj, ktorý ako jeden z mála samosprávnych krajov správne uchopil úlohu a poslanie RRA a do prípravy územia na nové výzvy systematicky zapojil všetky RRA v kraji.¹⁹

Ďalšou formou verejno-súkromného územného partnerstva sú oblastné organizácie cestovného ruchu. Na území Strategicko – plánovacieho regiónu Nitra funguje Nitrianska organizácia cestovného ruchu, v blízkosti fungujú ďalšie organizácie na podporu cestovného ruchu ako je Krajská organizácia cestovného ruchu Nitriansky kraj, Oblastná organizácia cestovného ruchu Tekov či Oblastná organizácia cestovného ruchu Region Gron. Z nadregionálneho hľadiska je územie regiónu prostredníctvom NSK súčasťou Euroregiónu Váh-Dunaj-Ipeľ.²⁰

Aj keď v súčasnosti existuje súbor benchmarkingových ukazovateľov pre vybrané oblasti (napr. školstvo, sociálne veci, verejné financie, doprava, komunálne služby a pod.), nie je ich možné použiť pri vzájomnom porovnávaní, nakoľko mikroregionálne združenia pôsobiace v území Nitrianskeho kraja nemajú k dispozícii súhrne informácie na základe ktorých by bolo možné zhodnotiť postavenie obce Tekovské Nemce vo vzťahu k ostatným obciam, združeniam, či mikroregionálnym združeniam v území. Do budúcnosti by bolo vhodné vytvoriť databázu vstupných údajov jednotlivých obcí, združení a mikroregionálnych združení, čím by sa vytvoril priestor pre komparáciu na základe benchmarkingových ukazovateľov a tým by sa prispelo k neustálemu zvyšovaniu efektívnosti a kvality poskytovaných služieb pre obyvateľov.

Pozitívne príklady z praxe ukazujú často inovatívne a relatívne jednoduché riešenia, ktoré môžu byť aplikované na riešenie limitov a problémov, či výziev aj v obci Tekovské Nemce. Napríklad v rámci aktivizovania obyvateľov to môže byť fond, ktorý by podporoval rôznorodé aktivity na podporu rozvoja komunitných, kultúrno-spoločenských aktivít, podnikateľských aktivít a iných, ktoré pomôžu rozvíjať obec a budovať v nej dobré vzťahy, príkladom môže byť participatívny rozpočet, ktorý už mnohé mestá a obce zavádzajú do praxe. Iným príkladom môžu byť rôzne aplikácie, či spoločné riešenia zberu komunálneho odpadu, aké majú už v niektorých mestách. Pre rozvoj destinačného manažmentu je tu zase aplikácia, ktorá propaguje, sieťuje a spája rôznych aktérov cestovného ruchu, akú používajú viaceré miestne akčné skupiny (vytvorené prístupom Leader) – ako napr. MAS Vršatec či Strážovské vrchy.

V prípade udržania rázu krajiny, či podpory spoločného rozvoja turizmu možno nájsť zaujímavý príklad prepojenia štátnej správy a regionálnej podpory napr. v Slovinsku. Škocjavska jaskyňa je v správe štátnej inštitúcie, ktorá z výberu vstupného každý rok určitú čiastku investuje naspäť do regiónu formou vyhlásenia výzvy na získanie finančného

¹⁹ Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja strategicko - plánovacieho regiónu Nitra do roku 2030

²⁰ Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja strategicko - plánovacieho regiónu Nitra do roku 2030

príspevku na konkrétnu činnosť, ktorá speje k udržaniu prostredia tohto regionálneho parku (napr. prispeje na výmenu škridiel na rodinných domoch, za dodržania urbanistického štýlu domov v tomto regióne).

Alebo úspešné sociálne podniky v Spišskom Hrhove, v Podhájskej, ktoré komplexne riešia nielen otázku aktívnej zamestnanosti a inklúzie skupín ohrozených sociálnym vylúčením, ale prínos majú hlavne v tom, že vytvárajú pridanú hodnotu v regióne a pomáhajú efektívnejšie poskytovať služby obyvateľstvu – napr. realizujú stavebné činnosti, a to či zákazky pre verejnosť alebo samosprávy.

Na Slovensku je úspešne rozvíjaný aj marketingový nástroj regionálneho značenia, ktorý pomáha propagovať slovenských lokálnych výrobcov z vidieku a rozširuje im tak ich možnosti predaja. Zaujímavý je aj koncept Banskobystrického kraja, ktorý napr. vytvoril e-shop pre všetky regionálne značky kraja, čím ešte zvýšil možnosti pre podporu predaja.

Ďalším príkladom dobrej praxe je napr. firma farmarik.sk, ktorá sa snaží okrem spoločného marketingu riešiť aj spoločnú logistiku, čím sa znižujú náklady a zvyšuje sa možnosť predaja.

1.13 IDENTIFIKÁCIA DISPARÍT A FAKTOROV ROZVOJA

Medzi kľúčové disparity, ktoré možno vnímať ako kontrasty medzi rozvojovými potenciálmi a limitmi môžeme zaradiť:

- Nedostatočne využívaný prírodný, polohový a kultúrno-historický potenciál obce Tekovské Nemce
- Málo pracovných príležitostí v obci, nízke príjmy obyvateľstva ovplyvnené aj slabšou vzdelanosťou štruktúrou obyvateľstva, zhoršujúca sa demografická štruktúra obyvateľov a malý počet nových obyvateľov
- Zvyšujúce sa potreby špecifických skupín obyvateľov vzhľadom na vekový vývoj v obci – napr. rastúca skupina seniorov
- Nízka úroveň kvality verejnej infraštruktúry a služieb
- Disparity z pohľadu dostupnosti verejných služieb v rovnakej miere a kvalite pre obyvateľstvo, aby sa obyvatelia cítili bezpečne, mali dostupnú základnú vybavenosť ako aj ostatné verejné a komunitné služby
- Problematika odpadového hospodárstva, kde na jednej strane rastie spotreba a tým pádom aj tvorba odpadov, na druhej strane sú limitované možnosti likvidácie odpadu a je predpoklad, že tento stav sa bude zhoršovať
- Nekoordinácia vo viacerých oblastiach, ktorá v konečnom dôsledku prináša negatívne efekty. Pozorovať ju môžeme v oblasti cestovného ruchu, kde obec minimálne profituje z existencie kultúrnych pamiatok na svojom území
- Nedostatočné podnety pre rozvoj kultúrno-spoločenského diania a budovania lokál patriotizmu

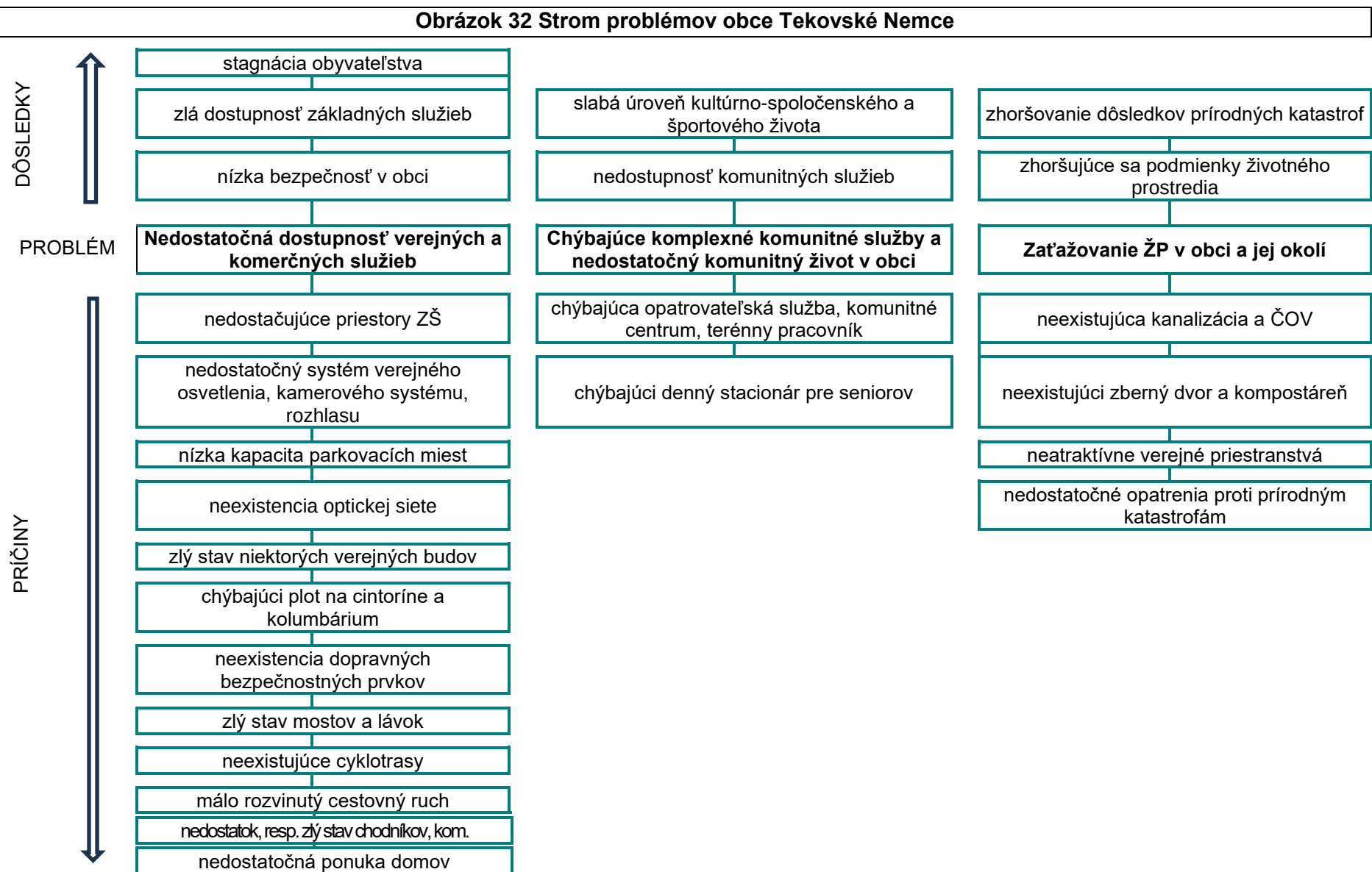
Faktory predstavujú to, o čo je možné sa oprieť pri stanovovaní cieľov rozvoja:

- Zaujímavý ráz krajiny s jedinečnými prírodnými, klimatickými podmienkami pre rozvoj poľnohospodárstva a na neho nadväzujúce odvetvia
- Vidiecky ráz krajiny so zachovávanými tradíciami
- Dostupnosť do významných pólov rozvoja s regionálnou, nadregionálnou, národnou a nadnárodnou pôsobnosťou
- Aktívny samosprávny manažment

1.14 STROM VÝZIEV A PROBLÉMOV

Strom výziev a problémov predstavuje grafickú formu ujasnenia hierarchie výziev a problémov – je dôležité rozlíšiť, čo je príčinou problému a čo je jeho dôsledkom. Na základe takto utriedenej hierarchie je potom hľadať riešenia – odstránením príčin je možné vyriešiť problém a tak minimalizovať dôsledok. Týmto spôsobom je možné dosiahnuť želaný rozvoj. Pokiaľ nie sú správne stanovené hierarchické väzby, nemusí dôjsť k vyriešeniu problémov.

Obrázok 32 Strom problémov obce Tekovské Nemce

2 ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

Rozvojová stratégia predstavuje rámec, v rámci ktorého bude obec Tekovské Nemce v najbližších rokoch postupovať. Bol stanovený na základe analýzy súčasného potenciálu, na výsledkoch dotazníkového prieskumu ako aj na očakávanom vývoji v tomto území v najbližšej dobe.

2.1 VÍZIA ROZVOJA A HLAVNÝ CIEĽ

Vízia

Obec bude predovšetkým príjemným miestom pre bývanie s dostupnými a kvalitnými službami, atraktívnym vzhľadom a kvalitným životným prostredím s bohatým kultúrno-spoločenským životom.

Hlavný cieľ

Obec Tekovské Nemce bude zabezpečovať dobré podmienky pre život a rozvoj obyvateľov, podnikateľov a návštevníkov. Zlepší stav občianskej vybavenosti a podporí rozvoj komunitného života inovatívnym prístupom a aktivizovaním obyvateľov. Takto zabezpečí rozvoj kľúčových oblastí, ktorými sú: základná vybavenosť obce a jej ekonomický rozvoj, sociálna inklúzia a komunitný život v obci a životné prostredie a vzhľad obce, čím podporí aj atraktivitu obce pre príchod ďalších obyvateľov a nových príležitostí.

Nastavenie celého strategického rámca berie do úvahy výsledky analýzy potenciálu, limitov či problémov v regióne, globálne trendy a vývoj, ktorý je ovplyvňovaný vonkajšími vplyvmi. Tento cieľ vyjadruje nielen to, na čo sa budú ďalšie aktivity orientovať (stanovenie priorít), ale vyjadruje aj spôsob, akým sa bude na tieto aktivity nazerať, aby sme mohli dosiahnuť želaný rozvoj.

Tieto sa budú aplikovať na 3 základné priority, ktorými sú:

Priorita 1 Základná vybavenosť obce a jej ekonomický rozvoj

Priorita 2 Sociálna inklúzia a komunitný život

Priorita 3 Životné prostredie a vzhľad obce

2.2 ŠTRUKTÚRA PRIORÍT A ICH VÄZBY

2.2.1 PRIORITA 1 Základná vybavenosť obce a jej ekonomický rozvoj

Priorita Základná vybavenosť obce a jej ekonomický rozvoj sa zaoberá oblasťou materiálneho zabezpečenia obyvateľov obce Tekovské Nemce. Ako vyplynulo z analýzy, táto priorita nadväzuje na riešenie kľúčového problému nedostatočné využitie potenciálu pre rozvoj obce. Kultúrnu krajinu tvorí najmä infraštruktúra v území, ktorá je v niektorých oblastiach vybudovaná a je potrebné starať sa o ňu, na druhej strane však niektoré prvky chýbajú v niektorých častiach obce alebo budú chýbať vzhľadom na plánovaný vývoj. Je preto dôležité neustále zlepšovať dostupnosť služieb a vybavenie obce jednotlivými súčasťami základnej vybavenosti v kontexte zvyšovania kvality života obyvateľov obce. Obec má potenciál zvyšovať svoju ekonomickú samostatnosť, ktorá je momentálne nízka. Podpora by sa mala zameriavať aj na ďalšie využívanie potenciálu obce a okolia na tvorbu pracovných príležitostí a ekonomického zhodnotenia lokálnych zdrojov priamo v území. Preto sa priorita zameriava okrem zabezpečenia kvalitnej infraštruktúry aj na rozvoj ekonomických príležitostí.

2.2.2 PRIORITA 2 Sociálna inklúzia a komunitný život

Druhá priorita sa zameriava na sociálny a komunitný život v obci Tekovské Nemce, ktorý je podstatnou súčasťou rozvoja obce. Ako vyplynulo zo SWOT analýzy, obec má problém so zabezpečením kvalitných verejných služieb a komunitného života v obci. Obec sa snaží obyvateľom podľa potreby zabezpečiť rôzne služby, ale je limitovaná kvalitou a stavom priestorov, či financiami na zabezpečenie rôznych služieb. Musí hľadať rôzne alternatívy, ako zabezpečiť komunitné služby. Demografický vývoj tiež predpokladá, že sa bude zvyšovať potreba rozširovať tieto služby, aj kvôli starnutiu populácie, či kvôli ekonomickej skladbe obyvateľstva. Na druhej strane sa obec snaží rozvíjať kultúrno-spoločenský a športový život a týmto smerom sa zameriava aj druhá časť tejto priority. Druhá priorita sa preto zameria práve na túto oblasť, bez ktorej by nebolo možné dosiahnuť víziu obce, ako príjemného miesta pre život.

2.2.3 PRIORITA 3 Životné prostredie a vzhľad obce

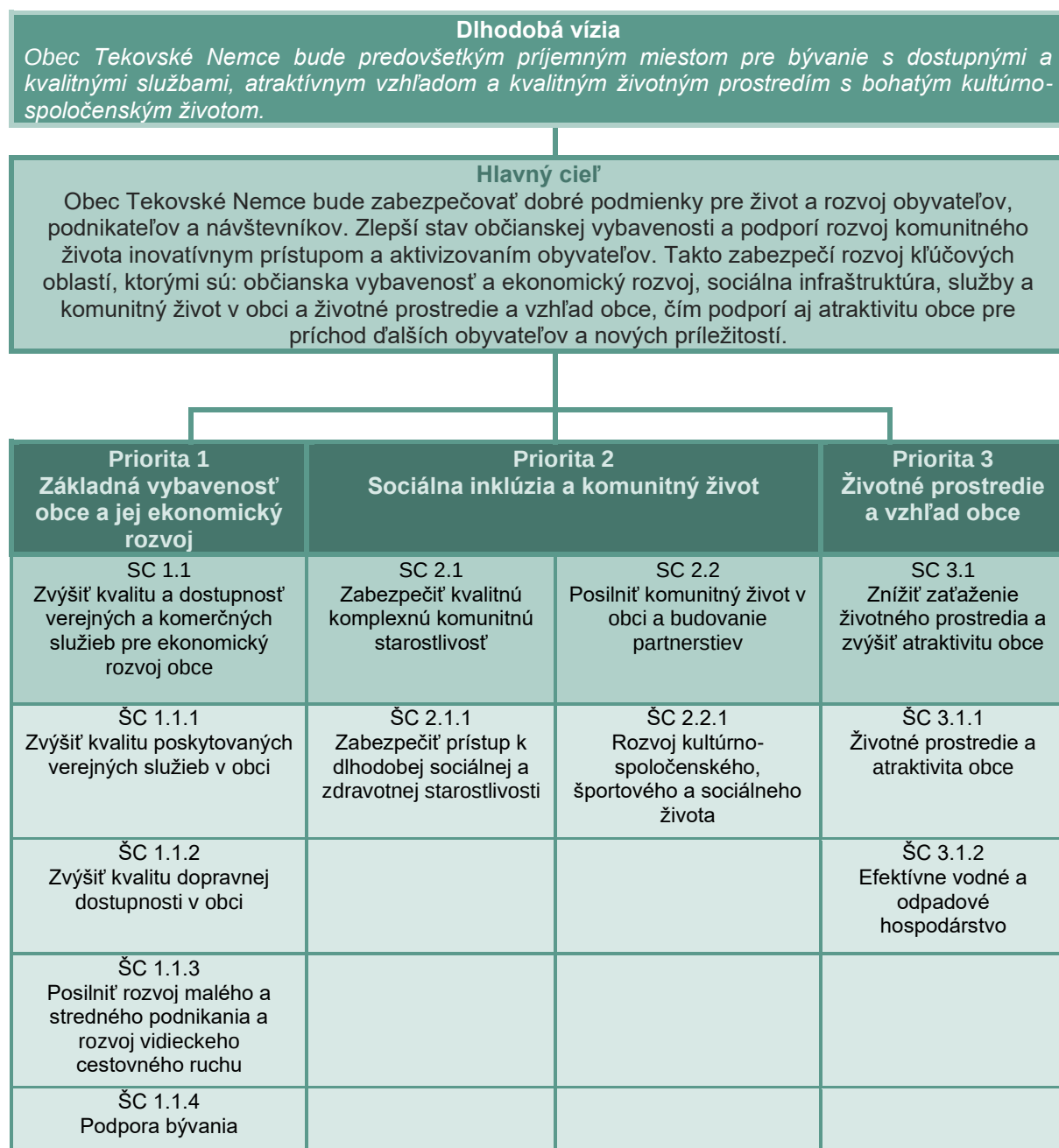
Tretia priorita sa zameriava na stránku prostredia, v ktorom obyvatelia žijú. Netýka sa len jednotlivých zložiek životného prostredia, ktoré je potrebné chrániť, ale je to všetko stále v území, prírodná aj kultúrna krajina. V širšom okolí obce sa CHKO Ponitrie a CHKO Štiavnické vrchy, v katastri obce sa nachádza prírodná pamiatka Veľký Inovec. Územie obce a okolia je potrebné nielen udržiavať a zveľaďovať, ale aj efektívne využívať. Priorita sa zameria na ochranu životného prostredia najmä v oblastiach, ktoré v obci chýbajú, ale aj na zveľaďovanie prostredia a efektívne využívanie energie.

2.3 SYSTÉM CIEĽOV, ICH SÚVISLOSTÍ A INDIKÁTOROV

Ďalšia časť dokumentu predstavuje nastavenie strategického rámca na základe vykonanej analýzy. Odráža to, akým smerom sa v najbližšom období bude uberať rozvoj v obci Tekovské Nemce, uvádza dôvody prečo to tak je, a nastavuje spôsob, cestu, k tomuto smerovaniu.

Obrázok 33 predstavuje schému strategického rámca, následne je táto schéma podrobnejšie rozpracovaná.

Obrázok 33 Schéma strategického rámca

Zdroj: vlastné spracovanie

2.3.1 Detailný popis strategických a špecifických (operatívnych) cieľov a zapojenia partnerov pre implementáciu PHRSR

PRIORITA 1 Základná vybavenosť obce a jej ekonomický rozvoj

STRATEGICKÝ CIEĽ 1.1 Zvýšiť kvalitu a dostupnosť verejných a komerčných služieb pre ekonomický rozvoj obce

Cieľ prispieva k rozvoju prvej priority a zameriava sa na skvalitnenie sociálnej infraštruktúry, dobudovanie technickej infraštruktúry v obci, na podporu rozvoja vidieckeho cestovného ruchu

a na zlepšenie podmienok pre zvyšovanie počtu obyvateľov, čím sa zlepšia sa podmienky pre rozvoj obce a dostupnosti základnej vybavenosti pre obyvateľov obce, ako aj pre podporu podnikania v území.

Cieľ sa zameriava na zabezpečenie vybavenosti územia infraštruktúrou. Sú to nehnuteľné prvky v území, ktoré zvyšujú kvalitu života obyvateľov v území. Je to oblasť, ktorá si vyžaduje vysoké investície, často s dlhodobou dobou návratnosti. Je však nutné ich realizovať, aby bola zabezpečená dostupnosť služieb pre obyvateľov obce. Je potrebné si uvedomiť, že v prípade tejto priority môže obec byť nápomocná pri vytváraní prostredia pre sieťovanie a podporu spolupráce so súkromným sektorom. Prostredníctvom tohto cieľa dôjde k tvorbe a revitalizácii multifunkčných verejných priestorov, bude potrebné rozširovať sieť cyklotrás, vytvárať podmienky pre obyvateľov na zabezpečenie ich každodenných voľnočasových potrieb, tiež sa vytvárajú príležitosti pre príchod nových obyvateľov, a to prípravou pre novú IBV.

Obec môže vytvárať podmienky vhodné pre rozvoj podnikania, pretože vo viacerých sférach má priamy vplyv na podnikateľov.

Špecifický cieľ 1.1.1 Zvýšiť kvalitu poskytovaných verejných služieb v obci

Prvý špecifický cieľ sa zameriava na dobudovanie chýbajúcej sociálnej a technickej infraštruktúry a rozvoj tej, ktorá je existujúca, ale nespĺňa kvalitatívne podmienky. Obec má v pláne rozrastať sa, čo bude mať dopad aj na potreby kvalitnej a vybudovanej sociálnej infraštruktúry, inak budú pribúdať negatívne dôsledky, ktoré budú ovplyvňovať kvalitu života obyvateľov.

Doba realizácie	2024 – 2030	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri:	Samospráva
	spolupracujúci partneri:	Nadväzujúce inštitúcie, majitelia nehnuteľností, ktorých sa investície týkajú
Cieľová skupina	obyvatelia, návštevníci, podnikatelia, inštitúcie v území	
Očakávaný dopad	V území bude zabezpečená dostupnosť subjektov sociálnej infraštruktúry v dostatočnej kvalite a kapacite zohľadňujúc aj blízky vývoj a očakávané výzvy. Zároveň sa zvýši kvality života obyvateľov obce.	
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
Celkovo súvisí so zabezpečením vybavenosti územia sociálnou infraštruktúrou a rozvojom kultúrno-spoločenského, športového a sociálneho života v obci takže má vplyv na ŠC 2.1.1. a na ŠC 2.2.1.		

Špecifický cieľ 1.1.2 Zvýšiť kvalitu dopravnej dostupnosti v obci

ŠC sa zameriava na dobudovanie dopravných prvkov a cyklotrás. Zabezpečí sa tým skvalitnenie dopravnej dostupnosti obce tým, že sa dobudujú zastávky, signalizačné značenia a ďalšie drobné prvky zabezpečujúce aj zvýšenie bezpečnosti na miestnych komunikáciách. Zároveň obec rozšíri parkovacie kapacity pre zvýšenú potrebu obyvateľov a návštevníkov obce. Podľa potreby bude rekonštruovať miestne komunikácie a chodníky.

Doba realizácie	2024 – 2030	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri:	Samospráva
	spolupracujúci partneri:	Nadväzujúce inštitúcie, majitelia nehnuteľností, ktorých sa investície týkajú
Cieľová skupina	obyvatelia, návštevníci	
Očakávaný dopad	Zlepšenie dopravnej dostupnosti a zvýšenie bezpečnosti.	
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
ŠC nadväzuje a je prepojený s ŠC 1.1.3., 1.1.4 a 2.2.1		

Špecifický cieľ 1.1.3 Posilniť rozvoj malého a stredného podnikania a rozvoj vidieckeho cestovného ruchu

Obec bude investovať do podpory cestovného ruchu, so zameraním sa na vidiecky, nemasový turizmus. Chce podporiť podnikateľov, ktorí sa snažia v obci rozvíjať vidiecky cestovný ruch, ktorý nadväzuje na tradície obce. V prepojení na podporu rozvoja cestovného ruchu a atraktivít v okolí bude obec investovať do cyklotrás, dobudovania cesty k vinárstvu, podpore zvyšovania informovanosti o atraktivitách a pod. Tieto aktivity je potrebné robiť koordinovane v rámci celého regiónu.

Doba realizácie	2024 – 2030	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri:	Samospráva, podnikatelia, majitelia nehnuteľností, ktorých sa investície týkajú
	spolupracujúci partneri:	
Cieľová skupina	obyvatelia, podnikatelia, návštevníci	
Očakávaný dopad	Vytvorenie podmienok pre rozvoj cestovného ruchu, vytvorenie podmienok pre rozvoj podnikania	
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
ŠC nadväzuje a je prepojený s ŠC 1.1.2		

Špecifický cieľ 1.1.4 Podpora bývania

Keďže jedným z kľúčových problémov je zhoršujúca sa demografická situácia, je potrebné vytvárať v obci podmienky pre zvyšovanie počtu obyvateľov. Tento ŠC sa zameriava na prípravu pozemkov a infraštruktúry pre individuálnu bytovú výstavbu.

Doba realizácie	2024 – 2030	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri:	Samospráva
	spolupracujúci partneri:	Nadväzujúce inštitúcie, majitelia nehnuteľností, ktorých sa investície týkajú
Cieľová skupina	obyvatelia	
Očakávaný dopad	Zlepšenie podmienok pre rozšírenie počtu domov a zvýšenie počtu obyvateľov	
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
ŠC nadväzuje a je prepojený s ŠC 1.1.1., 1.1.2 a 3.1.2.		

PRIORITA 2 Sociálna inklúzia a komunitný život

STRATEGICKÝ CIEĽ 2.1 Zabezpečiť kvalitnú komplexnú komunitnú starostlivosť

Cieľ prispieva k vytvoreniu prostredia, ktoré bude myslieť na rôzne skupiny obyvateľstva a bude napĺňať ich špecifické potreby. Zameria sa na rozvoj verejných služieb v rôznych oblastiach.

Špecifický cieľ 2.1.1 Zabezpečiť prístup k dlhodobej sociálnej a zdravotnej starostlivosti

ŠC sa venuje oblasti komunitných služieb predovšetkým v sociálnej oblasti. Zameria sa na zlepšenie podmienok zabezpečovania zdravotnej starostlivosti ako aj sociálnych a komunitných služieb. Demografická štruktúra a plánovaný rozvoj zameraný na vytváranie nových možností pre bývanie bude vytvárať aj zvýšené nároky na zabezpečenie verejných služieb. Vývoj spoločnosti a vekovej štruktúry poukazuje na zvyšovanie počtu obyvateľov, ktorí budú vstupovať do dôchodkového veku. Mnohí ostávajú v pracovnom procese aj po dovŕšení

dôchodkového veku buď kvôli finančným potrebám, alebo kvôli potrebe seberealizácie. Iní zase odchádzajú na dôchodok a mení sa nastavenie ich života. Zároveň pribudnú noví obyvatelia, rodiny s deťmi, ktoré majú zase svoje špecifické potreby. Je potrebné vytvárať možnosti pre seberealizáciu rôznych skupín a vytvárať podmienky pre dobrý život.

Doba realizácie	2024 – 2030	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri:	Samospráva, mikroregión
	spolupracujúci partneri:	Sociálni partneri – tretí sektor, štát a štátne inštitúcie, komunity a lídri
Cieľová skupina	rôzne špecifické komunity; deti, mládež, seniori a pod.	
Očakávaný dopad	Napĺňanie potrieb rôznych skupín obyvateľov šitých na mieru prostredníctvom sociálnych a komunitných služieb. Zlepšenie ich podmienok pre život a pre sebarealizáciu.	
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
Nadväzuje a dopĺňa ostatné špecifické ciele priority 2.		

STRATEGICKÝ CIEĽ 2.2 Posilniť komunitný život v obci a budovanie partnerstiev

Nevyhnutnou súčasťou života v akejkoľvek obci je komunitný život, vzťahy v ktorých žijú obyvatelia, podnikatelia, mimovládny sektor, inštitúcie a pod. Je to súčasť často málo viditeľná, ale bez vzťahov a spolupráce zle ovplyvňuje celkovú atmosféru v obci. Na najnižšej úrovni sú vzťahy obyvateľov s rodinnými príslušníkmi a so susedmi. Je však potrebné, aby boli budované väzby a vzťahy v širšom okolí, aby obyvatelia svojím aktívnym prístupom prispeli k rozvoju v obci. Prvým krokom pre budovanie väzieb, vzťahov, aktivity obyvateľov je práve ich zapojenie do spoločensko-kultúrneho, či športového života. Na túto oblasť sa zameriava druhý strategický cieľ priority 2.

Špecifický cieľ 2.2.1 Rozvoj kultúrno-spoločenského, športového a sociálneho života

Pre dosiahnutie ŠC 2.2.1 je nevyhnutné realizovať aktivity, ktoré budú podporovať kultúrno-spoločenské, rekreačné, vzdelávacie, osvetové, či športové aktivity, ktoré vytvárajú prostredie pre budovanie komunitného života, pre budovanie vzájomných vzťahov rôznych aktérov (obyvateľov, ale aj lokálnych podnikateľov, mimovládnych organizácií, či špecifických komunít). Je potrebné budovať pocit spolupatričnosti. Cieľom je podporovať aj aktivnosť obyvateľov, ich seberealizáciu, pretože budovanie komunity nie je úlohou samosprávy, samospráva vie len vytvárať vhodné prostredie. Budovaním a vytváraním spoločných verejných priestorov sa zabezpečí, aby boli tieto priestory a športoviská v čo najväčšej miere prístupné pre širokú verejnosť všetkých vekových kategórií.

Doba realizácie	2024 – 2030	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní a spolupracujúci partneri:	Samospráva, mikroregión, komunity, občania, lokálni podnikatelia, lokálne inštitúcie
Cieľová skupina	obyvatelia, podnikatelia, MVO, inštitúcie v území mikroregiónu	
Očakávaný dopad	Zvýšený počet aktivít a aktívnych obyvateľov, vyššia miera spoločenskej zodpovednosti a spolupatričnosti v regióne.	
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
ŠC nadväzuje na ŠC 2.1.1.		

PRIORITA 3 Životné prostredie a vzhľad obce

STRATEGICKÝ CIEĽ 3.1 Znížiť zaťaženie životného prostredia a zvýšiť atraktivitu obce

Strategický cieľ priamo prispeje k napĺňaniu priority 3. Životné prostredie je v tomto ponímaní vnímané v širšom kontexte, nielen ako súbor zložiek, ktoré treba chrániť a využívať, ale ako prostredie, v ktorom žijeme – nielen v prírodnej, ale aj v kultúrnej krajine. Krajina sa neustále mení a vyvíja vplyvom prírody, ale výrazne do nej zasahuje aj ľudská činnosť a krajinu pretvára. Druhou oblasťou je aktuálna téma odpadov a vodného hospodárstva. Táto oblasť je kľúčová a čoraz viac ovplyvňuje aj náš každodenný život. Je nevyhnutné znižovať množstvo odpadov, ktoré spoločnosť produkuje, a ktoré už nie je možné druhotne spracovať. Je potrebné tvoriť podmienky pre zodpovedné správanie a ďalej chýbajúce kapacity a nedostatočné technológie

Špecifický cieľ 3.1.1 Životné prostredie a atraktivita obce

Z analýzy územia vyplynuli kľúčové oblasti v tejto oblasti; opatrenia na zmenu klímy, ktorých funkciou bude zadržiavanie vody alebo ochrana pred povodňami a prípadne kombinácia oboch funkcií, zefektívnenie využívania energie, bezpečnosť v krajine, zatraktívnenie vzhľadu obce a okolia, vytváranie zelených opatrení s vodozadržnou funkciou, čo prispeje k zmierneniu prejavov sucha a opatrenia na elimináciu dopadov horúčav. Cieľ sa zameriava na tieto oblasti a postupnými investíciami do nich, aby bola naplnená tretia priorita. Je potrebné si uvedomiť, že dôležitým aktérom v tejto oblasti sú samotní obyvatelia – svojím konaním priamo prispievajú k riešeniu problémov, alebo ich ešte zhoršujú. Samospráva nie je schopná sama riešiť tieto problémy, podarí sa to len v spolupráci s občanmi.

Doba realizácie	2024 – 2030	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri: spolupracujúci partneri:	Samospráva Obyvatelia, podnikatelia, inštitúcie
Cieľová skupina	súčasní a budúci obyvatelia, podnikatelia, inštitúcie na území obce aj mikroregiónu aj za jeho hranicami	
Očakávaný dopad	Realizácia aktivít zamedzí vzniku, resp. zabezpečí minimalizáciu škôd spôsobených prírodnými katastrofami; vytvorí energetické úspory a dosiahne zmeny v energetickej štruktúre smerom k zvýšenému využívaniu obnoviteľných zdrojov energie; zamedzí znižovaniu diverzity.	
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
ŠC nadväzuje na viaceré ciele v prípade kombinovaných investícií, najmä do budov, kde dochádza k energetickému zhodnocovaniu budov ŠC 1.1.1, naplnenie cieľa tiež súvisí s naplnením ŠC 2.1.1.		

Špecifický cieľ 3.1.2 Efektívne vodné a odpadové hospodárstvo

Pre zlepšenie kvality života je potrebné riešenie otázky efektívneho nakladania s odpadmi vzhľadom na každoročné zvyšujúce sa ceny za odpady. Táto oblasť je kľúčová a čoraz viac ovplyvňuje aj náš každodenný život. Je nevyhnutné znižovať množstvo odpadov, ktoré spoločnosť produkuje, a ktoré už nie je možné druhotne spracovať. Je potrebné tvoriť podmienky pre zodpovedné správanie a ďalej chýbajúce kapacity a nedostatočné technológie. Efektívnym a motivačným nástrojom je priebežné vzdelávanie obyvateľov, lepšia motivácia, povedomie a výchova, zlepšenie nakladania s odpadom pre domácnosti a dostupnosť k lepšiemu separovaniu. Jedným z výsledkov bude čistejšie prostredie, znižovanie primárnych výdavkov súvisiacich s nakladaním komunálneho odpadu. Zároveň je potrebné dokončiť kanalizačnú sieť v obci.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE TEKOVSKÉ NEMCE

Doba realizácie	2024 – 2030	
Partneri pre implementáciu PHRSR:	hlavní partneri: spolupracujúci partneri:	Samospráva Obyvatelia, podnikatelia, inštitúcie
Cieľová skupina	súčasní a budúci obyvatelia, podnikatelia, inštitúcie na území obce aj mikroregiónu aj za jeho hranicami	
Očakávaný dopad	Vzrastie podiel druhotne spracovateľného odpadu na celkovom množstve odpadu. Zatraktívni sa vzhľad obce a okolia.	
Väzba na ostatné ciele PHRSR		
ŠC nadväzuje a tiež súvisí s naplnením ŠC 2.2.1		

Strategický prístup pre dosiahnutie vízie a hlavného cieľa, priorít a systému cieľov PHRSR

Celá stratégia je nastavená spôsobom, aby vďaka spolupráci; prepájaniu rôznych aktérov a ich zapojenia do rozhodovacích procesov; vďaka využívaniu najnovších poznatkov a skúseností z praxe, inovatívnych riešení, technológií, obec Tekovské Nemce dosiahne svoju víziu, ktorou je: *„Obec bude predovšetkým príjemným miestom pre bývanie s dostupnými a kvalitnými službami, atraktívnym vzhľadom a kvalitným životným prostredím s bohatým kultúrno-spoločenským životom.“*

Napĺňanie stratégie stojí na 3 pilieroch - prioritách. Koncept stojí na myšlienke, že územie Tekovských Nemiec sa môže rozvíjať len pokiaľ bude postavený na všetkých 3 pilieroch, a nezabudne sa ani na jednu z nich. Aktivity, ktoré budú realizované postupne, budú postupne vďaka svojim výstupom a výsledkom prispievať k naplneniu špecifického cieľa. Dopady týchto aktivít sa prejavujú naplnením strategických cieľov, prispievajú k posilneniu priorít a hlavného cieľa.

Tabuľka 29 Partneri a ich úloha v napíňaní stratégie

Partner	Úloha v napíňaní stratégie
Samospráva	Nositel' projektov v rámci všetkých SC, schvaľuje stratégiu prostredníctvom obecného zastupiteľstva, zároveň je cieľovou skupinou projektov ŠC 2.2.1.
Občania	Nositelia projektov SC 2.2 a zároveň cieľová skupina väčšiny cieľov. Z tejto skupiny tvorí špecifickú skupinu skupina proaktívnych občanov – tí sa stávajú nositeľmi niektorých aktivít a tiež vstupujú do koordinácie celého regionálneho rozvoja prostredníctvom pracovných skupín.
Podnikatelia	Nositelia projektov SC 1.1 a zároveň cieľová skupina.
Tretí sektor/MVO	Nositelia projektov v rámci všetkých SC a zároveň cieľová skupina. Očakáva sa, že budú aktívne vstupovať najmä do naplnenia ŠC 2.1.1. a 2.2.1.
Komunity	Nositelia projektov SC 2.1. a 2.2. a zároveň cieľová skupina
Štátne inštitúcie	Štátne inštitúcie v území ovplyvňujú realizáciu investícií, štátne inštitúcie na národnej úrovni – sú partnermi pre diskusiu ohľadom municipalizácie, efektívnej verejnej správy, a zabezpečovania kompetencií v území ako sú sociálne a komunitné služby, zdravotné služby či školstvo.
Návštevníci	Sú cieľovou skupinou niektorých cieľov, najmä SC 1.1, ale využívajú výsledky projektov ostatných cieľov. Ovplyvňujú existenciu, dostupnosť a kvalitu služieb, ktoré sú spojené s cestovným ruchom a zároveň aj s lokálnou spotrebou, bez ich prítomnosti by niektoré subjekty v regióne neexistovali. Na druhej strane však prinášajú nadmerné náklady, spojené najmä s nárazovým masovým turizmom.

Zdroj: vlastné spracovanie

3 IMPLEMENTAČNÝ PLÁN A PLÁN MONITOROVANIA

3.1 NÁSTROJE NA IMPLEMENTÁCIU STRATÉGIE

Implementačný plán predstavuje popis postupu, zodpovednosti jednotlivých aktérov a kontroly napĺňania stratégie, aby bol dosiahnutý želaný pokrok v rozvoji obce Tekovské Nemce. Stanovené ciele (hlavný cieľ, strategické ciele a špecifické ciele) sú postupne napĺňané prostredníctvom realizácie aktivít (projektov). V priebehu trvania stratégie, teda obdobia rokov 2024 – 2030, bude potrebné realizovať rôznorodé projekty, za ktoré budú zodpovedné rôzne subjekty z obce ako i mimo neho. Všetky aktivity by však mali viesť k napĺňaniu jednotlivých cieľov. Mnohé z aktivít sú multidisciplinárne a ich realizáciou sa napĺňajú viaceré ciele.

Priorita 1 Základná vybavenosť obce a jej ekonomický rozvoj

Strategický cieľ 1.1 **Zvýšiť kvalitu a dostupnosť verejných a komerčných služieb pre ekonomický rozvoj obce**

ŠC 1.1.1 Zvýšiť kvalitu poskytovaných verejných služieb v obci

Integrovaný projektový balík: Rekonštrukcia, modernizácia, výstavba budov a objektov občianskej vybavenosti

Realizované budú rekonštrukcie, modernizácie existujúcich a dostavba chýbajúcich budov a objektov pre spoločenské a verejné účely.

Kľúčoví partneri	Obec	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	nad 6 000 000,00 €
	Druh zdroja	Finančný
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF, štátne zdroje
	Väzba na programový rozpočet	
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet realizovaných aktivít	11
	Zrealizovanie projektov verejného osvetlenia a kamerového systému	3
	Vybudovanie optickej siete	1
	Počet aktivít na skvalitnenie školských zariadení	3
	Počet aktivít zlepšujúcich kvalitu poskytovaných verejných služieb	3

ŠC 1.1.2 Zvýšiť kvalitu dopravnej dostupnosti v obci

Integrovaný projektový balík: Investície do prvkov cestnej infraštruktúry

Osadenie / rekonštrukcia prvkov dopravnej infraštruktúry, rekonštrukcia mostov a lávok, rekonštrukcia/budovanie parkovacích a odstavných plôch

Kľúčoví partneri	Obec	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	nad 1 500 000, 00 €
	Druh zdroja	finančný
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF, štátne zdroje
	Väzba na programový rozpočet	
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet realizovaných aktivít	3
	Počet nových prvkov	
	Počet nových parkovacích miest	
	Počet zrekonštruovaných mostov	
	Dĺžka zrekonštruovaných miestnych komunikácií a chodníkov	

ŠC 1.1.3 Posilniť rozvoj malého a stredného podnikania a rozvoj vidieckeho cestovného ruchu

Integrovaný projektový balík: Podpora rozvoja vidieckeho cestovného ruchu

Vybudovanie cesty k viniciam pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu, informačných tabúl, rozvoj cyklotrás, služieb vidieckeho cestovného ruchu

Kľúčoví partneri	Obec, podnikatelia	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	nad 1 500 000, 00 €
	Druh zdroja	finančný
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF, štátne zdroje, súkromné
	Väzba na programový rozpočet	
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet realizovaných aktivít	5
	Počet vystavaných ciest a cyklotrás	2
	Počet informačných tabúl	
	Počet služieb v cestovnom ruchu	

ŠC 1.1.4 Podpora bývania

Integrovaný projektový balík: Nové bývanie

Realizované budú aktivity pre vytvorenie podmienok pre rozvoj bývania. Je nutné vypracovať nové strategické plány pre územný rozvoj obce, vysporiadať pozemky a pripraviť pozemky pre IBV

Kľúčoví partneri	Obec, investor	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	nad 1 500 000, 00 €
	Druh zdroja	finančný
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF, štátne zdroje, súkromné
	Väzba na programový rozpočet	
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet realizovaných aktivít	3
	Počet schválených UZP	1
	Počet vysporiadaných pozemkov	
	Dĺžka vybudovaných miestnych komunikácií a chodníkov	
	Počet pozemkov pripravených pre IBV	

Priorita 2 Sociálna inklúzia a komunitný život

Strategický cieľ 2.1 Zabezpečiť kvalitnú komplexnú komunitnú starostlivosť

ŠC 2.1.1 Zabezpečiť prístup k dlhodobej sociálnej a zdravotnej starostlivosti

Integrovaný projektový balík: Zabezpečenie špeciálnych komunitných služieb

Realizované budú investičné aj neinvestičné aktivity zamerané na zvýšenie kvality a dostupnosti poskytovaných verejných služieb pre obyvateľov a návštevníkov obce.

Kľúčoví partneri	Obec	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	nad 1 500 000,00 €
	Druh zdroja	finančný
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF, štátne zdroje
	Väzba na programový rozpočet	
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet realizovaných aktivít	4
	Počet vytvorených zariadení pre špecifické komunitné služby	3
	Počet terénnych pracovníkov	1

Strategický cieľ 2.2 Posilniť komunitný život v obci a budovanie partnerstiev

ŠC 2.2.1 Rozvoj kultúrno-spoločenského, športového a sociálneho života

Integrovaný projektový balík: Šport, kultúra a voľný čas

Rozvoj voľnočasových aktivít investíciami do vytvárania podmienok a realizovaním aktivít na podporu zmysluplného trávenia voľného času. Realizovaná bude rekonštrukcia a modernizácia nových priestorov pre rekreačné a športové účely, ktoré budú využívať nielen deti a mládež, ale celkovo verejnosť bez vekového obmedzenia.

Kľúčoví partneri	Obec	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	nad 700 000,00 €
	Druh zdroja	finančný
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF, štátne zdroje, nadácie, granty
	Väzba na programový rozpočet	
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet realizovaných aktivít	4
	Vybudovanie, resp. rekonštrukcia priestorov pre športové aktivity	2
	Počet kultúrno-spoločenských podujatí	
	Počet zrekonštruovaných múzeí, resp. ľudových izieb a pod.	1

PRIORITA 3 Životné prostredie a vzhľad obce

Strategický cieľ 3.1 Znížiť zaťaženie životného prostredia a zvýšiť atraktivitu obce

ŠC 3.1.1 Životné prostredie a atraktivita obce

Integrovaný projektový balík: Eliminácia dopadov klimatických zmien a atraktivita územia

Realizované budú projekty energetickej efektívnosti budov, protipožiarne opatrenia, vodozadržné opatrenia, rozšírenie oddychových zón, výsadba zelene

Kľúčoví partneri	Obec, domácnosti	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	nad 900 000,00 €
	Druh zdroja	finančný
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF, vlastné zdroje
	Väzba na programový rozpočet	
Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet realizovaných aktivít	4
	Vodozadržné a protipožiarne opatrenia	2
	Plocha revitalizovaných zón	
	Energetická efektívnosť verejných budov	

ŠC 3.1.2 Efektívne vodné a odpadové hospodárstvo

Integrovaný projektový balík: Budovanie zariadení verejnej kanalizačnej siete a efektívne nakladanie s odpadmi

Realizované bude vybudovanie zberného dvora a kompostárne, likvidácia čiernych skládok, dobudovanie chýbajúcej kanalizačnej siete a súvisiacej infraštruktúry

Kľúčoví partneri	Obec, domácnosti	
Potreba zdrojov pre implementáciu nástroja	Potrebný objem	nad 8 000 000,00 €
	Druh zdroja	finančný
	Možnosti pokrytia potreby	EŠIF
	Väzba na programový rozpočet	

Merateľný ukazovateľ	Názov	Hodnota
	Počet realizovaných aktivít	3
	Vybudovanie zberného dvora a kompostoviska	1
	Vybudovaná kanalizácia	1
	Počet zlikvidovaných čiernych skládok	

3.2 INŠTITUCIONÁLNY RÁMEC, RIADENIE IMPLEMENTÁCIE

Samospráva Tekovské Nemce vystupuje **ako subjekt koordinujúci proces regionálneho rozvoja** v rámci územia obce. Je nositeľom tohto strategického dokumentu a zároveň je aj vo väčšine prípadov realizátorom projektov. Koordinuje aj ostatných aktérov v území. Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Tekovské Nemce po ukončení procesu hodnotenia vplyvov na životné prostredie. Následne je potrebné zabezpečiť monitorovanie, raz ročne obec pripraví monitorovaciu správu, ktorú predkladá NSK. Starosta/starostka má výkonnú moc, ale môže stanoviť aj svojho zástupcu, ktorý bude dohliadať na koordináciu aktivít na napĺňanie stratégie, bude zodpovedný za prípravu podkladov pre monitorovaciu, príp. hodnotiacu, správu. Vhodné bude zostavenie pracovných skupín (PS) pre jednotlivé oblasti z radov aktívnych občanov. PS môžu prizývať aj expertov z externého prostredia podľa potrieb. Raz ročne pripraví správu, ktorú predkladajú obecnému zastupiteľstvu na schválenie. Správa okrem zhodnotenia a monitorovania napĺňania cieľov stratégie bude obsahovať aj plán na ďalšie obdobie (min. 1 roka). Jednotlivé PS sa budú stretávať podľa okolností, min. však 2-krát do roka. Min. 1-krát do roka bude prebiehať spoločné stretnutie všetkých pracovných skupín, ktoré sa bude týkať zdieľania skúseností a spoločných tém. Pokiaľ nebude možné vytvoriť pracovné skupiny, budú stanovení zástupcovia, ktorí budú mať na starosti jednotlivé oblasti.

3.3 SYSTÉM MONITOROVANIA HODNOTENIA STRATÉGIE

Monitorovanie realizácie projektov bude prebiehať počas celej doby implementácie, pričom monitorovacie správy budú predkladané raz ročne obecnému zastupiteľstvu. Monitorovacia správa bude obsahovať:

- Zhodnotenie doterajších aktivít v nadväznosti na stanovenú stratégiu, zdôvodnenie a návrh odporúčaní pre ďalšie obdobie min. 1 roka (ale odporúča sa aj dlhšie)
- Priebežné hodnotenie monitorovacích ukazovateľov výsledkových a dopadových. Výsledkové ukazovatele sa sledujú po ukončení projektu/ aktivity, a dopadové indikátory sa sledujú raz ročne.

Monitorovacie správy sú schvaľované obecným zastupiteľstvom raz ročne.

V priebehu implementácie PHRSR prebieha hodnotenie cca. v strede obdobia implementácie stratégie, pokiaľ sa však vyskytnú prekážky v implementácii, ktoré obec nijak nemohla ovplyvniť (napr. lock-down, oneskorenie v schvaľovaní žiadostí o nenávratný finančný príspevok či žiadostí o platbu), je možné tento termín prispôbiť okolnostiam. Hodnotenie sa zameriava na zhodnotenie v pokroku celkového rozvoja v obci, s ohľadom na širšie súvislosti, pričom sa vychádza z priebežných monitorovacích správ. Odporúča sa zopakovať dotazníkový prieskum verejnej mienky a následne upraviť nastavenie strategického rámca podľa nových okolností. Po ukončení implementácie stratégie (rok 2030) prebehne záverečné hodnotenie implementácie, ktoré sa zameriava nielen na vyhodnotenie, koľko projektov z implementačného plánu sa realizovalo, ale hodnotí sa najmä dopad týchto aktivít na rozvoj územia a vplyv ďalších faktorov, ktoré výrazne ovplyvnili regionálny rozvoj v obci. Záverečná

hodnotiaca správa predstavuje zároveň vstupnú správu pre prípravu novej stratégie na ďalšie obdobie. Hodnotiace správy vypracováva človek, resp. skupina ľudí (odporúča sa aj expert z vonkajšieho prostredia), poverený starostom/starostkou. Hodnotiace správy sú predkladané na schválenie obecnému zastupiteľstvu.

Tabuľka 30 Systém monitorovacích ukazovateľov

ŠC	Indikátory viažuce sa ku špecifickému cieľu		
	Názov indikátora	Typ indikátora	Dátový set pre jeho monitorovanie
1.1.1	Počet realizovaných opatrení	výsledkový	interné zdroje obce
	Počet obyvateľov, ktorí môžu využívať výsledky realizovaných aktivít	dopadový	interné zdroje obce, štatistika nositeľov projektov
	Zriadenie/ dobudovanie objektov sociálnej infraštruktúry	výsledkový	interné zdroje obce
	Počet podporených služieb	výsledkový	interné zdroje obce, štatistika nositeľov projektov
1.1.2	Počet realizovaných opatrení	výsledkový	interné zdroje obce
	Počet obyvateľov, ktorí môžu využívať výsledky realizovaných aktivít	dopadový	interné zdroje obce, štatistika nositeľov projektov
	Dĺžka rekonštruovaných miestnych komunikácií a chodníkov	výsledkový	interné zdroje obce
	Dĺžka vybudovaných cyklotrás s osadenými prvkami doplnkovej infraštruktúry (v km)	výsledkový	interné zdroje obce
1.1.3	Počet realizovaných opatrení	výsledkový	interné zdroje obce
	Dĺžka vybudovaných cyklotrás s osadenými prvkami doplnkovej infraštruktúry (v km)	výsledkový	interné zdroje obce
	Počet vytvorených komerčných služieb	výsledkový	štatistika nositeľov projektov
1.1.4.	Počet realizovaných opatrení	výsledkový	interné zdroje obce
	Dĺžka vybudovaných miestnych komunikácií a chodníkov	výsledkový	interné zdroje obce
	Počet obyvateľov, ktorí môžu využívať výsledky realizovaných aktivít	dopadový	interné zdroje obce, štatistika nositeľov projektov
2.1.1	Počet realizovaných opatrení	výsledkový	interné zdroje obce
	Počet obyvateľov, ktorí môžu využívať výsledky realizovaných aktivít	dopadový	interné zdroje obce, štatistika nositeľov projektov
	Počet objektov so zvýšenou energetickou úsporou	výsledkový	interné zdroje obce
2.2.1	Počet realizovaných opatrení	výsledkový	interné zdroje obce
	Počet obyvateľov, ktorí môžu využívať výsledky realizovaných aktivít	dopadový	interné zdroje obce, štatistika nositeľov projektov
3.1.1	Počet realizovaných opatrení	výsledkový	interné zdroje obce
	Počet obyvateľov, ktorí môžu využívať výsledky realizovaných aktivít	dopadový	interné zdroje obce, štatistika nositeľov projektov
	Počet vodozádržných opatrení a opatrení znižovania teplôt	dopadový	interné zdroje obce
	Podiel nehnuteľností napojených na verejnú kanalizačnú sieť	dopadový	interné zdroje obce
	Počet revitalizovaných verejných priestranstiev	výsledkový	interné zdroje obce
3.1.2	Počet realizovaných opatrení	výsledkový	interné zdroje obce
	Dĺžka vybudovanej kanalizačnej siete	výsledkový	interné zdroje obce
	Počet separovaných zložiek na zbernom dvore	dopadový	zdroje zberného dvora a kompostárne

Zdroj: vlastné spracovanie

3.4 PLÁN VYUŽITIA ZDROJOV VRÁTANE FINANČNÉHO PLÁNU

Pre implementáciu stratégie je potrebné analyzovať lokálne zdroje, ktoré sú k dispozícii a zistiť dostupnosť zdrojov z vonkajšieho prostredia.

Zdroje možno rozdeliť na:

- **Materiálne** – predstavujú materiálne vybavenie – tak hnuťelných ako aj nehnuteľných vecí, môžu to byť napr. nevyužívané priestory (väčšinou obecné, ale budú analyzované aj iné priestory v súkromnom vlastníctve podľa charakteru projektu), ďalej hnuťelné veci, ktoré sú v regióne k dispozícii – stroje, zariadenia, spotrebný tovar apod. Snaha bude využívať lokálne zdroje, jednak kvôli efektívnosti, ale aj z environmentálneho hľadiska
- **Ľudské** – najdôležitejší zdroj rozvoja. Celá stratégia je postavená na spolupráci, aktívnom prístupe a na inováciách. Nositeľom týchto princípov je vždy spoločnosť, stratégia bude vo veľkej miere využívať ľudský, sociálny aj kreatívny kapitál. Tento zdroj je však veľmi špecifický a bez zapojenia samotných ľudských zdrojov aj do rozhodovacích procesov nebude možné ho využiť. Je nutné nastaviť rámec využívania tohto zdroja.
- **Znalostné** – priamo súvisia s ľudskými zdrojmi, keďže ľudia sú nositelia myšlienok a znalostí. Budú využívané v rámci princípu inovatívnosti naprieč celým spektrom aktivít. Na využívanie znalostí je nutná spolupráca a s výskumnými a akademickými inštitúciami, s expertmi so špecifických oblastí, aby mohli byť úspešne aplikované.
- **Finančné** – existujú rôzne zdroje a v rámci nastavenia stratégie ich môžeme rozdeliť na externé (investície mimo regiónu) a interné (vlastné zdroje nositeľov projektu, granty z lokálnych zdrojov – napr. spoločný fond, rozpočty obcí); nenávratné (najčastejšie EŠIF, nadácie, granty) alebo návratné (bankové úvery). Stratégia sa snaží riešiť ich limitovanosť práve využívaním ostatných zdrojov. Tieto pomôžu znižovať potrebu finančných zdrojov, a zároveň nie sú tak limitované pre potreby stratégie, pokiaľ sa zvolí správny prístup.

Tabuľka nižšie popisuje alokované zdroje na jednotlivé ciele stratégie s tým, že výška alokovaných zdrojov sa môže meniť podľa reálnej implementácie. Odráža súčasný odhad finančných prostriedkov.

Tabuľka 31 Finančný plán využitia zdrojov

Ciele	2024/2027	2028/2030	Spolu
PRIORITA 1 Základná vybavenosť obce a jej ekonomický rozvoj			10,500,000
Strategický cieľ 1.1	5,250,000	5,250,000	10,500,000
ŠC 1.1.1	3,000,000	3,000,000	6,000,000
ŠC 1.1.2	750,000	750,000	1,500,000
ŠC 1.1.3	750,000	750,000	1,500,000
ŠC 1.1.4	750,000	750,000	1,500,000
PRIORITA 2 Sociálna inklúzia a komunitný život			2,200,000
Strategický cieľ 2.1	750,000	750,000	1,500,000
ŠC 2.1.1	750,000	750,000	1,500,000
Strategický cieľ 2.2	350,000	350,000	700,000
ŠC 2.2.1	350,000	350,000	700,000
PRIORITA 3 Životné prostredie a vzhľad obce			8,900,000
Strategický cieľ 3.1	4,450,000	4,450,000	8,900,000
ŠC 3.1.1	450,000	450,000	900,000
ŠC 3.1.2	4,000,000	4,000,000	8,000,000
Spolu za stratégiu	7,100,000	7,100,000	21,600,000

Zdroj: vlastné spracovanie

3.5 RIZIKÁ IMPLEMENTÁCIE A ICH PREVENCIA

V rámci manažmentu rizík boli identifikované vonkajšie a vnútorné riziká, s rôznym stupňom ohrozenia.

Tabuľka 32 Popis identifikovaných rizík

Popis rizika	Ktoej časti stratégie sa týka	Spôsob minimalizácie rizika
Vnútorné riziká		
Nedostatok personálnych kapacít	Celá stratégia	Vytvorením pracovných skupín založených na miestnych aktívnych obyvateľoch
Obecné zastupiteľstvo neschváli navrhovaný rámec	Celá stratégia	Schvaľovaciemu procesu bude predchádzať komunikácia s poslancami, kde budú vysvetlené všetky nedorozumenia.
Neochota obyvateľov podieľať sa na plnení cieľov	Celá stratégia	Aplikovať nástroje na šírenie povedomia medzi obyvateľmi o stratégii, propagáciu. Účelové vyhľadávanie prirodzených lídrov v území a ich oslovenie, stanovenie vhodnej stratégie na komunikáciu s rôznymi typmi ľudí.
Nedostatočný záujem zo strany podnikateľov	P1	Nastavenie motivačných nástrojov ekonomického a sociálneho charakteru.
Neochota komunikovať zo strany aktérov CR	P1	Realizácia spoločných stretnutí, oslovenie a stanovenie vhodnej komunikačnej stratégie.
Nedostatok finančných prostriedkov	Celá stratégia	Diverzifikácia zdrojov, vyhľadávanie rôznych možností financovania.
Vonkajšie riziká		
Legislatívne obmedzenia	Celá stratégia	Komunikácia so ZMOS-om, právne analýzy, alternatívne riešenia, audit.
Lock-down	Celá stratégia	Alternatívne riešenie tých aktivít, ktoré bude možné riešiť – úprava akčného plánu. Zo strany obce nie je možné ovplyvniť toto riziko.
Neukončený proces prípravy strategických dokumentov a implementačného rámca pre EŠIF	Celá stratégia	Hľadanie alternatívnych zdrojov, príp. časové preloženie projektu na neskoršie obdobie. Zo strany obce nie je možné ovplyvniť toto riziko.

Zdroj: vlastné spracovanie

ZÁVEREČNÁ SPRÁVA

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Tekovské Nemce predstavuje strategický dokument zameraný na spoločné manažovanie regionálneho rozvoja na obdobie rokov 2024 – 2030.

Proces tvorby stratégie začal v prvej polovici roku 2023, kedy prebehol dotazníkový prieskum a zber údajov a postupne bola spracovaná analýza a návrh stratégie, ktorá bola predstavená vo februári 2024. Po odsúhlasení strategického rámca bol dopracovaný celý dokument. Pri jeho spracovávaní boli využité primárne aj sekundárne zdroje informácií: štatistiky, dotazníkový prieskum, priamy brainstorming s predstaviteľmi obce, údaje z obce a ďalších organizácií.

Proces viedol k nastaveniu stratégie – vízie, hlavného cieľa, priorít a na ne nadväzujúcich strategických a špecifických cieľov. Obec Tekovské Nemce sa zameria v budúcnosti na 3 kľúčové oblasti:

1. Základná vybavenosť obce a jej ekonomický rozvoj
2. Sociálna inklúzia a komunitný život
3. Životné prostredie a vzhľad obce

Pre úspešnú implementáciu stratégie sú stanovené tieto odporúčania:

- Nadväzovať svojím smerovaním na nadradené dokumenty a tiež pripomienkovať smerovanie, pokiaľ sa odkloní od smerovania
- Vyhľadávať občanov, komunity, ktoré majú záujem proaktívne sa zapájať do rozvoja a hľadať možnosti spolupráce

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 Zoznam tabuliek a obrázkov

Príloha 2 Formulár dotazníka

Príloha 3 Akčný plán

Príloha 1 Zoznam tabuliek a obrázkov

Číslo tabuľky	Názov tabuľky
Tabuľka 1	Vybrané klimatické charakteristiky klimatickej stanice Hronský Beňadik
Tabuľka 2	Štruktúra využitia pôdy v katastri obce v rokoch 2009-2022 (v ha)
Tabuľka 3	Vývoj vybraných charakteristík obyvateľstva v obci v rokoch 1996-2022
Tabuľka 4	Vývoj pohybu obyvateľstva v obci v rokoch 1996-2022
Tabuľka 5	Štruktúra obyvateľov obce podľa stupňa ukončeného vzdelania
Tabuľka 6	Štruktúra obyvateľov obce podľa národnosti v rokoch 2011-2021 (v %)
Tabuľka 7	Štruktúra obyvateľov obce podľa náboženského vierovyznania v rokoch 2011-2021 (v %)
Tabuľka 8	Vývoj počtu právnických osôb podľa ziskovosti v rokoch 2005-2022
Tabuľka 9	Vývoj počtu fyzických osôb - podnikateľov v rokoch 2005-2022
Tabuľka 10	Ekonomická aktivita obyvateľov v obci v rokoch 2011-2021
Tabuľka 11	Vývoj počtu evidovaných uchádzačov o zamestnanie v obci v rokoch 2005 -2022
Tabuľka 12	Ekonomicky aktívne osoby podľa odvetvia ekon. činností v roku 2021
Tabuľka 13	Príjmy bežného rozpočtu obce Tekovské Nemce za obdobie rokov 2016 – 2022 (v tis. €)
Tabuľka 14	Výdavky bežného rozpočtu obce Tekovské Nemce za obdobie rokov 2016 – 2022 (v tis. €)
Tabuľka 15	Kapitálový rozpočet obce Tekovské Nemce za obdobie rokov 2016-2022 (v tis. €)
Tabuľka 16	Rekapitulácia rozpočtového hospodárenia obce Tekovské Nemce za obdobie rokov 2016 - 2022 (v tis. €)
Tabuľka 17	Hodnota a štruktúra aktív obce Tekovské Nemce v roku 2022
Tabuľka 18	Hodnota a štruktúra pasív obce Tekovské Nemce v roku 2022
Tabuľka 19	Počet bytov podľa vlastníctva v roku 2011 a 2021
Tabuľka 20	Celková podlahová plocha trvalo obývaných bytov v m ² v roku 2011 a 2021
Tabuľka 21	Počet domov v obci Tekovské Nemce v rokoch 2011 a 2021
Tabuľka 22	Forma vlastníctva domového fondu v obci Tekovské Nemce v roku 2011 a 2021
Tabuľka 23	Obdobie výstavby domového fondu v obci Tekovské Nemce v roku 2011 a 2021
Tabuľka 24	Počet detí v materskej škole
Tabuľka 25	Počet žiakov v základnej škole
Tabuľka 26	Počet žiakov v ŠKD
Tabuľka 27	Odpadové hospodárstvo obce
Tabuľka 28	SWOT analýza
Tabuľka 29	Partneri a ich úloha v napĺňaní stratégie
Tabuľka 30	Systém monitorovacích ukazovateľov
Tabuľka 31	Finančný plán využitia zdrojov
Tabuľka 32	Popis identifikovaných rizík

Číslo obrázku	Názov obrázku
Obrázok 1	Geografická poloha obce Tekovské Nemce
Obrázok 2	Rímskokatolícky kostol Všetkých svätých
Obrázok 3	Rímskokatolícky kostol Všetkých svätých
Obrázok 4	Kaplnka Bolestnej Panny Márie
Obrázok 5	Erb obce Tekovské Nemce
Obrázok 6	Vlajka obce Tekovské Nemce
Obrázok 7	Dom smútku v obci Tekovské Nemce
Obrázok 8	Hasičská zbrojnica v obci Tekovské Nemce
Obrázok 9	Spotreba pitnej vody v obci Tekovské Nemce v období rokov 2007-2022
Obrázok 10	Využitie pôdneho fondu obce Tekovské Nemce k 31.12.2022 (v %)
Obrázok 11	Vývoj počtu obyvateľov v obci Tekovské Nemce v rokoch 1996 - 2022
Obrázok 12	Podiel základných vekových skupín v obci Tekovské Nemce v roku 2022

Príloha 1 Zoznam tabuliek a obrázkov

Obrázok 13	Veková pyramída obyvateľstva v obci Tekovské Nemce v roku 2022
Obrázok 14	Štruktúra bežných príjmov obce Tekovské Nemce v roku 2022 (v %)
Obrázok 15	Štruktúra bežných výdavkov obce Tekovské Nemce v roku 2022 (v %)
Obrázok 16	Napojenie domov na kanalizačnú sieť v % v roku 2021
Obrázok 17	Napojenie domov na plyn v % v roku 2021
Obrázok 18	Napojenie domov na verejnú vodovodnú sieť v % v roku 2021
Obrázok 19	Štruktúra respondentov podľa pohlavia a veku v %
Obrázok 20	Štruktúra respondentov podľa sociálneho statusu a dĺžky života v obci
Obrázok 21	Spokojnosť s poskytovaním služieb v obci
Obrázok 22	Dostupnosť a kvalita niektorých špecifických sociálnych služieb
Obrázok 23	Najpotrebnejší vznik nových pracovných príležitostí
Obrázok 24	Spokojnosť s pracovnými príležitosťami v obci a dôvody nevznikania nových pracovných príležitostí
Obrázok 25	Hodnotenie susedských vzťahov a participácia obyvateľov na živote v obci
Obrázok 26	Hodnotenie výrokov
Obrázok 27	Ochota obyvateľov podieľať sa na aktivitách obce a zdroje informácií o dianí v obci
Obrázok 28	Odpovede na otázku: Čo sa Vám páči resp. nepáči na živote v obci
Obrázok 29	Možnosti obyvateľov zapojiť sa do projektov obce
Obrázok 30	Možnosti využitia finančných prostriedkov pre rozvoj obce
Obrázok 31	Vízia obce
Obrázok 32	Strom problémov obce Tekovské Nemce
Obrázok 33	Schéma strategického rámca

Dotazník pre prípravu Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce

Vážená občianka, vážený občan,

Vaša obec potrebuje vypracovať nový strategický dokument, v ktorom bude plánovaný ďalší rozvoj.

Preto sa na Vás obraciame s prosbou o spoluúčasť a spoluprácu pri získavaní Vašich názorov, skúseností, postojov a predstáv o ďalšom smerovaní rozvoja tohto územia, v ktorom žijete, pracujete a trávite voľný čas. Vďaka týmto informáciám bude možné vypracovať dokument, ktorý pomôže riešiť Vami stanovené problémy a rozvíjať oblasti, ktoré sú podľa Vás dôležité pre rozvoj.

Vyplnený dotazník, prosím, odovzdajte do zberného boxu, ktorý sa nachádza na Vašom obecnom úrade najneskôr do **15.10.2023**. Dotazník je možné vyplniť aj elektronicky. Online formulár je dostupný na webovej stránke Vašej obce.

A. OSOBNÉ INFORMÁCIE

1. Pohlavie/vek	Žena	Muž	2. Sociálny status	3. Ako dlho v obci žijete?
18-24			Zamestnanec	Vyrastal som v obci
25-34			Podnikateľ	Pristáhoval som sa pred viac ako 5 rokmi
35-44			Nezamestnaný	Pristáhoval som sa v posledných 5 rokoch
45-54			Dôchodca	
55-64			Študent	
65 a viac			Rodičovská dovolenka	
			iné	

B. ZÁKLADNÉ ŽIVOTNÉ POTREBY

4. Označte, prosím, úroveň spokojnosti s poskytovaním služieb v obci	Spokojný(á)	Nespokojný(á)
4.1. Dopravná dostupnosť obce		
4.2. Technický stav autobusových zástaviek		
4.3. Stav chodníkov		
4.4. Stav miestnych komunikácií		
4.5. Zimná údržba komunikácií		
4.6. Stav pouličného osvetlenia		
4.7. Vybavenosť obce kanalizáciou		
4.8. Vybavenosť obce verejným vodovodom		
4.9. Vybavenosť obce plynom		
4.10. Vybavenosť obce elektrinou		
4.11. Dostupnosť miestnym rozhlasom		
4.12. Dostupnosť internetovým pripojením		
4.13. Dostupnosť signálom mobilných operátorov		
4.14. Stav a upravenosť verejných priestranstiev		
4.15. Systém zberu komunálneho odpadu		
4.16. Možnosť separácie odpadov		
4.17. Dostupnosť zberného dvora		
4.18. Dostupnosť a kvalita predškolských zariadení		
4.19. Dostupnosť a kvalita vzdelávania na ZŠ		
4.20. Dostupnosť a kvalita sociálnych zariadení		
4.21. Možnosti športového vyžitia		
4.22. Dostupnosť a kvalita voľne dostupných športovísk, ihrísk a pod.		
4.23. Možnosti kultúrneho vyžitia		
4.24. Množstvo kultúrno-spoločenských aktivít		
4.25. Možnosti stravovania a pohostinstva		
4.26. Možnosti komerčných služieb (napr. poštové a finančné služby, skrášľovacie služby, auto-moto servisy pod.)		
4.27. Stav domu smútku		

5. Dostupnosť a kvalita niektorých špecifických sociálnych služieb:	Momentálne je nedostupná a mala by byť k dispozícii	Služba je dostupná a som s ňou:	
		Spokojná(ý)	Nespokojná(ý)
5.1. Opatrovateľská služba			
5.2. Pre seniorov – denné stacionáre, zariadenia pre seniorov			
5.3. Rehabilitačné stredisko			
5.4. Prepravná služba			
5.5. Zariadenie podporovaného bývania			
5.6. Sociálna služba v teréne			
5.7. Osobná asistencia			
5.8. Denné centrum pre deti a rodinu			
5.9. Odborné opravárenské, údržbárske práce			
5.10. Sociálne služby poskytované elektronicky (napr. SOS náramky pre seniorov)			

6. Doplňte, prosím, ktoré služby sú podľa Vás nedostatočné a chýbajú Vám:

.....

C. PRÁCA

7. V ktorom odvetví by podľa Vás bol najpotrebnejší vznik nových pracovných príležitostí?	
7.1. V poľnohospodárstve a lesníctve	
7.2. V potravinárskom sektore	
7.3. V priemysle	
7.4. V stavebníctve	
7.5. V remeselnej výrobe	
7.6. V obchode a komerčných službách	
7.7. V cestovnom ruchu	
7.8. Vo verejnej správe	
7.9. V sociálnej oblasti	
7.10. V inej sfére:	

8. Ste spokojný(á) s pracovnými možnosťami v obci?	Spokojný(á)	Nespokojný(á)
8.1. Pre mladých		
8.2. Pre ženy		
8.3. Pre mužov		

9. Prečo podľa Vás nevznikajú uvedené príležitosti?	
9.1. Zlá dostupnosť regiónu	
9.2. Nedostatočne vybudovaná infraštruktúra potrebná pre podnikanie	
9.3. Nedostatočná kvalita pracovnej sily	
9.4. Legislatívne bariéry	
9.5. Nezaujímam zo strany podnikateľov	
9.6. Nezaujímam obce	
9.7. Iné:	

D. SOCIÁLNY PRIESTOR

10. Ako by ste charakterizovali:	Dobré	Ani dobré ani zlé	Zlé
10.1 medziľudské vzťahy v obci			
10.2 vaše susedské vzťahy			

11. Zaujímame sa o dianie v obci?	
	Áno často
	Sporadicky
	Nie

12. Prosím, vyjadrite sa k týmto výrokom podľa situácie vo Vašom okolí	Súhlasím	Nesúhlasím
12.1. Obyvatelia majú dostatok príležitostí k spoločenským kontaktom.		
12.2. Obyvatelia majú dostatok možností na sebarealizáciu.		
12.3. Obyvatelia sú aktívni a snažia sa zatraktívniť život v obci, či spríjemniť prostredie.		
12.4. V obci existuje len pár jedincov, ktorí sa snažia, ale väčšina obyvateľstva je pasívna a nezaujíma sa o život v obci.		
12.5. Obyvatelia sú väčšinou k svojmu okoliu ľahostajní.		
12.6. Niektorí obyvatelia kazia snahu iných.		

13. Odkiaľ získavate väčšinu informácií o dianí v obci?	
13.1 Z obecného rozhlasu, úradnej tabule	
13.2 Zo zastupiteľstiev, verejných zhromaždení	
13.3 Od starostu a poslancov	
13.4 Na ulici, v obchode, od susedov, v kostole	
13.5 Z internetu, tlačovín	
13.6 Iné:	

14. Ste ochotný(á) podieľať sa na aktivitách v obci?	
14.1 Áno, a aj som aktívny(a) v spolku, združení	
14.2 Áno, som ochotný(á), ale zatiaľ aktívny(a) nie som.	
14.3 Bol by som ochotný(á), ale neviem, ako by som sa mohol (mohla) podieľať.	
14.4 Nie, je mi to jedno.	

15. Aké združenia sú aktívne vo vašom okolí?

.....

E. MIESTO BÝVANIA

16. Čo sa Vám na živote vo Vašej obci najviac páči?	Súhlasím	Čiastočne súhlasím	Nesúhlasím
16.1 Život je tu pokojnejší ako v meste.			
16.2 Ľudia sa tu viac zaujímajú jeden o druhého ako v meste.			
16.3 Môžem sa tu lepšie realizovať, naplňovať svoje plány.			
16.4 Blízky kontakt s prírodou.			
16.5 Mám tu rodinu a blízkych priateľov.			
16.6 Iné:			

17. Čo sa Vám na živote vo Vašej obci, naopak, nepáči?	Súhlasím	Čiastočne súhlasím	Nesúhlasím
17.1 Horšia kvalita a nedostatok služieb a tovarov ako v meste.			
17.2 Za všetkým treba dochádzať do mesta.			
17.3 Znečistené životné prostredie.			
17.4 Iné:			

F. ROZVOJ

18. Ako si predstavujete budúcnosť obce?	
18.1. Obec bude známa v širokom okolí vďaka rozvinutému cestovnému ruchu založenom na lokálnych produktoch a službách. Domácim obyvateľom bude poskytovať príjemný priestor pre bývanie.	
18.2. Obec bude predovšetkým príjemným miestom pre bývanie s dostupnými a kvalitnými službami, atraktívnym vzhľadom a kvalitným životným prostredím s bohatým kultúrno-spoločenským životom.	
18.3. Obec bude predovšetkým príjemným miestom pre bývanie s dostupnými a kvalitnými službami s dostatkom pracovných príležitostí pre domácich obyvateľov.	
18.4. Ak máte inú predstavu, uveďte ju prosím:	

19. Na čo by ste prednostne využili finančné prostriedky obce? (Prosím, označte 5 investícií, ktoré by mali byť prioritne riešené)	
19.1. Na vybudovanie, resp. na rekonštrukciu infraštruktúry – miestne komunikácie	
19.2. Na vybudovanie, resp. na rekonštrukciu infraštruktúry – chodníky, chodník pre cyklistov	
19.3. Na rekonštrukciu námestia a blízkeho okolia	
19.4. Na vybudovanie miestnej tržnice – pevných stánkov	
19.5. Na vybudovanie, resp. rekonštrukciu kultúrneho domu	
19.6. Na rekonštrukciu verejného osvetlenia	
19.7. Na vybudovanie, resp. rekonštrukciu školských zariadení	
19.8. Na vybudovanie, resp. rekonštrukciu telocvične	
19.9. Na vybudovanie, resp. rekonštrukciu sociálnych služieb (Stacionár, Domov dôchodcov)	
19.10. Na vytvorenie podmienok pre kultúrno-spoločenskú vybavenosť	
19.11. Na vytvorenie podmienok pre športovú vybavenosť	
19.12. Na vytvorenie oddychovej zóny - parku	
19.13. Na vybavenie verejných priestranstiev kamerovým systémom	
19.14. Na zabezpečenie opatrovateľskej služby	
19.15. Na odkúpenie pozemkov za účelom výstavby domov	
19.16. Na rekonštrukciu domu smútku a chodníkov na cintoríne	
19.17. Na vybudovanie urnových miest	
19.18. Na vybudovanie náučného chodníka	
19.19. Na zlepšenie životného prostredia	
19.20. Na vybudovanie zberného dvora	
19.21. Na podporu rozvoja cestovného ruchu a rekreáciu	
19.22. Na rozvoj špecifických sociálnych skupín (mládež, dôchodcovia, nezamestnaní a pod.)	
19.23. Na vybudovanie, resp. dobudovanie technickej infraštruktúry - kanalizácia, ČOV	
19.24. Iné:	

20. Ako viem ja ako obyvateľ prispieť k realizácii projektov?	Mám návrhy riešení.	Zapojím sa.	Toto je oblasť, kde neviem nijak prispieť.
20.1. Ochrana životného prostredia (pôda, voda, vzduch, fauna, flóra)			
20.2. Znižovanie emisií (energetické úspory, využívanie obnoviteľných zdrojov energií)			
20.3. Znižovanie spotreby a záťaž životného prostredia			
20.4. Obmedzenie tvorby odpadov			
20.5. Separácia odpadov			
20.6. Iné v oblasti životného prostredia			
20.7. Rozvoj kultúry (hudba, tanec, divadlo, výtvarné umenie, folklór, moderné umenie atď.)			
20.8. Rozvoj športu a telesnej kultúry (kluby, organizácia športových podujatí, výchova detí a mládeže k športu)			
20.9. Rozvoj spoločenského a komunitného života (aktivizácia obyvateľov, organizovanie podujatí a pod.)			
20.10. Propagácia územia a života v obci			
20.11. Krajínostvornosť, architektúra, vytváranie rázu územia (obhospodarovanie pôdy, investičné aktivity, architektonické prvky a pod.)			
20.12. Rozvoj sociálnych aktivít zameraných na špecifické skupiny obyvateľstva (nezamestnaní, osamelí, seniori, zdravotne postihnutí a pod.)			
20.13. Socializácia detí a mládeže, osвета, odovzdávanie tradícií, skúseností a praktických zručností			
20.14. Iné:			

Ďakujeme za Vašu spoluprácu, trpezlivosť a Vaše podnetné návrhy.

.....

Ak sa chcete aktívne zapojiť do realizácií, uveďte, prosím, svoj kontakt (meno, e-mail, tel. č.)

Príloha 3 Akčný plán

Priorita 1 – Základná vybavenosť obce a jej ekonomický rozvoj				
Strategický cieľ, špecifický cieľ (ŠC), aktivita	Termín (rok)	Zodpovedný	Financovanie	Hlavní partneri
Strategický cieľ 1.1 Zvýšiť kvalitu a dostupnosť verejných a komerčných služieb pre ekonomický rozvoj obce				
ŠC 1.1.1 Zvýšiť kvalitu poskytovaných verejných služieb v obci				
• Rekonštrukcia/dobudovanie verejného osvetlenia	2024 – 2030	obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	
• Vybudovanie osvetlenia na miestnom cintoríne	2024 – 2030	obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	
• Zvýšenie bezpečnosti obce – kamerový systém	2024 – 2030	obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	
• Vybudovanie optickej siete v obci	2024 – 2030	obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	
• Rekonštrukcia miestneho rozhlasu	2024 – 2030	obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	
• Rekonštrukcia ZŠ	2024 – 2030	obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	
• Rekonštrukcia/rozšírenie kapacity MŠ	2024 – 2030	obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	
• Rekonštrukcia školskej jedálne	2024 – 2030	obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	
• Rekonštrukcia obecného úradu/kultúrneho domu	2024 – 2030	obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	
• Rekonštrukcia oplatenia miestneho cintorína	2024 – 2030	obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	
• Vybudovanie kolumbária	2024 – 2030	obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	

Príloha 3 Akčný plán

Priorita 1 – Základná vybavenosť obce a jej ekonomický rozvoj				
Strategický cieľ, špecifický cieľ (ŠC), aktivita	Termín (rok)	Zodpovedný	Financovanie	Hlavní partneri
Strategický cieľ 1.1 Zvýšiť kvalitu a dostupnosť verejných a komerčných služieb pre ekonomický rozvoj obce				
<i>ŠC 1.1.2 Zvýšiť kvalitu dopravnej dostupnosti v obci</i>				
Osadenie / rekonštrukcia prvkov dopravnej infraštruktúry (obnova autobusových zastávok, signalizačné značenia, spomaľovače, cestné prvky a pod.)	2024 – 2030	Obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	
Rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov	2024 – 2030	Obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	
Rekonštrukcia mostov a lávok	2024 – 2030	Obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	
Rekonštrukcia/budovanie parkovacích a odstavných plôch	2024 – 2030	Obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	

Priorita 1 – Základná vybavenosť obce a jej ekonomický rozvoj				
Strategický cieľ, špecifický cieľ (ŠC), aktivita	Termín (rok)	Zodpovedný	Financovanie	Hlavní partneri
Strategický cieľ 1.1 Zvýšiť kvalitu a dostupnosť verejných a komerčných služieb pre ekonomický rozvoj obce				
<i>ŠC 1.1.3 Posilniť rozvoj malého a stredného podnikania a rozvoj vidieckeho cestovného ruchu</i>				
Vybudovanie cesty k viniciam pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu	2024 – 2030	Obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	
Rozvoj cyklotrás	2024 – 2030	Obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	
Vybudovanie informačných tabúl	2024 – 2030	Obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	
Rozvoj služieb vidieckeho cestovného ruchu	2024 – 2030	Malé a stredné podniky	Súkromné zdroje/EÚ fondy/obec	
Podpora mikropodnikov, malých a stredných podnikov	2024 – 2030	Malé a stredné podniky	Súkromné zdroje/EÚ fondy/obec	

Príloha 3 Akčný plán

Priorita 1 – Základná vybavenosť obce a jej ekonomický rozvoj				
Strategický cieľ, špecifický cieľ (ŠC), aktivita	Termín (rok)	Zodpovedný	Financovanie	Hlavní partneri
Strategický cieľ 1.1 Zvýšiť kvalitu a dostupnosť verejných a komerčných služieb pre ekonomický rozvoj obce				
ŠC 1.1.4 Podpora bývania				
• Aktualizácia UPN	2024 – 2030	Obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	
• Pozemkové úpravy	2024 – 2030	Obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	
• Príprava pozemkov pre IBV	2024 – 2030	Investor	Súkromné zdroje/obec	Obec
• Výstavba nových miestnych komunikácií a chodníkov k novým obytným zónam	2024 – 2030	Obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec/súkromné zdroje	Investor

Priorita 2 – Sociálna inklúzia a komunitný život				
Strategický cieľ, špecifický cieľ (ŠC), aktivita	Termín (rok)	Zodpovedný	Financovanie	Hlavní partneri
Strategický cieľ 2.1 Zabezpečiť kvalitnú komplexnú komunitnú starostlivosť				
ŠC 2.1.1 Zabezpečiť prístup k dlhodobej sociálnej a zdravotnej starostlivosti				
• Zriadenie domu opatrovateľskej služby	2024 – 2030	Tretí sektor	EÚ fondy/štátne zdroje/obec/vlastné zdroje	Obec
• Vybudovanie denného stacionára	2024 – 2030	Tretí sektor	EÚ fondy/štátne zdroje/obec/vlastné zdroje	Obec
• Terénny sociálny pracovník	2024 – 2030	Obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	Tretí sektor
• Vybudovanie komunitného centra	2024 – 2030	Obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	Tretí sektor

Príloha 3 Akčný plán

Priorita 2 – Sociálna inklúzia a komunitný život				
Strategický cieľ, špecifický cieľ (ŠC), aktivita	Termín (rok)	Zodpovedný	Financovanie	Hlavní partneri
Strategický cieľ 2.2 Posilniť komunitný život v obci a budovanie partnerstiev				
<i>ŠC 2.2.1 Rozvoj kultúrno-spoločenského, športového a sociálneho života</i>				
• Vybudovanie rekreačno-športovej a oddychovej zóny	2024 – 2030	Obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	
• Rekonštrukcia multifunkčného ihriska	2024 – 2030	Obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	
• Organizovanie hudobných, folklórnych a športových podujatí	2024 – 2030	Obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	Tretí sektor
• Rekonštrukcia domu ľudových tradícií a remesiel	2024 – 2030	Obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	Tretí sektor

Priorita 3 – Životné prostredie a vzhľad obce				
Strategický cieľ, špecifický cieľ (ŠC), aktivita	Termín (rok)	Zodpovedný	Financovanie	Hlavní partneri
Strategický cieľ 3.1 Znížiť zaťaženie životného prostredia a zvýšiť atraktivitu obce				
<i>ŠC 3.1.1 Životné prostredie a atraktivita obce</i>				
• Projekty energetickej efektívnosti budov	2024 – 2030	Obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	
• Rozšírenie oddychových zón	2024 – 2030	Obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	
• Protipožiarne opatrenia	2024 – 2030	Obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	
• Vodozádržné opatrenia	2024 – 2030	Obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	
• Výsadba zelene	2024 – 2030	Obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	

Priorita 3 – Životné prostredie a vzhľad obce

Príloha 3 Akčný plán

Strategický cieľ, špecifický cieľ (ŠC), aktivita	Termín (rok)	Zodpovedný	Financovanie	Hlavní partneri
Strategický cieľ 3.1 Znížiť zaťaženie životného prostredia a zvýšiť atraktivitu obce				
<i>ŠC 3.1.2 Efektívne vodné a odpadové hospodárstvo</i>				
• Verejná kanalizácia a ČOV	2024 – 2030	Obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	Vodárenská spoločnosť
• Vybudovanie Zberného dvora a kompostárne	2024 – 2030	Obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	
• Likvidácia čiernych skládok	2024 – 2030	Obec	EÚ fondy/štátne zdroje/obec	